

OIKEUTTAMISEN MAAILMAT MUUTTUVASSA KAUPUNGISSA: JULKINEN KESKUSTELU JYVÄSKYLÄN KANKAAN KAUPUNKIALUEEN MUUTOKSESTA

Ilpo Luoma
Maisterintutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Ilpo Luoma	
Työn nimi Oikeuttamisen maailmat muuttuvassa kaupungissa: julkinen keskustelu Jyväskylän Kankaan kaupunkialueen muutoksesta	
Oppiaine Sosiologia	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 65
Ohjaaja Markku Lonkila	
Tiivistelmä <p>Tässä maisterintutkielmassa tarkastellaan Jyväskylän Kankaan kaupunkialueen muutoksen ympärillä käytyä julkista keskustelua, ja sen parissa esiintynyttä argumenttien oikeuttamista. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisiin arvoihin ja oikeutusperusteisiin julkisessa keskustelussa vedotaan muuttuvan kaupunkiympäristön suhteen, ja millaisia reaktioita ja merkityksenantoja liitetään konkreettisen muutoksen alla olevaan kaupunkialueeseen. Tutkimuksessa kaupunkitilaa lähestytään fyysisenä ja sosiaalisenä merkitysympäristönä, joka saa osakseen erilaisista lähtökohdista kumpuavaa arvottamista ja suhtautumista. Kankaan alue muuttuvana kaupunkiympäristönä toimii tutkimuksessa esimerkkikohteena, jonka kautta näitä arvoihin vetoavia oikeuttamisia on tarkasteltu.</p> <p>Tutkielman aineiston muodostaa sanomalehti Keski-suomalaisessa vuosien 2009–2020 välisenä aikana julkaistut mielipidekirjoitukset ja kolumnit Kankaan kaupunkialueen muutoksen osalta. Aineiston kautta tarkastelussa luodaan katsaus käydyssä julkisessa keskustelussa tapahtuneista muutoksista ja ajallisista erityispiirteistä. Teoreettisena kehyksenä tutkimuksessa on käytetty Luc Boltanskin ja Laurent Thévenotin kehittämää oikeuttamisteoriaa, jonka avulla on tarkasteltu ihmisten moraalisiin ja kollektiivisiin arvoihin pohjautuvia tapoja oikeuttaa näkemyksiään julkisessa keskustelussa.</p> <p>Alueen muutoksen ympärillä käydyssä keskustelussa tehokkuuteen ja yhteiseen etuun nojaavat oikeutukset ovat korostuneet selkeimmin, mutta myös taloudellisiin ja ympäristötekijöitä korostaviin ekologiisiin arvoihin on oikeutuksissa turvauduttu aktiivisesti. Alueen muutoksen osalta keskustelussa on ilmennyt tyytymättömyyttä alueellisen muutoksen toteuttamistavoista, etenkin alueen ympäristöpiirteiden ja luontoarvojen huomioimisen suhteen. Tarkastelu kuitenkin osoittaa, kuinka kokonaisuudessaan Kankaan alue on koettu yleisesti positiivisena mahdollisuutena Jyväskylän kaupunkikehittämisen osalta, ja uudistuvaan alueeseen on liitetty toiveikkuutta esimerkiksi sen aikaan saamien positiivisten mainehyötyjen osalta.</p>	
Asiasanat Oikeuttamisteoria, kaupunkitila, julkinen keskustelu, Kankaan alue, mielipidekirjoitukset	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO: KAUPUNKITILA SOSIAALISENA YMPÄRISTÖNÄ.....	1
1.1	Tilan ja paikan määritelmät.....	2
1.2	Kankaan kaupunkialue.....	4
1.3	Kaupunkimielikuvien tietoinen rakentaminen.....	5
1.4	Kaupunkitilan muutoksen aiheuttama julkinen keskustelu.....	6
2	AIKAISEMPI KAUPUNKITILAN TUTKIMUS	9
2.1	Kaupunkitutkimus oikeuttamisteorian kautta.....	10
3.	OIKEUTTAMISTEORIA.....	14
3.1	Oikeuttamisen maailmat.....	16
3.1.1	Kansalaisuus.....	16
3.1.2	Koti.....	18
3.1.3	Teollisuus.....	19
3.1.4	Maine.....	20
3.1.5	Ekologia.....	21
3.1.6	Markkinat.....	21
3.1.7	Inspiraatio.....	23
3.2	Oikeuttamisteoria tässä tutkimuksessa.....	24
4.	AINEISTO JA MENETELMÄT.....	25
4.1	Julkinen keskustelu sanomalehtien mielipidepalstoilla.....	26
4.2	Sisällönanalyysi.....	28
5.	ANALYYSI JA TULOKSET.....	30
5.1	Oikeutusten määrällinen esiintyvyys.....	30
5.2	Kirjoitusten ajalliset painotukset ja keskustelun suuntaukset.....	33
5.3	Oikeutusten sisällölliset piirteet.....	34
	5.3.1 Kansalaisuuden maailma: alueen muutos avoimena ja yhteisenä prosessina.....	34
	5.3.2 Kodin maailma: Kangas perinteitä ilmentävänä kaupunkialueena.....	38
	5.3.3 Teollisuuden maailma: käytännöllinen ja tehokas kaupunkitila.....	41
	5.3.4 Maineen maailma: positiivisesti erottuva kaupunkialue.....	44
	5.3.5 Ekologian maailma: Tourujoki ja alueen kaupunkiluontoarvot.....	46
	5.3.6 Markkinoiden maailma: taloudellisesti hyödynnettävä kaupunkitila...50	
	5.3.7 Inspiraation maailma: omaperäiset kaupunkitilan kohteet.....	53

6.	POHDINTA.....	55
6.1	Tilan arvojen huomioon ottaminen kaupunkisuunnittelussa.....	56
6.1.1	Koettu tyytymättömyys kaupungin aluesuunnittelua kohtaan.....	57
6.2	Aihepiirin tutkiminen jatkossa.....	60
7.	KIRJALLISUUS.....	62

1 JOHDANTO: KAUPUNKITILA SOSIAALISENA YMPÄRISTÖNÄ

Kaupunkitila toimii useille ihmisille jokapäiväisen elämän toimintaympäristönä, jossa liikutaan, eletään, toimitaan, ja jota hyödynnetään eri tavoin. Toisille tietty osa kaupungista voi olla vain alue, joka ohitetaan rutiininomaisesti matkalla töihin, kun taas toisille sama tila edustaa esimerkiksi merkityksellistä lapsuudenmaisemaa, tai asuinalueetta, johon liitetään monenlaisia muistoja, tunteita sekä merkityksiä. Usein kaupunkitilaa määritellään rakennetun ja näköaistein havaittavissa olevan ympäristön kautta. Rakennukset, kulkuväylät tai vaikkapa viheralueet muodostavat sen infrastruktuurin kokonaisuuden, joista kaupunkitilan usein nähdään muodostuvan. Kuitenkin jos lähtee pohtimaan kaupunkitilaa kokonaisuutena, tulee nopeasti huomanneeksi, että tilan kokonaisuus määrittyy myös sen sosiaalisten piirteiden kautta.

Kaupunkitilan hahmottamisessa keskeistä onkin lähtökohta, että tila ei ole vain konkreettista rakennettua ympäristöä taloineen ja liikenneväylineen, vaan muodostuu yhtä lailla ihmisten siihen liittämistä sosiaalisista merkityksistä. Kaupunkiympäristö voidaan hahmottaa moniulotteisena merkitysympäristönä, jossa ympäristön merkitys rakentuu ja muokkautuu siinä toimivien ihmisten kokemusten ja tulkintojen kautta. Kaupunkiympäristön voi siis ymmärtää viittaavan fyysisen ympäristönsä lisäksi erityisesti sosiaalisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten merkitysten kokonaisuuteen, joiden kautta elämä kaupunkimaisessa ympäristössä rakentuu ja jäsentyy. (Lappi 2007, 33.) Nämä tilalliset merkitykset ja sosiaaliset suhteet, jotka usein vaikuttavat tietyn alueen "luonteen" ilmenemiseen, ovat jatkuvassa muutoksessa ja liikkeessä. Kaupunkitilaa ja sen sosiaalista luonnetta tai identiteettiä ei siis lähtökohtaisesti tulisi nähdä stabiilina ja muuttumattomana sosiaalisena merkitysympäristönä, vaan eläväisenä ja vaihtuvana sosiaalisten merkitysten ja

fyysisen ympäristön yhdistelmänä, joka ajan kanssa saa uusia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. (Massey 2008, 29.)

Tilan sosiaalista ja kokemuksellista puolta ilmentävät esimerkiksi alueellisen identiteetin ja - kiinnittymisen kaltaiset konkreettiset vaikutukset. Kaupunkiympäristöön ja -tilaan liitettyjen sosiaalisten merkitysten ja suhteiden kautta voi syntyä esimerkiksi alueellisen kiinnittymisen tunnetta, jossa ihmiset luovat merkityksellisyyden tunnetta osana tärkeänä pidettyä ympäristöä, esimerkiksi tiettyä kaupungin aluetta kohtaan. Paikoin nämä ympäristöön liitetyt sosiaaliset merkitykset voivat olla tiedostamattomiakin, esimerkiksi pitkän aikavälin kautta omaksuttuja merkityksiä, muistoja ja asenteita, joita tiettyä aluetta tai paikka kohtaan liitetään. Alueellinen kiinnittyminen voi periaatteessa kohdistua hyvin laajaankin alueeseen, esimerkiksi kokonaiseen kaupunkiin tai valtioon. (Van Aerschot & Salminen 2018, 252.) Kuitenkin rajatumman kokoisten fyysisten tilojen ja ympäristöjen kohdalla kiinnittymisen voi nähdä olevan konkreettisempaa ja helpommin hahmotettavaa, kuin laaja-alaisemmissa fyysisissä ympäristöissä. Nämä kiinnittymisen ja identiteetin rakentamisen kaltaiset vaikutukset korostavat, että erilaiset ympäristöt, joissa elämme ovat läpeensä sosiaalisten vaikutusten ja merkitysten läpäisemiä, ja tuottavat vaikutuksensa niiden piirissä toimivien ihmisten elämään.

1.1 Tilan ja paikan määritelmät

Tilan materiaalisen ja sosiaalisen kokonaisuuden rakentumista on pyritty määrittelemään eri tieteenalojen taholta. Esimerkiksi tilan sosiaalista tuottamista on tarkastellut ranskalainen yhteiskuntafilosofi Henri Lefebvre, joka määritteli tilan olevan samaan aikaan materiaalinen, mentaalinen ja sosiaalinen (Wallin 2019, 19). Kaupunkiympäristöä ja tilan luonnetta käsittelevässä kirjassaan *La production de l'espace* (1974; 1991) Lefebvre esittelee tilan kolmijako- teorian, jossa hän avaa tilan rakentuvan kolmesta osatekijästä: havaitusta, käsitteellistetyistä ja eletystä tilasta. Havaittu tila ilmenee konkreettisesti rakennettuna ympäristönä, jota ihmisen toiminta uusintaa ja ylläpitää. Käsitteellistetyt tilat, tai tilan representaatiot, muodostuvat tilaa muodostavista ja organisoivista käytännöistä, esimerkiksi virallisista suunnitelmista ja kartoista, joiden kautta tilaa ja sen käyttötarkoituksia ohjaillaan ja säädellään. Eletty tila puolestaan viittaa ennen kaikkea tilassa toimivien ihmisten kokemuksiin, muistoihin ja symbolisiin mielikuviin, joiden kautta he jäsentävät ja kokevat tilan. Nämä tilan sosiaalisen tuottamisen kolme osatekijää ovat Lefebvren mukaan

jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään, ja muodostavat yhdessä sen, minkä me ymmärrämme tilaksi. (Lefebvre 1991, 38–39.)

Kaupunkiympäristöä määriteltäessä puhutaan usein tilasta ja paikasta. Nämä kaksi käsitettä kulkevat usein käsi kädessä, ja niiden määrittely voi usein olla varsin kirjavaa. Humanistisen maantieteen pioneerina tunnettu Yi-Fu Tuan (1977; 2011) määrittelee tilan abstraktimmaksi kuin paikan, jonka luonne puolestaan muodostuu enemmän tuttuuden ja paikkaan liitettyjen henkilökohtaisten arvojen kautta. Tila muuttuu paikaksi, kun se opitaan tuntemaan paremmin ja kun siihen liitetään arvoja. Paikka ilmentää erityisesti vakautta ja tuttua, kun taas tila voi olla avoimempi ja vapaammin määritelty kokonaisuus. (Tuan 2011, 6.) Tila ja paikka ovat siis määritelmän mukaisesti usein kiinteässä yhteydessä toisiinsa, ja tilaan voi sisältyä useita koettuja paikkoja. Tässä tutkimuksessa lähestyn Kankaan aluetta kuitenkin ennen kaikkea kaupunkitilana ja -alueena. Se on erilaisia kohteita sisältävä laaja kaupunkialueen kokonaisuus, jolle on vaikea antaa yksiselitteistä määritelmää esimerkiksi siihen liitettyjen kokemusten ja arvojen suhteen.

Rakennettu tila tai ympäristö itsessään ei siis välttämättä tuota vielä kovinkaan vahvoja sosiaalisia merkityksiä, vaan nämä tilaan liitetyt merkitykset muodostuvat vähitellen tilassa toimivien ja elävien ihmisten toiminnan tuloksena, suhteessa rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriseen kontekstiin. Kaupunkiympäristö ja siinä toimivat ihmiset ovat siis molemminpuolisessa vuorovaikutuksessa, jossa tilassa toimivat ihmiset muokkaavat ympäristöään, ja ympäristö toisaalta asettaa omat kulttuurisen ja sosiaalisen tason vaikutuksensa sen piirissä toimivien ihmisten elämään. (Saarikangas 2006, 31). Kun kaupunkitila muuttuu tarkoittaa se väistämättä myös tilaan liitettyjen merkitysten muutosta. Kun vanhaa puretaan, ja uutta tehdään tilalle, muuttuu samalla se ympäristö, johon tilaan liittyvät merkitykset kiinnittyvät, ja josta ne kumpuavat. Rakennettu tila muokkaa ja jäsentää kulttuuristen merkitysten muodostumista, ja vaikuttaa tilan sosiaalisten käytäntöjen ilmenemiseen (Saarikangas 2006, 36). Muutokset rakennetussa tilassa vaikuttavat väistämättä siis myös siihen sosiaaliseen todellisuuteen ja toimintapiiriin, jossa elämme ja jonka kautta ympäröivää maailmaa hahmotamme ja jäsenämme.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on lähestyä tätä rakennetun ympäristön muutoksen teemaa, ja tarkastella sen vaikutuksia ihmisten tapoihin arvottaa ja määritellä kaupunkitilansa. Kankaan kaupunkialueen muutoksen herättämää julkista keskustelua tarkastelemalla luon katsauksen siihen, mitä piirteitä yksittäisen kaupunkialueen ja sen muutoksen osalta on pidetty merkityksellisinä, ja miten nämä merkitykset heijastuvat ja vaikuttavat alueen muutoksesta käytyyn julkiseen

keskusteluun, ja siinä ilmeneviin tapoihin hakea moraalista oikeutusta argumentoinnille. Julkisessa keskustelussa ilmenevien moraalisten oikeutusten ja yhteisen hyvän määritelmien kautta voi luoda katsausta siihen, miten kaupunkitilaa on yleisellä tasolla arvotettu; mitä piirteitä on pidetty merkityksellisinä ja tärkeinä, ja millaisten arvotusten kautta nämä kokemukset ilmenevät.

1.2 Kankaan kaupunkialue

Kankaan alue sijaitsee Jyväskylän kaupunkialueella, Tourulan asuinalueen ja Tourujoen vieressä noin kilometrin päässä kaupunkikeskustasta. Alue on ollut vuosien saatossa merkittävä alue paikallisesti, erityisesti teollisuuden ja sen tarjoamien työpaikkojen johdosta. Alueen historia ja identiteetti liittyvätkin vahvasti teollisuuteen: Kankaan alueella sijaitsi paperitehdas vuodesta 1872 aina vuoteen 2009 asti, jolloin tehtaan toiminta lakkautettiin. Kyseessä oli yksi Jyväskylän ja Keski-Suomen varhaisimmista teollisuuslaitoksista. (Jyväskylän kaupungin verkkosivut, 2021.)

Merkittävä muutos alueen historiassa tapahtui vuonna 2010, kun Jyväskylän kaupunki osti hiljentyneen tehdasalueen itselleen sen omistaneelta M-real Oyj:lta. Tämän jälkeen perinteisestä teollisuusalueesta ryhdyttiin suunnittelemaan merkittävästi uudistuvaa kaupunkialuetta Jyväskylän keskustan tuntumaan, ja alueen osayleiskaavaa ryhdyttiin valmistelemaan vuonna 2011 alueen kehittämistä pohjustaneen arkkitehtikilpailun pohjalta. Myös kaupunkilaisilta kysyttiin aktiivisesti mielipiteitä uuden alueen rakentamisen suhteen. Alueen konkreettinen rakentaminen ja muutos käynnistyivät vuonna 2015, ja ensimmäiset asukkaat pääsivät muuttamaan alueella vuonna 2017. (Jyväskylän kaupungin verkkosivut, 2021.)

Jyväskylän kaupungin suunnitelmissa Kankaan alueella tulisi vuonna 2040 työskentelemään noin 2100 ihmistä, ja asumaan noin 5000 henkilöä. Alueen asuntokanta koostuu täysin kerrostalorakennuksista, ja osana alueen kehittämistä on painotettu jakamistaloutta esimerkiksi taloyhtiöiden jätehuollon ja pysäköinnin suhteen, jossa erilaisten yhteisten järjestelyiden kautta pyritään saamaan rakennettu ympäristö vastaamaan ekologisia ja sosiaalisia tarpeita (Kastikainen, 2021, 21). Alueen muutosta kuvaillaan Jyväskylän merkittävimäksi aluekehityshankkeeksi, joka toimii esimerkkitapauksena kestävästä rakentamisesta, yhteisöllisestä asumisesta, nykyaikaisesta jätehuollosta sekä digitaalisista palveluista. Alueen

kehittämisvaiheessa yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa kartoitetut kehittämisteemat korostavat alueen ekologisuutta ja ympäristöarvoja, yhteisöllisyyttä sekä toimivia liikenneratkaisuja erityisesti kevyen liikenteen näkökulmasta. (Jyväskylän kaupungin verkkosivut, 2021.)

Alueen muutosta voi pitää merkittävänä muutoksena Jyväskylän kaupunkikuvan kannalta, kun pitkän aikaa kaupunkilaisilta osin suljettunakin pysynyttä teollisuusaluetta on ryhdytty muokkaamaan moderniksi asuinalueeksi. Kun huomioidaan vielä alueen keskeinen sijainti kaupunkikeskustan läheisyydessä, ja kaupungille merkittävän maisemaelementin Tourujoen läheisyys ja vaikutus uudelle asuinalueelle, voi Kankaan aluetta kokonaisuudessaan pitää varsin tärkeänä Jyväskylän kaupunkialueen uutena laajentumisalueena myös kaupunkikuvallisesti. Uudistuva alue keskellä kaupunkia on ollut konkreettisesti kaupunkilaisten katseiden alla, mikä osaltaan on tehnyt muutosta näkyväksi kaupunkilaisille, ja pitänyt projektia myös keskustelunaiheena pinnalla.

1.3 Kaupunkimielikuvien tietoinen rakentaminen

Kun kaupunkitilaan jo lähtökohtaisesti liitetään erilaisia merkityksiä ja mielikuvia, ovat ne myös usein mielikuvien tietoisin tuottamisen kohteena. Paikkojen markkinoinnin tai brändäyksen kautta pyritään usein nostamaan tietyn kaupunkialueen positiivisia mielikuvia herättäviä erityispiirteitä esiin, mikä voi edesauttaa esimerkiksi uusien asukkaiden, tuottavien investointien tai turistien kohdistumista kyseiselle alueelle. Usein tämä paikkojen markkinointityö näyttäytyy juuri mielikuvien ja erilaisten alueellisten identiteettien suunnittelun ja kehittämisen tasolla, mutta se voi ilmetä myös fyysisen kaupunkiympäristön konkreettisena muokkauksena, joilla pyritään saamaan tila heijastelemaan ja vastaamaan näitä siihen liitettyjä positiivisia mielikuvia ja odotuksia. Kaupunkiympäristöt toimivat paikoin siis eräänlaisina imagoresursseina, joiden kautta voidaan mahdollistaa kaupunkien imagotyö ja alueellinen brändäys, esimerkiksi alueita konkreettisesti uudistamalla tai niiden sosiaalisia ja koettuja merkityksiä kertomalla. (Lähdesmäki 2016, 86.)

Jani Vuolteenaho (2005, 95) kirjoittaa, kuinka jälkimodernissa kaupunkisuunnittelussa on korostunut erityisesti markkinavetoinen suunnittelu- ja kehittämisselitys, joka on ilmennyt muun muassa julkisen ja yksityisen sektorin yhteisinä investointeina toteutettuina kaupunkiympäristön uudistuksina. Kaupunkikuvan uudistuksessa ja uusien alueiden rakentumisprosesseissa keskeisiksi

ja yleistyneiksi ominaispiirteiksi ovat nousseet esimerkiksi imagotekijät edellä toteutetut maisemahankkeet, sekä muun muassa kaupunkikulttuuriin ja paikallishistoriallisiin merkityksiin panostaminen. Jälkmodernin kaupunkikehityksen kontekstissa korostuu pyrkimys vetovoimaisen ja dynaamisen kaupunkiympäristön luomiseen, joka toimii edustavana imagotekijänä kaupungille (Vuolteenaho 2005, 95). Myös kerronnallisuuden on nähty yleistyneen osana nykypäivän kaupunkisuunnittelua. Kaupunkiin kohdistuvien tarinoiden ja mielikuvien huomioimisella osana alueiden suunnittelua voidaan esimerkiksi luoda narratiivia tietyn alueen merkityksestä alueellisena identiteetin perustana, tai kaupunkialueen kehityksestä osaksi laajempaa kokonaisuutta. Tarinoiden ja ympäristölle annettujen merkitysten huomiointi osana kaupunkisuunnittelua on nähty luovan pohjaa esimerkiksi vahvemmalle paikkaan kuulumisen tunteelle, tiiviimmälle yhteisöllisyydelle sekä positiivisen kaupunkimielikuvan muodostumiselle. (Ameel 2014.)

Kankaan alueen voi nähdä vastaavan monin paikoin nykyaikaisen, jälkmodernin kaupunkikehityksen ja -suunnittelun yleispiirteitä ja pyrkimyksiä. Dynaamisuus ja erilaisten ihmisten ja tarpeiden yhdistyminen on korostunut kaupunkialueen määrittelyssä, virallisissa kuvauksissa aluetta määritellään esimerkiksi kohteena, jossa asuminen, yritystoiminta ja ekologisuus kohtaavat. Kankaan kehityksessä myös esimerkiksi taide- ja kulttuuritekijät ovat olleet varhaisesta vaiheesta lähtien mukana alueen yleisilmettä kehitettäessä. Alueen merkitys koko kaupungin aluekehityksen osalta on toistunut aktiivisesti virallisista suunnitelmista lähtien osana muutosta. Kangas on jo muutosprosessin alkuvaiheista lähtien nähty imagopiirteiden osalta potentiaalisena alueena Jyväskylässä, ja tätä erityislaatuisuutta on pyritty nostamaan esiin esimerkiksi luonto- ja historiatekijöiden korostamisella alueen mielikuvien tuottamisessa. (Jyväskylän kaupungin verkkosivut, 2021.)

1.4 Kaupunkitilan muutoksen aiheuttama julkinen keskustelu

Kun tila on yhteistä ja kollektiivisen toiminnan piirissä, aiheuttaa sen muutos usein myös vaihtelevaa, erilaisista positioista sekä näkemyksistä kumpuavaa keskustelua. Keskustelussa ilmenevien moraalisten oikeutusten kautta voi lähestyä argumentoinnin tapoja, joiden kautta kaupunkitilaa arvotetaan, ja luodaan merkitykselliseksi. Muutoksesta käytyä keskustelua tarkastelemalla voi saada käsityksiä siitä, mitä piirteitä kyseisen ympäristön kohdalla on pidetty tärkeänä ja

keskeisenä merkitysten muodostumisen kannalta, ja mitkä aihepiirit korostuvat tilasta käydyssä keskustelussa.

Julkinen keskustelu on kokonaisuudessaan yksi kanava, jonka kautta tuotetaan ja muokataan niitä tilan representaatioita ja moraalisia arvotuksia, joiden kautta itse tila meille ilmenee ja tulee merkitykselliseksi. Jarkko Salminen (2016, 15) kuvailee tilaan liittyvissä kiistatilanteissa itse tilan ilmentävän yhtäältä kiistan ja kamppailun kohdetta, sen suhteen kenellä on oikeus tilan käyttöön, ja toisaalta välineellistä merkitystä, jonka kautta omia näkemyksiä oikeutetaan ja tehdään konkreettisiksi. Kaupunkitilaan liittyvä keskustelu avaa niitä arvostuksia ja arvostusten välisiä jännitteitä ja ristiriitoja, sekä toisaalta myös yhteenliittymiä, joita yhteiseen tilaan kohdistetaan. Siksi julkisissa kanavissa käyty keskustelu esimerkiksi kaupunkiympäristön muutoksen ympärillä ei ole kokonaisuudessaan vain turhaa sanahelinää, vaan sillä voi nähdä olevan merkitystä sen suhteen, millaisia mielikuvia me tiettyihin alueisiin liitämme, ja miten nämä alueet meille näyttäytyvät. Julkinen keskustelu voi myös osaltaan tehdä tilaan liitetyt merkitykset näkyväksi, ja tuoda niitä ihmisten tietoisuuteen. Kaupunkisuunnittelua ohjaavien poliittisten järjestelmien, ja kaupunkitilassa elämisen ja toimimisen kautta muodostuvien sosiaalisten merkitysten eriytyminen on haaste, joka suunnitteluprosessissa tulisi ottaa huomioon. Mikäli valta ja paikkoihin liittyvät kokemukset ovat erillään, on erilaisia sosiaalisia ja kulttuurisia tarpeita huomioivan ympäristön laatiminen haastavaa. (Staffans 2004, 24.)

Kaupunkitilan muutoksen ympärillä käytävää keskustelua voi hahmottaa tilassa elävien ja toimivien kaupunkilaisten, sekä tilaa muokkaavien ja tuottavien tahojen välisenä vuoropuheluna, jossa yhtäältä viralliset suunnitelmat ja hankkeet saavat aikaan reaktioita ja mielipiteen ilmaisuja osakseen, ja nämä reaktiot voivat potentiaalisesti muokata tai muuttaa näitä alueeseen kohdistettuja tai kohdistuvia toimia. Reaktiot ja keskustelu, joka kohdistuu julkisella tasolla muutoksen alla olevaan kaupunkikohteeseen, ilmentää ihmisten suhtautumista muuttuvaan tilaan, missä vanhan tilan luomat merkitykset osaltaan vaikuttavat siihen, miten muuttuva ympäristö ja siihen kohdistetut suunnitelmat kohdataan ja otetaan vastaan. Kaupunkisuunnittelussa ja -puheissa valta rakentuu usein paikallisesti eri toimijoiden käymien neuvotteluiden ja kiistojen kautta. Suunnittelun osalta valta kohdistuu erityisesti mahdollisuutena suunnittelukysymysten määrittämiseen ja toteuttamiseen. Kaupunkisuunnittelun ympärillä käytävässä puheessa erilaiset diskurssit ja intressit kamppailevat siitä, kenellä on valtaa vaikuttaa siihen, miten kaupungista puhutaan, ja miten keskustelun kohteena oleva kaupunkitila ymmärretään. Kyse on usein merkitsemisvallasta, jolla tarkoitetaan kiistan osapuolten pyrkimystä luoda tietyille

asioille erityisiä merkityksiä, ja sitä kautta vaikuttaa kollektiivisen tietoisuuden muodostumiseen näiden asioiden osalta. (Nevalainen 2004, 15–16.)

Kankaan alueen muutoksen ympärillä käyty mielipidekirjoittelu avaa yhden julkisen keskustelun kanavan osalta näitä tärkeäksi koettuja merkityksiä, ja tämä itsessään jo luo pohjaa aiheen tutkimisen tarpeellisuudelle. Ymmärrys alueellisista erityispiirteistä ja ihmisten alueisiin kohdistamista merkityksistä voi olla hyödyksi myös tulevaisuudessa, kun vastaavan kaltaisia muutosprojekteja toteutetaan kaupunkiympäristössä. Yhteiskunnallisella tasolla julkisen keskustelun on nähty voivan konkreettisesti vaikuttaa niihin käytänteisiin, puhetapoihin ja poliittisiin suhtautumisiin, joita tiettyä aluetta kohtaan liitetään (Holden & Scerri 2015, 365). Usein esimerkiksi mielipidekirjoitukset ovat jonkin asteisia tyytymättömyyden ilmaisuja johonkin havaittuun tai koettuun epäkohtaan liittyen, ja mikäli keskustelussa toistuvat esimerkiksi kokemukset siitä, että tietyt tahot ovat kontrolloineet tai hallinneet muutosprosessia jättäen toiset ulkopuolelle, voi tämä avata koettuja valta-asetelmia muutoksen ympärillä. Moraalisia oikeutuksia ja mielipiteiden perusteluita tarkastelemalla voi myös muodostaa katsauksen sanomalehtien sivuilla käytävän julkisen keskustelun erityispiirteisiin, ja näiden piirteiden ilmenemiseen kaupunkitilan muutosta käsittelevän keskustelun osalta.

2 AIKAISEMPI KAUPUNKITILAN TUTKIMUS

Laaja-alaisena ilmiönä kaupunkitila on myös suomessa saanut aikaan varsin monipuolista tutkimusta osakseen. Kaupunkitutkimusta on laadittu useilta eri tieteenaloilta käsin, esimerkiksi humanistisen maantieteen, aluesuunnittelun ja yhteiskuntatieteiden osalta. Kaupunkitilaan liitettyjä merkityksiä on suomalaisessa tutkimuksessa lähestytty esimerkiksi erilaisten sosiaalisten ryhmien paikkakokemusten ja tilan vaihtelevan hyödyntämisen tutkimuksen kautta, esimerkiksi eri ikäryhmien osalta. Jussi Semi (2010) on tutkinut Joensuun kaupunkitilaan liitettyjä merkityksiä, ja eri ikäryhmien tapoja merkityksellistää oman asuinkaupunkinsa ympäristöä suhteessa tilassa tapahtuviin muutoksiin ja muokkautuviin paikkakokemuksiin. Nuorten kaupunkisuhteen osalta on tutkittu muun muassa nuorten tilan haltuun ottamisen prosessia (Kuusisto-Arponen & Tani 2009), sekä nuorten kaupunkipääomaa, kykyä hyödyntää omaksuttuja tietoja ja taitoja suhteessa kaupunkitilaan (Tolonen ym. 2018). Eläkeläisten ja ikäihmisten osalta on puolestaan tutkittu esimerkiksi eläkeläisten suhdetta julkiseen tilaan ja kaupunkiympäristöön (Wallin 2018, Suopajarvi 2014).

Kaupunkiympäristön muutosta ja sen ympärillä käytyä julkista keskustelua on tutkinut muun muassa Samu Paananen on Pro Gradu- tutkielmassaan (2016), jossa hän tarkastelee Tampereen keskustan elävöittämissankkeen ympärillä käytyä verkkokeskustelua, painottaen tarkastelunsa erityisesti keskusta-alueelle annettuihin tilallisiin merkityksiin, ja näiden merkitysten jäsentymiseen osana tilallista muutosta. Paananen on täydentänyt aineistoaan hankkeen suunnitteluasiakirjoilla, joiden kautta hän on laatinut vertailua kaupunkilaisten ja viranomaisten näkökulman välille. Tutkimuksen pohjalta Paananen osoittaa kaupungin tilallisuuden rakentuvan monista tilalle annettujen merkitysten kerroksista ja tilantuottamisen tavoista, joiden välisestä yhteisvaikutuksesta sosiaalinen kaupunkitila muodostuu. Jyväskylän osalta

kaupunkitilaan liitettyä keskustelua ja merkityksenantoja on tarkastellut Tiina-Riitta Lappi väitöskirjassaan (2007). Lappi avaa sanomalehtiaineiston ja haastatteluiden kautta jyvaskyläläisten suhdetta kaupunkiinsa ja sen tilallisiin piirteisiin, sekä tarkastelee materiaalisen ja sosiaalisen kaupunkiympäristön välistä suhdetta ja vuorovaikutusta. Sekä Paanasen että Lapin tutkimusten teoreettinen tausta pohjautuu Henri Lefebvren tilan sosiaalisen tuottamisen teoriaan, jossa keskeisenä ajatuksena on tilan kokonaisuuden rakentuminen sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön yhteisvaikutuksesta. (Lefebvre 1991, 27).

2.1 Kaupunkitutkimus oikeuttamisteorian kautta

Kaupunkitila ja sen muutos ovat kokonaisuudessaan varsin laaja ja moniulotteinen aihealue, jota on etenkin kansainvälisen tutkimuksen saralla käsitelty lukemattomista eri näkökulmista käsin. Aihetta on tutkittu myös oikeuttamisteorian (ks. luku 3) avulla, jossa keskeistä on erilaisiin moraalisiin ja jaettuihin arvoihin vetoaminen osana kiistatilanteissa ilmenevää argumentaatiota. Kansainvälisessä tutkimuksessa oikeuttamisteorian kautta on tarkasteltu muun muassa julkisen keskustelun vaikutusta Vancouverin kaupunkialueen alueelliseen muutosprosessiin. Julkisia kiistoja tarkastellut tutkimus osoitti, kuinka julkisessa keskustelussa ilmennyt ympäristöarvojen korostuminen sai aikaan lopulta kompromisseja ja muutoksia kaupunkialueen muutosprosessin suunnitelmiin. Toisaalta myös talousarvoihin vetoavat markkinaoikeutukset olivat monin paikoin yhteydessä ympäristöarvojen korostamiseen, luoden laajempaa yhteisen hyvän käsityksiin vetoavaa oikeutusta keskustelussa ilmenneille ympäristöarvoille. (Holden & Scerri 2015, 366.)

Oikeuttamisteoriaa on hyödynnetty myös muun muassa kaupunkijohtoisen gentrifikaatioon pohjautuvan aluemuutosprosessin julkista vuorovaikutusta tarkastelemalla (Fuller 2012). Tutkimuksessa seurattiin englantilaisen kaupungin viestintää ja oikeutusta huono-osaisen kaupunkialueen muutosprosessissa, jossa pyrittiin muokkaamaan alueen rakennuskantaa ja sosiaalista rakennetta taloudellisesti parempaan suuntaan, muun muassa työpaikkoja ja omistusasuntoja lisäämällä. Tarkastelussa painotettiin talousarvojen ja yhteiseen hyvään perustuvien kansalaisuusarvojen vertailua virallisten tahojen viestinnässä. Talousarvoihin vetoaminen ohitti suuressa kuvassa yhteisöllisyyttä korostaneet kansalaisuusarvot muutoksen oikeuttamisessa, ja markkinoihin panostaminen nähtiin pitkälti välttämättömyytenä alueellisen muutoksen onnistuneelle toteuttamiselle. Kansalaisuusarvoja hyödynnettiin puolestaan pitkälti uuden alueen markkinoinnissa,

luomalla mielikuvaa yhteisöllisestä ja kollektiiviset tarpeet huomioivasta uudesta kaupunkialueesta.

Suomalaisissa oikeuttamisteoriaa hyödyntäneissä kaupunkitilan muutoksen tutkimuksissa painotus on ollut etenkin kaupunkitilan ympärillä käydyissä kiistoissa. Jarkko Salminen on Pro Gradu- tutkielmassaan (2014) tutkinut Aamulehden uutisten kommentiosioita, jotka ovat liittyneet uutisointeihin Tampereen Hämeenkadun muuttamisesta autottomaksi ympäristöksi. Tutkielman pohjalta on myös myöhemmin julkaistu artikkeli *Alue ja ympäristö-* lehdessä vuonna 2016. Tutkimuksessaan Salminen on tarkastellut keskustelussa ilmeneviä autoilun oikeutuksia ja sitä kohtaan esitettyjä vasta-argumentointia oikeuttamisteorian kautta, sekä laajemmin keskustelussa heijastuvia kaupunkitilaan liitettyjä moraalisia oikeutuksia ja arvojännitteitä. Tutkimus osoittaa, kuinka kaupunkitilan kiistoissa ja niissä tapahtuvissa argumentoinneissa vedotaan usein sekä tilaan liitettyihin poliittisiin ja moraalisiin ulottuvuuksiin, mutta myös tilaan liitettyihin arvoihin.

Tutkimus osoittaa, kuinka Hämeenkadun muutossuunnitelmien ympärillä käydyssä keskustelussa sekä autoilun vastustajat että puolustajat oikeuttavat argumentointiaan ennen kaikkea tehokkuuden ja ennakoitavuuden, sekä myös taloudellisten arvojen kautta. Eroavaisuuksia eri tavalla autoiluun suhtautuvien välillä ilmeni muun muassa siten, että autoilun puolustajien kommentit oli usein laadittu sisäänpäin suuntautuneen, kaupungin sisäistä järjestystä korostavan argumentoinnin kautta, kun taas autoilun vastustajat puolestaan oikeuttivat kommenttejaan enemmän ekologisiin arvoihin ja ympäristötekijöihin viitaten. (Salminen 2016, 21.)

Salminen jäsentää autoilun ympärillä käydyistä keskustelusta kolme tilallista vastakohtaparia, joiden kautta kommentoissa ilmennyttä erilaisten oikeutusten välistä suhdetta voi tarkastella. Kaupunkitila ilmenee keskustelussa hänen mukaansa joko ennustettavana ja hallittavana kokonaisuutena, tai vastakohtaisesti yllättävänä ja hallitsemattomana. Toisaalta Hämeenkatua jäsennetään sisäänpäin suuntautuneena tai vaihtoehtoisesti ulospäinsuuntautuneena tilana, jonka tulisi joko ylläpitää totuttuja käytänteitä ja järjestystä, tai vaihtoehtoisesti pyrkiä uudistumiseen ja positiivista imagohyötyä tuottaviin ratkaisuihin. Kolmannessa vastakohtaparissa kaupunkitilaa lähestytään joko yksityisen kilpa-areenan kaltaisena kokonaisuutena, jossa omakohtainen hyödyn tavoittelu on keskeinen ja oleellinen pidetty tilaa määrittävä piirre. Vastakohtana tälle, kommentoissa painotetaan myös kaupunkitilan merkitystä julkisena foorumina, kaikille avoimena kohteena, joka ei sulje tiettyjä ryhmiä ulkopuolelleen. (Salminen 2016, 21–23.) Tutkimuksensa pohjalta Salminen toteaa,

kuinka kaupunkitilaan liittyvässä kiistassa ja sen ympärillä tapahtuvassa argumentoinnissa kaupunkitilaan liitetyt poliittiset ja moraaliset merkitykset, sekä itse konkreettinen tila kietoutuvat yhteen, ja luovat tältä osin pohjan tilallisen muutoksen ympärillä käytävälle keskustelulle. Keskustelussa ja kommentteissa toistuvat siis sekä tilaan liitettyihin arvoihin vetoaminen, että toisaalta itse konkreettiseen tilaan ja sen kohtaamiin muutoksiin vetoaminen. (Salminen 2016, 24.)

Myös Veikko Eranti (2014) on käsitellyt kaupunkiympäristön muutosta oikeuttamisteoriaa hyödyntäen. Tutkimuksessaan Eranti tarkastelee Helsingin Etelä-Haagan alueen asemakaavamuutoksesta vuosina 2007–2009 jätettyjä mielipiteitä ja kommentteja, ja avaa tältä pohjalta poliittisen argumentaation keinoja, joita kaavoitusta kohtaan esitettyjen mielipiteiden osalta on ilmennyt. Tutkimuksen pohjalta muodostuu kuva julkisen oikeuttamisen keinoista, joiden pohjalta asuinalueen ja yhteisen ympäristön muutoksissa haetaan oikeutusta omille argumenteille. (Eranti 2014, 26.)

Tutkimuksessa oikeuttamisteorian hyödyntämisen osalta on paikoin siirretty teorian jatkokehittelyn puolelle, jossa yhtenä tarkastelukulmana ja taustana toimii kaksi erilaista käsitystä demokratiasta ja yhteisen hyvän toteutumisesta. Tutkimuksessa yhteiskunnallista vaikuttamista lähestytään joko liberaalina pluralismina, tai tasavaltalaisena demokratiana. Ensin mainitussa keskiössä on yksilöiden pyrkimys oman edun ajamiseen, ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen ilmenee ennen kaikkea erilaisten intressien välisenä kamppailuna sekä neuvotteluna. Jälkimmäinen katsantokanta puolestaan painottaa, kuinka yhteiseen hyvään pyrkiessä tulisi keskittyä yhteisen hyvän määrittelyyn itsessään, ja siihen miten tämä määriteltä hyvä parhaiten saavutetaan. Näiden kahden mallin pohjalta yhteisöissä voidaan käydä keskustelua siitä, mikä argumentti kulloisessakin tilanteessa on arvokas ja mikä ei, ja tältä pohjalta ratkaista erilaisia kiistatilanteita. (Eranti 2014, 22.)

Tutkimus osoittaa myös, kuinka yhteistä ympäristöä ja tilaa käsittelevässä julkisen tason kiistassa moraalisiin argumentteihin vetoaminen tapahtuu usein kolmen vetoamisen keinon pohjalta. Kiistoissa ratkaisua haetaan vetoamalla joko yksittäisen toimijan tai pienryhmän henkilökohtaiseen intressiin, yhteisesti jaettuihin alueisiin kohdistuviin läheisiin sidoksiin niin kulttuurisessa kuin fyysisessäkin ympäristössä, tai vaihtoehtoisesti jaettuihin käsityksiin yhteisestä hyvästä. (2014, 25.) Etelä-Haagan kaavamuutokseen kohdistuneissa mielipiteissä oikeuttaminen tapahtui aktiivisesti yhteiseen hyvään vetoamalla, mutta jokseenkin vahvasti myös omien, henkilökohtaisiin merkityksiin pohjautuvien intressien kautta. (Eranti 2014, 27.)

Kun tutkimuksen kontekstina on ollut alueella asuvien ihmisten jättämät mielipiteet osana heidän asuinalueelleen kohdistuvia muutossuunnitelmia, on tämä vaikuttanut myös argumentoinnin piirteisiin, ja perusteina käytettyihin oikeutuksiin. Tarkastelu osoittaa, kuinka perinteisiin ja historiaan vetoaminen, sekä asukkaiden kiintymys omaa asuinalueettaan ja sen piirteitä kohtaan, on ilmennyt aktiivisesti aineistossa käytetyissä oikeutuksissa. Myös taloudellisiin arvoihin viittaaminen esiintyi kaavoitusta kohtaan esitetyissä kommentteissa usein, ilmentyen erityisesti huolena asuntojen arvojen laskusta. (Eranti 2014, 34). Tutkimus osoittaa, kuinka oikeutusten taustalla on monin paikoin ollut omat edut ja intressit. Kaavamutoksesta jätetty kommentti tai mielipide on luonteeltaan varsin anonyymi, mikä on lisännyt omaan etuun viittaamisen määrää tutkimuksen kohdalla. Kun oikeutukset tapahtuvat julkisemmalla alueella, esimerkiksi julkisen keskustelun tasolla, joudutaan niissä usein argumentoimaan enemmän yhteiseen hyvään vetoamalla, mikäli omalle näkökannalle halutaan saada laajempaa kannatusta. Tutkimuksessa tulee kuitenkin ilmi, kuinka useissa oikeutuksissa oman edun korostamisen taustalla on ollut epäluulo kaupunkia ja sen kaavoitusmuutoksia kohtaan, joiden on nähty loukkaavan alueen asukkaiden oikeuksia sekä etuja. (Eranti 2014, 34.)

Vaikka kaupunkitilan ja sen muutoksen tarkastelu on suomalaisen tutkimuksen saralla ollut suhteellisen aktiivista, on tilan muutoksen herättämien kiistojen ja näkemuserojen, sekä toisaalta myös muutoksen ympärillä käydyn julkisen keskustelun tutkiminen ollut kuitenkin jokseenkin vähäistä. Oma tutkimukseni täydentää tätä suomalaisen kaupunkiympäristön muutoksen ja tilan arvottamisen, sekä sen aiheuttamien reaktioiden osalta laadittua yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Lisäksi Jyväskylän kaupungin alueellisten muutosten ja erityisesti muutokseen liittyvien sosiaalisten aspektien tieteellinen tutkiminen on ollut vähäistä, mikä osaltaan luo perusteita aiheen tarkastelulle. Kankaan alueen ympärillä käydyn keskustelun tarkastelu myös avaa niitä merkityksiä, joita merkittävän konkreettisen muutoksen kohteena olevaan alueeseen on liitetty. Tutkimus toimii tältä osin tallenteena niistä reaktioista ja mielipiteistä, joita Jyväskylän kaupungille merkittävän tilallisen muutoksen osalta on julkisessa keskustelussa ilmennyt.

3 OIKEUTTAMISTEORIA

Tutkimukseni teoreettinen tausta pohjautuu ranskalaisten yhteiskuntatieteilijöiden Luc Boltanskin ja Laurent Thévenot'n kehittämään oikeuttamisteoriaan (1991), joka tarjoaa tarkastelumallin erilaisten kiistatilanteiden, ja niiden parissa esiintyvien moraalisten oikeutusten tutkimiseen. Oikeuttamisteorian ydinajatuksena on tunnistaa erilaisia moraalisia perusteluita ja oikeutuksia, joihin ihmiset erilaisissa arkielämän kiista- ja konfliktitilanteissa turvautuvat argumentoidessaan omia näkökantojaan. Teorian voi nähdä siis toimivan sosiaalisten arvojen ja normien parissa, keskeisenä pyrkimyksenä on selvittää ilman väkivaltaa ratkaistujen konflikti- ja kiistatilanteiden moraalijärjestystä, eli erilaisia moraalisia arvoja, joihin kiistan ratkomisessa vedotaan.

Luonteeltaan oikeuttamisteoriaa voi pitää yksilön toimintaa ja merkitystä korostavana teoriana, jossa korostuu tavallisten ihmisten arkisen tason toimijuus, kyky ilmaista kriittisiä argumentteja ja punnita tekojaan henkilökohtaisten arvojen pohjalta. Vaikka oikeuttamisteoria ei suoraan pyri avaamaan käsityksiä oikeasta ja väärästä, korostaa se silti toimijoiden sisäistä normatiivisuutta ja arvomaailmaa toimintaa ohjaavana tekijänä, mikä ilmenee esimerkiksi kiistatilanteiden oikeuttamisissa. (Pyykkönen & Kauppinen 2015, 319.) Tietyiltä osin De la justification-teoksessa (1991) esitetty teoria on nähty myös irtautumisena Bourdieulaisesta sosiologiasta, jonka Boltanski ja Thévenot ovat nähneet yksipuolistavan sosiaalisten suhteiden ja toiminnan luonnetta, ja keskittyvän liiaksi vallankäytön ja erilaisten pääomien tavoitteluun. (Pyykkönen & Kauppinen 2015, 316). Poliittisten ja moraalisten kysymysten parissa toimivana teoriana oikeuttamisteorian on nähty myös luovan yhteyttä sosiologian ja moraalisen filosofian välille (Honneth 2010, 376).

Boltanski ja Thévenot määrittelivät kuusi eri luokkaa, joihin he katsoivat toimijoiden yleisesti viittaavan hakiessaan moraalista oikeutusta omalle

näkemykselleen. Näitä luokkia on yleisesti kutsuttu oikeuttamisen maailmoiksi tai valtapiireiksi. Alkuperäisessä luokittelussa kuusi yleistä oikeuttamisen maailmaa olivat inspiraation, kodin, maineen, kansalaisuuden, markkinoiden ja teollisuuden maailmat. (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 37.) Myöhemmin kuusi luokittelua täydentyivät vielä ekologian maailmalla. Kokonaisuudessaan luotujen oikeutusmaailmojen määrä saattaa alkuun vaikuttaa vähäiseltä tai erilaisia argumentointeja yksipuolistavalta, mutta suuri osa erilaisista konfliktitilanteiden moraalisisista perusteluista on liitettävissä näihin luokitteluihin ja niiden ilmentämiin yhteisesti jaettuihin arvoperusteisiin. Kuten ekologian maailman lisääminen alkuperäisten maailmojen joukkoon osoittaa, luotu oikeuttamisten tarkastelukehikko ei ole kuitenkaan mikään kiveen hakattu järjestys, vaan erilaisista konteksteista ja kulttuurisista taustoista riippuen sitä on myös periaatteessa mahdollista täydentää. Kokonaisuudessaan iso osa oikeutuksista asettuu kuitenkin luotujen seitsemän yleisimmän maailman raameihin, ja se tarjoaa teoriaa hyödyntävälle tutkijalle tarkastelumallin eri oikeutusten ja moraalisten argumenttien tarkasteluun.

Kiistatilanteissa oikeuttamista voidaan toteuttaa vaihtelevin eri tavoin: Oikeuttaminen voi tapahtua yhden maailman kautta, jossa kiistan osapuolet vetoavat samaan oikeuttamisen maailmaan, eri painotuksilla. Oikeuttamisen kohdalla ei kuitenkaan tarvitse sitoutua vain yhteen maailmaan, ja eri maailmojen yhdistelmien ja niiden välisten suhteiden tarkastelu onkin usein monipuolisempaa antia teorian osalta. Oikeuttamisen maailmojen väliset suhteet voivat ilmetä esimerkiksi kritiikkinä tai kiistämisinä, jolloin yhden maailman oikeutukset kiistetään toisen maailman oikeutusten kautta. Tästä on kyse, kun kiistan osapuolten välillä vallitsee erimielisyys siitä, minkä oikeuttamisen maailman kautta kiistan kohteena oleva asia tulisi ratkaista. Myös kahden eri maailman sisältöjä yhdistelevä kompromissiasetus on yksi tyypillinen tapa, jolla eri oikeutuksia yhdistellään. (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 38.)

Suomalaisessa tutkimuksessa oikeuttamisteoriaa on sovellettu vaihtelevin tavoin ja varsin erilaisiin aihepiireihin. Mainittujen kaupunkitilaa käsittelevien tutkimusten lisäksi on tarkasteltu esimerkiksi kansainvälisten ilmastokokousten uutisointia Suomessa ja Intiassa (Huikuri 2011), luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyviä kiistoja Pohjois-Suomessa (Hast 2013), vertailtu poliittisen osallistumisen ja kansalaisaktiivisuuden ilmenemistä Suomessa ja Ranskassa (Luhtakallio 2012), tarkasteltu perussuomalaisten puolueen sisäistä rakennetta vaalikonevastausten pohjalta (Ylä-Anttila 2014) sekä Helsingin Guggenheim-museohankkeen ympärillä käytyä julkista debattia (Linko 2013). Yksi yleinen tapa hyödyntää teoriaa on ollut vertailevan tutkimuksen toteuttaminen, johon oikeuttamisteoria piirteiltään hyvin soveltuu (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 39).

Oikeuttamisteorian maailmat ovat sovellettavissa myös kaupunkitilan kiistoihin, ja kaupunkitilaan liitettyihin mielipiteisiin ja argumentteihin. Koska kaupunkiympäristö on avointa ja tarjoaa ympäristön eri toimijoille, jäsenetään kaupunkiympäristöä myös erilaisten moraalisten-, poliittisten ja kulttuuristen näkökantojen kautta. Ympäristö koetaan eri tavoin, mikä väistämättä luo ristiriitaisia intressejä ja moraalisia oikeutuksia suhteessa ympäristöön ja sen muutoksiin. Tämän voi nähdä lähtökohtaisesti vaikuttavan myös Kankaan alueen muutoksen ympärillä käytävään keskusteluun: Kyseessä on oman historiansa ja perinteensä omaava alue kaupungin paraatipaikalla, joka on poikkeuksellisen suuren muutoksen kohteena. On selvää, että muutos kohdataan erilaisista asenteista ja arvopositioista käsin, joka saa aikaan erilaisista lähtökohdista kumpuavaa keskustelua, ja arvojen oikeuttamista. Oikeuttamisen maailmat tarjoavat siis tarkastelukehikon, jonka kautta voi kaupunkiympäristön muutoksen herättämiä näkökantoja lähteä tarkastelemaan, ja näin luoda kokonaiskuvaa julkisesta keskustelusta muutoksen ympärillä.

Oikeuttamisen maailmat eivät ole myöskään vain yleisen tason kiistatilanteiden diskursseja, vaan niillä on useissa tilanteissa myös materiaaliset vastineensa, toisin sanoen ne kiinnittyvät materiaaliseen ympäristöönsä, esimerkiksi kaupunkiympäristöön ja sen materiaalisiin piirteisiin. Jokin kaupunkitilan konkreettinen piirre, esimerkiksi tietty rakennus, voi saada erilaisia käsitteellistyksiä sen suhteen, minkä oikeuttamisen maailman kautta sitä lähestytään ja tarkastellaan. Rakennus voi näyttäytyä esimerkiksi perinteitä ja pysyvyyttä ilmentävänä rakennuksena (koti), ympäristötekijät huomioivana ratkaisuna (ekologia), yhteisenä ja kaikille avoimena kokoontumispaikkana (kansalaisuus), inspiroivana tilana itsensä toteuttamiseen (inspiraatio), kuuluisana nähtävyytenä (maine), tehokkaana ja käytännöllisenä asumisratkaisuna (teollisuus) tai asuntosijoittajalle tuottoisana kohteena (markkinat). Kiistatilanteessa materiaallinen ympäristö nousee keskeiseen osaan, ja koko kiistan etenemistä määrittää se, millä oikeutuksilla materiaalista ympäristöä kuvataan ja käsitteellistetään. (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 38.)

3.1 Oikeuttamisen maailmat

3.1.1 Kansalaisuus

Kansalaisuuden maailma painottaa kollektiivisuuden merkitystä, jossa yhteisöllinen ja yhteinen avoimuus nousee yksilöllisyyden yläpuolelle. Yksilöiden toiminta on

merkityksellistä silloin, kun se on osa kollektiivista toimintaa, ja tuottaa merkitystä laajemmalle joukolle kuin vain tekijälle itselleen. Kansalaisuuden maailmasta katsottuna arvokasta on yhteiseen hyvään pyrkivä, eri ihmisiä yhdistävä toiminta, jossa rikotaan yksilöiden eristyneisyyttä, ja toimitaan yhteisten tavoitteiden ja haasteiden ratkaisemiseksi. Laillisuus, yhteisten sopimusten ja käytänteiden noudattaminen sekä yhtenäisyyteen pyrkiminen korostuvat kansalaisuuden maailman arvojen kautta jäsenetyssä toiminnassa. (Boltanski & Thévenot 2006, 186.)

Kun keskeisiä arvoja ovat esimerkiksi yhteinen hyvä, tasavertaisuus ja kollektiivisuus, on selvää, että kansalaisuuden maailmaa voi pitää erittäin laaja-alaisena ja monimerkityksisenä oikeuttamisen maailmana. Kansalaisuuden maailman kohdalla onkin käyty keskustelua siitä, onko kyseessä eräänlainen kattokäsite kaikille muillekin oikeuttamisen maailmoille (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 46). Muihin oikeuttamisen maailmoihin verrattuna kansalaisuuden maailma voikin paikoin ilmetä laaja-alaisempana ja moniulotteisempana.

Kaupunkitilan osalta kansalaisuuden maailma voi ilmetä etenkin tasavertaisina mahdollisuuksina eri ihmisille. Tilan tulisi olla avointa ja kaikkien käytettävissä, eikä sen tulisi sulkea ihmisiä ulkopuolelleen tai luoda vahvoja rajoitteita, jotka estävät toisia toimimasta ympäristössä. Kansalaisuuden maailma korostaa julkista tilaa, vastakkaisena esimerkiksi rajoitetulle ja säädellylle tilalle (Boltanski & Thévenot 2006, 186). Julkinen tila ja kaupunki tulisi olla kaikkien yhteistä tilaa, eikä esimerkiksi vain kontrolloitua tai ostoskeskusten kaltaisia kaupallisille toimijoille tarkoitettuja ympäristöjä. Kaupunki voi myös tarjota ympäristön kansalaisuuden maailman kautta jäsenetyille toiminnalle, esimerkiksi yhteisessä julkisessa tilassa tapahtuvan mielenosoitusten kohdalla.

Osana kaupungin ja tilan muutosta, voi kansalaisuuden maailma ilmetä esimerkiksi avoimuuden ja osallistavuuden painottamisena muutosprosessien kohdalla, ja päätöksenteossa yleisesti. Kun yhteinen tila on muutoksen kohteena, tulisi kansalaisuuden maailman näkökulmasta myös laaja-alaisesti huomioida tilaa käyttävät ja siinä toimivat ihmiset. Esimerkiksi kaupunkilaisilta voidaan kysyä mielipiteitä siitä, millaisia asioita tulisi ottaa ympäristöä muokatessa huomioon, jotta se palvelisi mahdollisimman laaja-alaisesti yhteisiä, kollektiivisia tarpeita. Kaupungin asukkaiden osallistumismahdollisuudet muuttuvan tilan suunnittelun ja toteutuksen suhteen ilmentävät kansalaisuuden maailman arvoja, joissa eri osapuolet huomioimalla pyritään mahdollisimman kattavasti yhteisiä etuja ja tarpeita palvelemaan lopputulokseen.

3.1.2 Koti

Kodin maailman kohdalla keskeisimpiä piirteitä ovat traditioiden, perinteiden ja hierarkioiden arvostaminen, ja sukupolvien välisten ketjujen jatkuvuus. Kodin maailman arvot korostavat henkilösuhteissa hierarkkista järjestystä, jossa esimerkiksi arvostus kohdistuu vanhempiin ikäluokkiin suhteessa nuorempiin. Jatkuvuuden ylläpito on tärkeässä asemassa, ja kodin maailman arvoista kumpuava toiminta tähtääkin usein näiden perinteiden, hierarkioiden tai perhesuhteiden ylläpitämiseen, ja tapahtuvien uudistustenkin tulisi tapahtua suhteessa näihin arvoihin. Yleisellä tasollakin toimintaa määrittävät arvot ilmenevät pitkälti yksilöiden asemassa suhteessa muihin ihmisiin. (Boltanski & Thévenot 2006, 165–166, 168.)

Kun henkilö toimii kodin maailman arvojärjestyksen pohjalta, toimii hän usein vakiintuneiden tapojen pohjalta. Jatkuvuus, totuttu käytös on korkeassa asemassa toimijoiden käyttäytymisen suhteen. Kodin maailman arvojen pohjalta jäsenyvä toiminta tähtää tärkeinä pidettyjen arvojen, perinteiden, hierarkioiden, sukupolvien välisten suhteiden ylläpitoon ja huomioon ottamiseen. Kun henkilö ottaa toiminnassaan huomioon kodin maailman keskeiset arvopiirteet, toimii hän usein varsin luonnollisesti, koska toimintaa ohjaa tottumukset ja omaksutut vakiintuneet toimintamallit (Boltanski & Thévenot 2006, 167.)

Kaupunkitilan muutoksen suhteen kodin maailman voi nähdä ilmentävän esimerkiksi pysyvyyttä, totuttuja käytänteitä. Perinteiden arvostaminen voi ilmetä esimerkiksi vanhan ja perinteisen rakennuskannan kunnioittamisena ja muutosvastaisuutena ympäristön muutosten suhteen. Juuri ympäristön muutos voi usein tuoda kodin maailman arvot esiin; ympäristön muuttuessa muuttuu se merkitysympäristö, johon kaupunkitilan osalta on totuttu, ja joka on muodostanut tilan kokonaisuuden merkityksineen ja arvoineen. Ihmiset voivat kokea kaupunkitilan kodinomaisena ympäristönä, jolla voi olla esimerkiksi vahva identiteetti tai historia, ja konkreettinen kaupunkiympäristö rakennuksineen voi ilmentää ja tuoda esiin tilaan liitettyjä perinteitä ilmentäviä piirteitä. Kaupunkiympäristöön voi juurtua, ja kokea sen omakseen. Totuttu ympäristö luo ympärilleen vakiintuneisuutta ja turvallisuuden tunnetta, missä ihmiset tietävät paikkansa ja toimivat sen mukaan. Tuttu ja turvallinen ympäristö asettaa rajoja toimijoille, ja kaupunkitilassa toimimisen mahdollisuudetkin voivat muodostua esimerkiksi hierarkkisten käytänteiden pohjalta. Esimerkiksi nuorison julkisessa tilassa oleskelun rajoittamisen voi nähdä usein heijastavan kodin maailmalle tyypillisiä arvopiirteitä.

3.1.3 Teollisuus

Teollisuuden maailmassa positiivista arvoa tuottaa toiminta, joka on tehokasta ja suorituskykyistä. Toiminnan tuottavuus ja kyky toimia päämäärätietoisesti ja toimivasti tavoiteltujen asioiden eteen ovat arvostettuja piirteitä. (Boltanski & Thévenot 2006, 204.) Teollisuuden maailman kohdalla korostuu eteenpäin suuntautuneisuus, merkityksellistä on se, millaista hyötyä ja arvoa toiminta tuottaa tulevaisuudelle, ei vain nykyhetkelle. Teollisuuden maailma on läsnä erityisesti organisaatioiden ja ryhmien tasolla tapahtuvassa toiminnassa, jossa voidaan pyrkiä tehokkaampaan, tuottavampaan ja järjestäytyneempään toimintaan, joka tuottaa suurempaa hyötyä tulevaisuudessa (Boltanski & Thévenot 2006, 205.) Kuitenkin myös yksilöiden tasolla voidaan toiminta jäsentää teollisuuden maailman arvojen ja piirteiden kautta.

Yksilön toimiessa teollisuuden maailman arvojen pohjalta, korostuu hänen toiminnassaan toiminnallisuus, ammattimaisuus sekä esimerkiksi ennustettavuus ja luotettavuus, joiden kautta tulevaisuuden toiminnallisia projekteja voi lähteä toteuttamaan. Käytännön toiminta tähtää tehokkuuteen ja tulevaisuuden kannalta keskeisten projektien ja toimintojen toteutumiseen (Boltanski & Thévenot 2006, 205). Arvostettuja toimijoita ovat esimerkiksi tietyn alan kokeneet ammattilaiset, asiantuntijat sekä esimiehet, ylipäätään toimijat, jotka osaavat järjestää työn ja toiminnan tehokkaaksi ja tuottavaksi, joka vastaa asetettuja tavoitteita (Boltanski & Thévenot 2006, 206). Vastaavasti yksilöt, joiden toiminta ei ole tuottavaa, hyödyllistä, tai muuten tehokasta, saavat teollisuuden maailman piirissä osakseen negatiivista leimaa. Myös menneisyyteen jämähtäminen, sulkeutuneisuus ja heikko motivaatio ovat piirteitä, jotka teollisuuden maailmassa nähdään ei toivottuina ominaisuuksina.

Kaupunkitilan muutoksen kontekstissa teollisuuden maailma voi ilmetä monin eri tavoin. Kaupunkiympäristöä voidaan suunnitella ja muokata rationaalisesti vastaamaan asetettuja tarpeita ja tavoitteita. Kaupunkiympäristön ulkoisissa piirteissä voi korostua esimerkiksi rakennetun tilan käytännöllisyys, rakenneratkaisujen tehokkuus ja suunnitelmallisuus, tai ympäristön eri osa-alueiden tehokas hyödyntäminen. Teollisuuden maailman arvojen ja toimintatapojen pohjalta kaupunkiympäristöä voidaan esimerkiksi tilankäyttöön osalta tehostaa, luoda paremmin tarpeita vastaavaksi tai ylipäätään optimoida käytännöllisemmäksi ja paremmin toimivaksi. Teollisuuden maailman voikin nähdä ilmenevän erityisesti tilanteissa, joissa kaupunkiympäristö on muutoksen kohteena: Maailmalle ominaiset piirteet, kuten suunnitelmallisuus, rationaalisuus ja tehokkuus, sekä kaavoitussuunnitelmien ja tilastojen kaltaiset objektit, joissa nämä piirteet

konkretisoituvat, ovat usein läsnä, kun kaupunkiympäristön muutoksia hahmotellaan ja muutosprojekteja laaditaan.

3.1.4 Maine

Maineen maailmassa julkinen muiden ihmisten mielipide on keskeisessä asemassa. Keskeistä on tulla huomioiduksi, olla näkyvä ja tunnettu. Toiminta on onnistunutta ja perusteltua, jos sen kautta on onnistuttu saavuttamaan mainetta, huomiota ja julkista tunnustusta. Toiminta voi tähdätä näiden maineen maailman keskeisten arvojen tavoitteluun esimerkiksi julkisuuskuvan suunnittelun ja hallinnan kautta. (Boltanski & Thévenot 2006, 179.)

Maineen maailman arvojen kautta tarkasteltuna, yksilön toiminnassa keskeistä on tavoitella huomiota, tunnustusta, ja näkyvyyttä. Näkyvyyden on nähty olevan seurausta yksilön luonteen vaikuttavuudesta, informatiivisuudesta ja valovoimaisuudesta. Yksilön on tärkeää erottua harmaasta massasta, ja usein maineen maailman arvoja rakennetaan ja luodaan suhteessa muihin ihmisiin. Arvostettuja henkilöitä ovat maineikkaat julkisen tason toimijat, esimerkiksi julkkikset. Maineen maailmasta katsottuna yksilön tulisi välttää luomasta itsestään banaalia tai mitäänsanomatonta kuvaa. (Boltanski & Thévenot 2006, 179.)

Kaupunkitilan kontekstissa tarkasteltuna maineen maailma voi ilmetä esimerkiksi erilaisissa kaupunkitilan suunnitteluprojekteissa ja kaupunkien brändien ja mielikuvien luomisen yhteydessä. Kaupunkisuunnittelussa saatetaan tietoisesti pyrkiä muokkaamaan ja rakentamaan niitä mielikuvia, joita tiettyyn kaupunkialueeseen liitetään, pyrkimyksenä voi olla esimerkiksi kaupunkialue, joka on yleisesti tunnettu ja maineikas myös muualla. Maineen maailman osalta pyrkimys maineikkaan kaupunkitilan luomiseen voi ilmetä sekä konkreettisena tilan muokkaamisena, tai vastaavasti mainittuna tilan mielikuvien tuottamisena ja brändin luomisena. Maineikas alue voi erottua muista kaupunkialueista esimerkiksi tiettyjen erityispiirteiden, kuten tunnettujen rakennusten tai nähtävyyksien avulla. Tila voi ilmentää jotain merkittävämpää kuin vain arkista miljöötä, joka ohitetaan matkalla töihin. Kuuluisat kaupunkialueet voivat olla paikkoja, joita tullaan ihastelemaan kauempaakin, ja jotka tuovat turismia ja tuloja kaupungille. Tässä yhteydessä maineen maailma voikin linkittyä yhteen esimerkiksi markkinoiden maailman kanssa.

3.1.5 Ekologia

Ekologian maailman kohdalla itseisarvona pidetään luontoa ja sen monimuotoisuutta. Toiminta, joka ottaa huomioon ympäristön suojelun ja ekologisen kestävyuden on arvokasta ekologian maailman arvojärjestyksen pohjalta. (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 37.) Luonto ja sen kunnioittaminen on etusijalla, jonka johdosta ekologian maailma voi usein olla vastakkaisessa suhteessa esimerkiksi teollisuuden tai markkinoiden maailman arvojärjestyksen suhteen, joissa luonto voidaan nähdä enemmänkin hyödynnettävänä resurssina tai välineenä. Arvostettuja toimijoita ekologian maailman saralla voivat olla esimerkiksi luonnonsuojelijat tai biologit.

Kaupunkiympäristön osalta ekologian maailma ilmenee erityisesti ympäristöarvojen ja ympäröivän luonnon huomioimisena. Ekologiset arvot voivat esimerkiksi jarruttaa tai estää rakentamisen tietyille alueille, mikäli alueen luontoarvot ovat erityiset herkkiä tai merkityksellisiä. Ympäristöä voidaan myös hyödyntää ja käyttää osana uutta ympäristöä suunniteltaessa, jolloin rakennettu kaupunkirakenne ja olemassa oleva luonto luovat yhdessä uuden ilmeen alueelle. Myös kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa voidaan huomioida ekologiset tekijät, ja ympäristöarvot jo lähtökohtaisesti.

Kaupunkitila mielletään usein erillisenä tai jopa vastakkaisena ympäristönä monimuotoiselle ekologiselle ympäristölle, mutta edes kaupunkiympäristöä ei voi totaalisesti irrottaa luonnosta tai ekologisesta kontekstista. Usein kaupunkien rakentaminen ja laajentuminen voidaan nähdä negatiivisena asiana ekologian kokonaisuudelle, jos kaupunkirakenteen laajeneminen vaatii ympäröivän luonnon muokkaamista tai tuhoamista. Kuitenkin myös kaupunkialueet sisältävät usein esimerkiksi kaupunkiluontokohteita, tai muita rakennetusta kaupunkiympäristöstä poikkeavia ympäristökohteita, jotka toimivat luontoarvoja välittävinä tiloina kaupungeissa.

3.1.6 Markkinat

Markkinoiden maailman kohdalla korostuvat taloudelliset suhteet ja erityisesti taloudellisen hyödyn tavoittelu. Markkinoiden maailma ei kuitenkaan kata kaikkea talouteen liittyvää oikeuttamista ja arvottamista, sillä myös teollisuuden maailma sisältää jossain määrin samakaltaisia piirteitä (Boltanski & Thévenot 2006, 193). Keskeistä on yksilön halu omistaa, ja tavoitella arvokkaana pidettyjä objekteja ja

hyödykkeitä. Hyödykkeiden ja omistettavien asioiden kohdalla erityisesti markkinoilla vakaan arvon omaavat, hyvin tuottavat ja kaupaksi menevät tuotteet ovat korkeassa asemassa. (Boltanski & Thévenot 2006, 196.) Markkinoiden maailman kohdalla arvokkaina pidetyt piirteet ja arvot muodostuvat puhtaasti omistamisen ja taloudellisen menestymisen kautta (Boltanski & Thévenot 2006, 201).

Yksilön toimiessa markkinoiden maailman arvojärjestyksen pohjalta, korostuu toiminnassa voiton ja hyödyn tavoittelu, sekä kilpailu. Yksilöt nähdään omaisuutta ja hyödykkeitä tavoittelevina toimijoina, ja menestyminen kamppailussa näistä hyödykkeistä on keskeisessä asemassa markkinoiden maailman kohdalla. Toimijoiden päämäärät ja halut kohdistuvat jatkuvaan voiton tavoitteluun. Arvostettuja toimijoita voivat olla esimerkiksi menestyneet liikemiehet, rikkaat henkilöt tai muuten kamppailussa omaisuudesta ja hyödykkeistä onnistuneet henkilöt, jotka omistavat sitä mistä muut vain haaveilevat. Markkinoiden maailman perusteella menestyneet henkilöt osaavat tehdä tuottavia ja oikeita, "isoja" ratkaisuja, ja toimivat luontevasti esimerkiksi kansainvälisillä kaupankäynnin kentillä (Boltanski & Thévenot 2006, 196–197.)

Kaupunkitilan kontekstissa markkinoiden maailma näyttäytyy ennen kaikkea tilan kaupallisuutena. Tila ja ympäristö nähdään taloudellisesti hyödynnettävänä, ja tähän voidaan pyrkiä erilaisilla ratkaisuilla. Kun ympäristöä muokataan markkinoiden maailman keinoin, voidaan painottaa uusien tilaratkaisujen tuottavuutta, ja kykyä tarjota taloudellista hyötyä tilassa toimiville ja sitä hyödyntäville henkilöille. Kaupunkiympäristön tilat voivat olla jo lähtökohtaisesti kulutuskeskeisiä, esimerkiksi kauppakeskusten tapauksessa, jolloin ilman kulutusaikaita tapahtuvaa tilan hyödyntämistä voidaan väheksyä ja jopa säädellä. Vahvasti markkinoiden maailman arvoja korostavat kulutuskeskeiset tilat voivatkin paikoin sulkea ulkopuolelleen niitä ryhmiä, joilla ei ole mahdollisuuksia kuluttaa, esimerkiksi nuoria ja kodittomia. Tämä saa aikaan sen, että jos tila on rakennettu ja säädely vahvasti markkinoiden maailman arvojen kautta, ei se välttämättä ole enää luonteeltaan julkista tilaa, vaan enemmänkin suljettua tai puolisoljettua kaupallista tilaa. Kaupallisuus edellä tapahtuva kaupunkitilan suunnittelu voi siis olla paikoin epätasa-arvoista. Kaupunkitilan muutoksen prosessissa markkinoiden maailma voi olla läsnä esimerkiksi tilan muutokseen kohdistuvissa budjettikeskusteluissa, joissa rakennettu tila ja ympäristö pyritään saamaan tuottavaksi ja taloudellisesti merkitykselliseksi, esimerkiksi kaupungille tuottoisia kiinteistö- ja asumisratkaisuja painottamalla.

3.1.7 Inspiraatio

Inspiraation maailmassa keskeisiä arvoja ovat muun muassa luovuus, itsenäisyys ja spontaanius. Maailman kohdalla merkittävinä arvoina pidetään toimijan omaa vapautta, kykyä toimia vapaana erilaisista kontrollin muodoista. Siinä missä muiden oikeuttamisen maailmojen kohdalla on esimerkiksi erilaisia mittareita, sääntöjä, taloudellisia indikaattoreita, hierarkioita ja lakeja, joiden pohjalta maailmojen arvot usein jäsentyvät, on inspiraation maailman kohdalla tyypillisten arvojen kiinnittyminen ja ilmeneminen paikoin häilyvämpää ja abstraktimpaa. Inspiraation maailma ilmenee usein inspiroivien ja yllättävien ratkaisujen ja piirteiden aiheuttamien tunteiden tasolla, minkä johdosta sen konkreettinen määrittäminen voi paikoin olla vaikeammin kohdennettavissa kuin muiden maailmojen kohdalla. (Boltanski & Thévenot 2006, 159.)

Inspiraation maailman kohdalla arvostetaan henkilöitä, jotka asettavat luovuuden ja spontaaniuden rationaalisen järkeilyn ja tavoitteellisuuden edelle. Oleellista ei ole henkilön varakkuus tai tuotannollinen hyödyllisyys, vaan enemmänkin hänen yksilöllisyytensä, ainutlaatuisuutensa ja mielikuvituksellisuutensa. Inspiraation maailman piirissä arvostetaan uteliaisuutta, avoimuutta ja kiinnostusta uuteen. Paikoin inspiraation maailman piirteitä korostavat toimijat voivat näyttäytyä irrationaalisina, ja muiden oikeuttamisen maailmojen arvopiirteistä käsin hyödyttöminäkin (Boltanski & Thévenot 2006, 160.)

Kaupunkitilan muutoksen suhteen inspiraation maailman kautta tapahtuvan oikeuttamisen voi nähdä esimerkiksi erilaisten luovien ratkaisujen peräänkuuluttamisena; tilan tulisi olla vapaata liiallisesta kontrolloinnista ja yksilöiden ohjailmisesta, kaupallisuudesta tai teollisen tuottavuuden korostamisesta. Ympäristön suunnittelua tai rakentamista voidaan laatia inspiroivasti, mielikuvituksellisia ja luovia ratkaisuja toteuttaen. Kaupunkitilan tulisi olla ympäristö, jossa yksilöt voisivat toteuttaa omaa luovuuttaan, ja toimia vapaasti erilaisten inspiraation maailmaan asettuvien arvojen pohjalta. Tilan tulisi mahdollistaa yksilöille erilaiset tavat toteuttaa itseään, eikä pyrkiä tukahduttamaan sitä.

3.2 Oikeuttamisteoria tässä tutkimuksessa

Tämän tutkimuksen osalta oikeuttamisteoria toimii aineiston teoreettisena kehyksenä, jonka kautta julkiseen keskusteluun osallistuvien kirjoittajien argumentointeja jaotellaan. Oman tarkasteluni painopiste ja fokus on erityisesti oikeutusten sisällöllisissä piirteissä, mutta avaan myös niiden määrällistä esiintyvyyttä. Teorian avulla pyrin avaamaan niitä tapoja ja argumentoinnin sisällöllisiä keinoja, joiden kautta kirjoittajat luovat oikeutusta näkemyksilleen ja mielipiteilleen. Tarkastelen myös oikeuttamisen maailmojen välisiä kritiikkiyhteyksiä, taustoitan sitä kautta keskustelussa ilmenneitä yhteyksiä eri oikeutusperusteiden välillä. Oikeuttamisteoriaa hyödynnän sekä oikeutusten määrällisen, että myös laadullisen tarkastelun ja analyysin osalta; ensin luon katsauksen oikeutusten ja niiden välillä ilmenevien keskeisimpien yhdistelmien määrälliseen esiintymiseen aineistossa, jonka jälkeen tarkastelen oikeutusten sisällöllisiä piirteitä, oikeutusten sisältöpiirteiden ja kirjoitusten aihepiirien osalta. Tästä kokonaisuudesta pyrin luomaan kokonaiskäsityksen siihen, miten Kankaan alueen tilallisesta muutoksesta käydyssä julkisessa keskustelussa on oikeutettu toisistaan eriäviä mielipiteitä ja näkökantoja, ja mitkä keskustelun kokonaisuuntaukset ovat oikeuttamisten valossa olleet.

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimukseni aineisto koostuu sanomalehti Keskisuomalaisessa julkaistuista kirjoituksista, jotka ovat käsitelleet Kankaan alueen muutosprosessia. Koska kiinnostuksen kohteena on ollut selvittää erityisesti ihmisten alueen muutokseen kohdistamia näkemyksiä, merkityksenantoja sekä mielipiteitä, on tämä vaikuttanut valittuihin tekstityyppeihin. Aineistoksi on valikoitunut 80 kappaletta Keskisuomalaisessa julkaistuja mielipidekirjoituksia vuosien 2009 ja 2020 väliseltä ajalta. Mielipidekirjoitusten kautta voi nähdä kirjoittajien omien näkemysten, oikeutusten sekä erilaisten suhtautumistapojen ilmenevän vahvemmin kuin usein neutraalimmasta näkökulmasta laadituissa uutisartikkeleissa, joissa oleellista on tuoda esiin esimerkiksi kaupunkien suunnitelmia tai alueeseen kohdistuvia muutoksia. Kun tarkastelun tavoitteena on ollut avata arvottamisia ja koettuja merkityksiä, joita alueen muutos on ihmisissä herättänyt, voi kirjoittajan omaa mielipidettä korostavien kirjoitusten myös nähdä vastaavan tähän ongelman asetteluun tavallisia uutisointeja paremmin. Mielipidekirjoitusten kohdalla kirjoittajan väitteitä ei useinkaan voi esittää yleisenä totuutena, vaan ne ovat enemmänkin kirjoittajan omia näkemyksiä tietystä positiosta ja tietyssä kontekstissa, ja usein niiden tarkoitusperänäkin voi olla reaktioiden ja mahdollisesti jopa vastaväitteiden herättäminen lukijassa (Rahtu, Shore, Virtanen 2018, 18). Tähän peilaten mielipidekirjoitukset tarjoavat hyvän aineiston juuri oikeuttamisten ja argumentointien tarkasteluun, joita julkisessa keskustelussa tietyn aihepiirin tiimoilta on esitetty.

Aineisto on kerätty sanomalehti Keskisuomalaisen Internet-arkistosta, joka kattaa kaikki lehdessä julkaistut jutut vuodesta 1992 lähtien. Sanomalehden arkisto on siis tarjonnut mahdollisuuden päästä käsiksi koko Kankaan alueen muutosprosessin aikaisiin uutisointeihin ja lehtikirjoituksiin alueen muutosta koskien. Aineistossa keskustelu on ollut aktiivisuudeltaan ja sisällöllisiltä piirteiltään vaihtelevaa eri

vuosina. Kun tieto alueen muutosprosessin tulevasta käynnistymisestä vuonna 2009 tuli ilmi, pyöri keskustelu aiheen ympärillä pääasiassa erilaisina toiveina ja ideoina uuden alueen mahdollisista rakentumisratkaisuista, kun varmaa tietoa alueelle suunnitelluista rakennushankkeista ei vielä ollut. Vähitellen kirjoittelu eteni muun muassa kaupungin kaavoituksen ja suunnitelmien kommentoimiseen, ja myöhemmin alueen konkreettisesti jo rakentuessa erilaisten tilallisten muutosten sekä muun muassa liikennettä ja luontoarvoja koskevien muutosten kommentointiin. Keskustelun kokonaisuudessa on paikoin ilmennyt omia osa-alueitaan, jotka ovat saaneet hetkellisesti aikaan aktiivista ja runsastakin julkista keskustelua, välillä kirjoitukset ovat puolestaan olleet enemmänkin yksittäisiä puheenvuoroja ja mielipiteen ilmaisuja aihetta koskien. Vaikka tutkielman aineisto ei ajallinen skaala huomioiden kovin suuri olekaan, olen silti pitänyt tärkeänä, että aineisto koostuu alueen muutosprosessin alkuvaiheista asti, vaikka keskustelu esimerkiksi ensimmäisinä vuosina ei niin vilkasta ole ollutkaan. Kun aineisto kattaa keskustelun aina alueen muutoksen alkuvaiheista saakka, voi sen kautta saada laajemman kokonaiskuvan siitä, miten paikallisen tason julkisessa keskustelussa on muutos kohdattu, ja millaisia merkityksenantoja ja arvotuksia muutoksen kohteena olevaan kaupunkitilaan on eri aikoina liitetty.

4.1 Julkinen keskustelu sanomalehtien mielipidepalstoilla

Julkinen keskustelu voidaan ymmärtää kahden tai useamman toimijan välisenä kommunikointina, joka jollain tasolla vaikuttaa dialektisesti ihmisten tietoisuuteen ja käsityksiin vuorovaikutuksen keskiössä olevan aiheen osalta (Kantola, Haverinen, Peuhkuri 1993; Julkaisussa: Pietilä 2010, 387). Kyseessä on siis aina jonkinasteinen sosiaalinen vuorovaikutusprosessi, jonka seurauksena keskustelun osapuolille syntyy usein joitakin uusia mielipiteitä, kantoja tai argumentteja keskustelun kohteena olevaan teemaan liittyen. Julkisen keskustelun vähimmäisehto on, että jostakin asiasta esitetään toisiinsa suhteutuvia näkemyksiä ja mielipiteitä, jonkin julkisen kanavan kautta. Näkemysten ja puheenvuorojen ei kuitenkaan tarvitse välttämättä olla aina suoranaissessa dialogissa keskenään: Myös monologiset ja irralliset puheenvuorot jostakin tietystä aiheesta osallistuvat ja osaltaan myös muokkaavat keskustelun kokonaisuutta, joka sitä seuraavalle henkilölle avautuu. Vaikka tietyt argumentoinnit eivät suoranaisesti viittaisikaan dialogisesti aikaisempiin puheenvuoroihin, voi esimerkiksi puoltavan argumentin nähdä silti sisällöllisten piirteiden osalta kiistävän vastustavan argumentin, joka aikaisemmin on esitetty, ja näin myös vaikuttavan keskustelun kokonaisuuteen. (Pietilä 2010, 449.)

Myös oman tutkimukseni aineistossa tämä keskustelun dialogisuuden vaihtelevuus on tullut esille: Paikoin tietystä alueen muutokseen liittyvästä tapahtumakulusta tai suunnitelmasta on saatettu käydä useita eri kirjoituksia keräävä dialoginen keskustelu lehden palstoilla, jossa eri näkökulmista laadittujen tekstien kautta on otettu kantaa aikaisempiin kirjoituksiin, ja siten jatkettu kirjoitusten ketjua. Paikoin taas kirjoitukset ovat olleet enemmänkin yksittäisiä puheenvuoroja ja näkemyksiä, joiden kautta muutosta on kommentoitu. Myös ajallisesti keskustelun aktiivisuus on vaihdellut. Tiettyinä vuosina aiheen ympärillä on saatettu käydä aktiivista keskustelua, ja toisina vuosina keskustelu on koostunut enemmän yksittäisistä kirjoituksista, kun muutosprosessi ei ole ollut niin merkittävästi pinnalla tai konkreettisten muutosten alaisena. Kokonaisuudessaan kuitenkin myös näiden yksittäisten kirjoitusten voi nähdä muokkaavan keskustelun kokonaisuutta ja osaltaan vaikuttavan siihen, miten alueellinen muutos ihmisille jäsentyy, ja miten se kohdataan.

Sanomalehtien mielipidekirjoitusten kohdalla keskustelun dialogisuus saattaa jäädä esimerkiksi internetympäristössä esiintyvää keskustelua vähäisemmäksi, muun muassa teknisten ja toimituksellisten tekijöiden johdosta. Usein sanomalehtien mielipidepalstojen tasolla käytävässä keskustelussa korostuu yksittäisten kirjoittajien perustellut mielipiteet, jotka eivät kuitenkaan välttämättä pidä yllä aktiivista dialogisuutta käsiteltävän aiheen tiimoilta. (Pietilä 2001, 29.) Mielipidekirjoitusten kohdalla esiintyy jossain määrin dialogisuutta ja viittauksia aikaisempiin kirjoituksiin, mutta usein nämä keskustelunomaiset ”ketjut” jäävät lyhyiksi. Sen sijaan mielipidekirjoitusten kohdalla korostuu usein varsin argumentoitu ja eri näkökulmista perusteltu tapa viestiä oma näkökanta, verrattuna esimerkiksi internet-ympäristön keskusteluihin, joissa perustelemattoman mielipiteen ja aiheen ohi kirjoittamisen toteuttaminen on helpompaa ja yleisempää. Sanomalehtien mielipidekirjoitusten kohdalla lehtien kontrolli julkaistavien kirjoitusten suhteen vaikuttaa siihen, että lehtiin valikoituu pääasiassa perusteltuja ja harkittuja mielipiteitä, kun taas esimerkiksi internet-ympäristössä tätä kontrollia ei läheskään aina ole, jonka johdosta osaksi keskustelua voi päätyä heikommin argumentoituja mielipiteitä tai esimerkiksi vahvasti provosoivaa kirjoittamista, mikä luo itsessään jo keskustelun kokonaisuudesta varsin erilaisen verrattuna sanomalehtien palstoilla käytyyn keskusteluun.

Keskisuomalainen on paikallisena maakuntalehtenä Jyväskylän ja Keskiuomen alueen suurimpia sanomalehtiä, jonka johdosta aihealueet ja teemat, joita lehden sivuilla nostetaan esiin, vaikuttavat omalta osaltaan myös niihin käsityksiin, joita lehteä lukevat ihmiset tietystä aiheesta muodostavat. Vaikka lehden sivuilla esiintyvät

mielipidekirjoitukset ovatkin vain yksi julkisen keskustelun kanava monien mahdollisten joukossa, voi sanomalehdellä silti nähdä olevan tiettyä valtaa julkisen keskustelun ja mielipiteiden muokkaajana. Lehden tasolta voidaan säädellä jossain määrin sitä, mitkä kirjoitukset tai näkökulmat päätyvät julkaistavaksi asti, ja tämän myötä ihmisten luettavaksi. Jos tietyistä aihepiiristä julkaistaan esimerkiksi huomattavan paljon negatiivisesta sävystä laadittuja uutisointeja ja aihetta kritisovia kirjoituksia, voi tämä suuressa kuvassakin vaikuttaa asenteisiin ja mielipiteisiin, joita ihmiset kyseistä aihepiiriä kohtaan omaksuvat ja kohdistavat.

Oma merkityksensä on siis sillä, kuinka monipuolisesti erilaiset näkökulmat ja äänet pääsevät esille lehden palstoilla käydyn julkisen keskustelun puitteissa. Myös kaupunkiympäristön muutoksesta käydyn keskustelun osalta on lähtökohtaisesti varsin merkityksellistä, mikäli lehden sivuilla korostuu selkeästi esimerkiksi kaupunkien aluesuunnittelijoiden tai vaihtoehtoisesti rakentamista vastustavien tahojen mielipiteet. Mielipidekirjoituksia laaditaan tietyistä lähtökohdista ja intresseistä käsin, mikä tutkijan on jollain tasolla hyvä pyrkiä huomioimaan mielipidekirjoituksia tarkasteltaessa. Oleellista on hahmottaa jollain tasolla se, kuka ”puhuu” ja kenelle viesti on mahdollisesti suunnattu. Kirjoittajan omat intressit ja lähtökohdat vaikuttavat usein keskeisesti valittuun näkökulmaan ja argumentoinnin painotuksiin, jolloin näiden tekijöiden hahmottaminen on keskeistä myös kirjoitusten kokonaiskuvan hahmottamisen osalta.

Mielipidekirjoitukset ovat luonteeltaan vahvasti intertekstuaalisia. Niissä viitataan usein vähintäänkin epäsuorasti joihinkin aikaisempiin teksteihin, ja myös kirjoituksia tulkitsevat lukijat tulkitsevat niitä usein aikaisempien kirjoitusten kautta muodostamiensa käsitystensä pohjalta. (Rahtu, Shore, Virtanen 2018, 26.) Näiden viittausten kautta hahmotetaan usein se konteksti ja kokonaisuus, johon yksittäinen kirjoitus osallistuu. Kirjoitukset eivät synny tyhjästä, vaan niitä edeltää yleensä jokin tapahtuma tai uutisoitu asia, josta on lehden sivuilla jo kirjoitettu uutisten tai aikaisempien mielipidekirjoitusten kautta. Kirjoituksen aihepiiri voi myös olla sen luonteinen, että lukijalla on jo jonkin tasoinen mielipide tai näkemys olemassa aiheesta etukäteen.

4.2 Sisällönanalyysi

Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmänä on toiminut teorialähtöisesti laadittu sisällönanalyysi. Sisällönanalyysin kautta voidaan jäsentää erilaisista kirjalliseen muotoon tuotetuista aineistoista kuvaus tiivistetyssä ja yleistetyssä

muodossa, jonka pohjalta tutkija luo johtopäätökset aineistostaan. Tiivistetyksi sisällönanalyysin voi siis määritellä painottuvan tekstimuotoisten dokumenttien sisällön analysointiin ja sanalliseen kuvailuun, joiden pohjalta muodostetaan johtopäätöksiä tarkastelun kohteena olevasta ilmiöstä. Sen sijaan esimerkiksi aineiston kvantifiointi ja määrällinen luokittelu, jota myös tämän tutkimuksen osalta olen laatinut, kuuluu enemmänkin sisällön erittelyn piiriin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 106.) Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston analyysin luokittelu perustuu johonkin etukäteen valittuun viitekehukseen, esimerkiksi tiettyyn teoriaan tai käsitejärjestelmään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113). Oman tutkimukseni puitteissa oikeuttamisteoria on siis toiminut tarkastelukehikkona, jonka kautta aineistoa on lähdetty tutkimaan. Teorialähtöinen sisällönanalyysi on usein luonteeltaan deduktiivista, yleisestä yksityiskohtiin kulkevaa analyysiä. Tietty teorian osa, esimerkiksi yksittäinen oikeuttamisen maailma, edustaa tällaisissa tapauksissa laajempaa kokonaisuutta, ja tutkimuksen kautta selvitetään, millaisista sisällöllisistä tekijöistä tietty teorian osa koostuu tutkittavan aineiston osalta. (Silvasti 2014, 43.) Oman tutkimukseni osalta olen siis pyrkinyt hahmottamaan jokaisen oikeuttamisen maailman ilmenemistä käyttämäni aineiston osalta, erityisesti sisällöllisten piirteiden osalta.

Konkreettista sisällönanalyysiä olen laatinut koodaamalla aineistosta esiintyneitä oikeutuksia Atlas.ti -ohjelmalla. Aineiston koodaus sisällönanalyysin osalta merkitsee esimerkiksi tutkimusongelman kannalta merkittävien piirteiden erittelyä tekstiaineistosta, tai tiettyä ilmiötä tai aineiston osaa erityisen hyvin kuvaavien kohtien paikantamista (Silvasti 2014, 39). Oikeuttamisteorian kautta koodaustani on ohjannut jo valmis koodien lista, eli erilaiset oikeuttamisen maailmat, joita keskustelussa on esiintynyt. Laatimani koodauksen pohjalta olen luonut käsityksen käydyn julkisen keskustelun sisällöllisistä erityispiirteistä ja oikeutusten ilmenemisestä, ja muodostanut yhteenvetoa käydyn julkisen keskustelun kokonaisuuden etenemisestä ja erityispiirteistä.

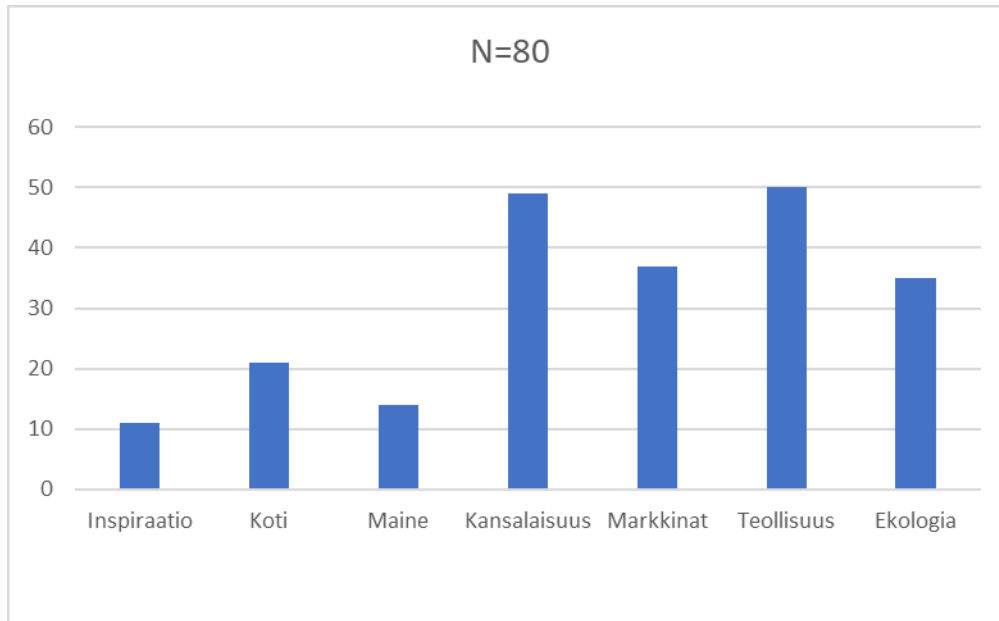
5 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä kappaleessa esittelen tutkielmani keskeisimpiä tuloksia ja havaintoja. Tulosten esittely on kaksivaiheinen. Ensin esittelen tiivistetysti aineistossa esiintyneiden oikeuttamisen maailmojen määrällisen esiintyvyyden. Tarkastelen erilaisten oikeuttamisten määrällistä esiintymistä aineistossa, jonka pohjalta avaan Kankaan alueen muutoksesta käydyn keskustelun yleisiä suuntaviivoja ja painotuksia esiintyneen oikeuttamisen ja argumentoinnin osalta. Samalla avaan myös kirjoitusten keskeisimpiä aihealueita ja keskustelun kohteita, koska nämä ovat oleellisesti vaikuttaneet aineistossa esiintyvien oikeutusten ja niiden yhdistelmien esiintyvyyteen. Eri oikeutusten määrällisen tarkastelun jälkeen paneudun tarkemmin erilaisten oikeuttamisen maailmojen sisältöpiirteisiin. Sisällöllisen tarkastelun kautta osoitan keskeisimpiä sisällöllisiä ja kielellisiä argumentoinnin keinoja, jotka ovat Kankaan alueen muutoksen ympärillä käydyssä keskustelussa toistuneet tai nousseet jollain tavalla esille. Tämän sisällöllisen tarkastelun pohjalta pohdin vielä aihepiirin erityispiirteitä julkisen keskustelun ja sen parissa tapahtuvan argumentoinnin kontekstina.

5.1 Oikeutusten määrällinen esiintyvyys

Kirjoituksia aineistossa oli yhteensä 80 kappaletta. Aineistossa ilmaantuvuudeltaan yleisimmät oikeuttamisen maailmat olivat teollisuus ja kansalaisuus. Teollisuuden maailmaan vedoten laadittiin vähintään yksi oikeutus 62,5 %:ssa kaikista kirjoituksista, kansalaisuuden maailmalla vastaava lukema oli 61,25 %. Seuraavaksi yleisimmin eri kirjoituksissa esiintyi markkinoiden maailma (46,25 %), ja ekologian maailma (43,75 %). Neljän yleisimmän maailman jälkeen aktiivisimmin esiintyi kodin maailma (26,2 %), ja pienimmälle esiintyvyydelle jäivät maineen maailma (17,5 %),

sekä inspiraation maailma (13,75 %). Keskustelussa ilmennyt oikeuttaminen on siis jakautunut selkeästi neljään yleisimmin käytettyyn oikeutuksen maailmaan, ja kolmeen vähemmän käytettyyn.

KUVIO 1 Oikeutusten esiintyvyys, kuinka monessa kirjoituksessa tiettyyn oikeuttamisen maailmaan on viitattu vähintään kerran

Yllä oleva kuvio avaa eri oikeuttamisen maailmojen ilmaantuvuuden kaikissa kirjoituksissa, mutta ei oikeutusten kokonaismäärää. Mielenpidekirjoitusten luonteesta ja etenkin kirjoittajien erilaisista argumentointitavoista johtuen oikeutusten määrällinen tarkastelu voi paikoin antaa jokseenkin harhaanjohtavan kuvan tietyn oikeuttamisen maailman merkityksestä, mikäli yksittäisissä kirjoituksissa esimerkiksi toistetaan saman oikeutuksen kautta useita argumentteja ja sisältöjä. Kirjoittajat ilmaisevat asioita eri tavoin, toiset tiiviimmin ja toiset laueammin, mikä tekee paikoin myös oikeutusten tulkinnan ja koodauksen haastavammaksi. Tästä syystä olen nähnyt hyödyllisemmäksi painottaa määrällisen tarkastelun osalta erityisesti sitä, kuinka monessa kirjoituksessa tietty oikeuttamisen maailma esiintyy, eikä niinkään oikeutusargumenttien kokonaismäärää.

Kokonaismäärällisesti kansalaisuuden maailma oli yleisimmin esiintynyt oikeuttamisen maailma (103 kertaa), mutta tietyissä kirjoituksissa saatettiin argumentoida yhden maailman kautta useita kertoja. Myös esimerkiksi ekologian maailman perusteista käsin argumentoitiin kokonaismäärällisesti useammin (67 kertaa) kuin markkinoiden maailman (50 kertaa), mutta markkinoiden maailma

ilmeni useammassa kirjoituksessa. Kirjoitusten aihepiiri ja konteksti selittävät osaltaan sitä, miksi esimerkiksi ekologian maailmaan viitattiin usein, mutta jossain määrin suppeammin rajatussa määrässä kirjoituksia; kun tiettyjen kirjoitusten aihepiiri pyöri ympäristöaiheiden ympärillä, ilmeni näissä kirjoituksissa useita viittauksia ekologian maailmaan. Markkinoiden maailma ilmeni sen sijaan tasaisemmin läpi keskustelun, ja ilmeni näin useammassa kirjoituksessa.

Keskustelussa oikeuttamisen maailmojen väliset yhteydet ilmenivät pääasiassa kritiikkeinä, sekä paikoin myös argumentteina, joissa yhdistyi usean oikeuttamisen maailman piirteitä. Oikeutusten yhdistelmät ilmenivät argumenttien muotoiluina, joissa usean oikeuttamisen maailman piirteistä käsin luotiin perusteita argumentin kohteelle. Esimerkiksi suunniteltua liikenneväylää vastustavissa argumenteissa saatettiin korostaa, kuinka liikenneväylä on sekä arvokasta ympäristökohdetta häiritsevä (ekologia), että myös huonosti ja epäkäytännöllisesti suunniteltu (teollisuus). Vastaavasti eri maailmojen välisissä kritiikeissä yhden tai useamman maailman arvoista käsin kohdennettiin kritiikkiä toisen maailman arvopiirteitä kohtaan. Alla olevassa esimerkissä on nähtävissä sekä kansalaisuuden että ekologian maailmojen arvojen kautta laadittua kritiikkiä, joka ilmenee alueellisen kohteen virkistyskäyttöpotentiaalin ja yhteisen edun, sekä toisaalta viherkaistan ja kaupunkiluontoarvojen korostamisena. Kritiikki kohdistuu markkinoiden maailmaa kohtaan, jossa taloudellisen hyödyn tavoittelu on keskeinen arvopiirre.

Nyt valmiiksi rakennettu kumpare on varmasti hieno paikka asua, mutta sen arvo Tourujokilaakson virkistyskäytön ja Kankaan alueen osana menetettiin kaavapäätöksellä pysyvästi rahan ratkaistessa. Tällaisia lyhytnäköisiä viherkaistojen murentamispäätöksiä on tapahtunut Jyväskylässä usein. (21.6.2013)

Käydyssä keskustelussa kritiikki kohdistui pääasiassa vain kolmeen aktiivisimmin esiintyneeseen oikeuttamisen maailmaan; kansalaisuuteen, teollisuuteen ja markkinoihin. Kriittisissä argumenteissa vedottiin useimmiten ekologian ja kansalaisuuden maailmaan, markkinoiden ja teollisuuden maailmasta kritiikki oli hieman vähäisempää. Satunnaista kritiikkiä ilmeni myös kodin ja maineen maailman arvoista käsin, kohdistuen pääasiassa kansalaisuuden maailmaa kohtaan. Paikoin eri maailmojen kautta laadittiin kriittisiä kommentteja, jotka eivät kuitenkaan suoranaisesti kohdistuneet mihinkään toiseen oikeuttamisen maailmaan, vaan olivat enemmänkin tietystä näkökulmasta laadittuja yleisen tason kommentteja alueen muutosta kohtaan.

Aktiivisimmin kritiikkiä kohdennettiin kansalaisuuden maailmaa kohtaan. Teollisuuden ja markkinoiden maailmat olivat säännöllisesti kriittisten argumenttien kohteena, mutta eivät kuitenkaan kansalaisuuden maailmaan verrattavissa määrin. Myös maailmojen välistä kritiikkiä sisältäneissä kirjoituksissa yleisenä piirteenä oli, että yhdessä kirjoituksessa saattoi ilmetä useita kritiikkiyhteyksiä tiettyjen oikeuttamisen maailmojen välillä.

5.2 Kirjoitusten ajalliset painotukset ja keskustelun suuntaukset

Alueen muutoksen ympärillä käydyssä keskustelun kokonaisuudessa on ilmennyt jaksoja, jolloin tietyt aihepiirit ovat painottuneet keskustelussa, ja tätä kautta myös vaikuttaneet käytettyihin oikeutuksiin. Keskustelun alkuvaiheessa, vuodesta 2010 noin vuoteen 2012, keskustelua on hallinnut alueen suunnittelun ja kaavoituksen, sekä siihen liittyvän avoimuuden painottaminen. Alue on nähty kokonaisvaikutuksiltaan suurena mahdollisuutena, joka on tärkeää laatia huolellisesti ja eri osapuolia ja tarpeita huomioiden.

Vähitellen vuonna 2012, kun alueelle kohdistetut muutossuunnitelmat ovat alkaneet hahmottua, nousivat kirjoituksissa keskiöön erityisesti Tourujokeen kohdistetut suunnitelmat, joiden ympärillä on käyty kaikkein aktiivisin ja laajin keskustelu koko alueen muutoksen osalta. Tourujoen uomaan kohdistetut suunnitelmat saivat osakseen monipuolista ja värikästäkin keskustelua erityisesti vuodesta 2012 vuoteen 2015, ja tämän ajanjakson aikana kaupungin suunnitelmatkin jokea kohtaan kerkesivät muuttua.

Vuodesta 2015 lähtien keskustelun painopiste siirtyi enemmän alueen kulkuväylien ympärillä käytyihin aiheisiin, erityisesti Tourujoen yli kaavailtu kevyen liikenteen silta herätti jokseenkin vilkasta keskustelua. Tämä keskustelu pysyi pinnalla vuoteen 2018, mutta ei kuitenkaan ollut kokonaisuudessaan niin aktiivista kuin Tourujoen uoman ympärillä käyty keskustelu. Yleisellä tasolla keskustelun aihepiirit olivat vaihtelevampia ja moninaisempia vuodesta 2015 lähtien. Alueen muutoksen ympärillä aktiivisin keskustelu on käyty noin vuosina 2012–2015, ja loppua kohden keskustelu on hiljentynyt. Selkeiden esille nousseiden keskustelunaiheiden lisäksi alueen osalta käydyssä keskustelussa on ilmennyt useita erilaisia yksittäisiä aihepiirejä ja keskustelunavauksia, jotka eivät ole kuitenkaan saaneet suurempaa julkista keskustelua osakseen. Vähäisemmin esiintyneinä aiheina esimerkiksi erilaisten kaupungin toimien ja suunnitelmien taloudelliset vaikutukset,

ja avoimuus päätöksenteossa ovat olleet teemoja, jotka ovat toistuneet yksittäisissä kirjoituksissa läpi koko ajanjakson.

5.3 Oikeutusten sisällölliset piirteet

Sisällöllisessä tarkastelussa avaan eri oikeuttamisen maailmojen sisällöllisiä ja kielellisiä argumentoinnin piirteitä Kankaan alueen muutosta koskevassa keskustelussa. Tarkastelussa luon katsauksen siihen, miten kunkin oikeuttamisen maailman arvopiirteillä on haettu perusteita kirjoitusten argumenteille, ja millaisia yleisiä suuntaviivoja oikeutusten sisältöjen ja taustalla olevien aihepiirien osalta on ilmennyt. Tarkastelen myös kriittisiä argumentteja, joita eri oikeutuksiin vedoten on esitetty, ja kohdistettu eri maailmoihin. Koska eri oikeutusten ilmeneminen ja niiden sisällölliset piirteet ovat keskeisesti yhteydessä kirjoitusten aihepiireihin, sivuan tarkastelussa myös keskustelussa ilmenneiden aihepiirien vaikutuksia oikeutusten sisältöihin.

5.3.1 Kansalaisuuden maailma: alueellinen muutos avoimena ja yhteisenä prosessina

Kansalaisuuden maailma ilmentää kaupunkitilan ja sen muutoksen kontekstissa erityisesti avoimuutta, tasavertaisuutta ja oikeutta yhteiseen tilaan, sekä erilaisten tarpeiden ja tilaa hyödyntävien käyttäjäryhmien huomioimista osana muuttuvan ympäristön suunnittelua. Kansalaisuuden maailma oli esiintyvyydeltään teollisuuden ohella yleisin oikeuttamisen maailma Kankaan alueen muutoksen ympärillä käydyssä julkisessa keskustelussa. Mieliopidekirjoituksissa siihen vedoten oikeutettiin varsin monipuolisesti argumentteja osana keskustelua, mutta se oli myös muita oikeuttamisen maailmoja enemmän kritiikin kohteena.

Sisällöllisesti kansalaisuuden maailman arvoilla peräänkuulutettiin erityisesti alueellisen suunnittelu- ja muutosprosessin avoimuutta ja kaupunkilaisten mahdollisuutta osallistua alueen kehittämiseen; siis vuorovaikutusta kaupungin ja sen asukkaiden välillä. Etenkin alueen muutoksen alkuvaiheessa, kun keskustelu kohdistui pitkälti alueelle kaavailtuihin suunnitelmiin ja ideoihin, painotettiin usein kaupunkilaisten osallisuuden merkitystä, ja tarvetta saada ääni kuuluville. Kaupunkitila koettiin yhteisenä, jolloin myös kaupunkilaisten mielipiteet ja kansalaisosallistuminen nähtiin tärkeänä huomioon otettavana teemana osana alueen suunnittelua. Kun kansalaisuuden maailman kohdalla vedotaan usein kollektiiviseen etuun, avoimuuteen ja yhteiseen hyvään, voi kaupunkitilan muutoksesta käydyn

keskustelun kontekstissa vaatimuksia päätöksenteon avoimesta ja eri näkökulmia huomioivasta toteuttamistavasta pitää jokseenkin odotettuina kommentteina.

Koska kaavoituksen yhtenä avaintekijänä tulisi olla kuntalaisten tarpeet ja viihtyvyys, on kaavoituksen jatkossa oltava kuntalaisia enemmän osallistavaa. Kaavoituksen tulevaisuus on avattava kansalaiskeskustelulle - myös Kankaan alueen osalta. (9.6.2010)

Kaupunkilaisten osallistumisen osalta keskustelussa toivottiin avoimen ja palautetta huomioivan päätöksenteon lisäksi esimerkiksi konkreettisia palautekanavia, joiden kautta kaupunkilaiset voisivat lähettää ehdotuksiaan ja toiveitaan alueen suhteen. Myös yleisesti julkista keskustelua ja sen merkitysten huomioimista painotettiin kirjoituksissa.

Kun keskustelun alkuvaiheessa kirjoitusten aihepiirit käsittelivät pitkälti alueen suunnitelmien ja kaavoituksen kommentointia, siirtyi myöhemmin keskustelun painopiste enemmän konkreettisten kaupunkiympäristön muutosten ja tilaratkaisujen kommentointiin. Kirjoituksissa, joissa kommentointiin konkreettisen rakennetun ympäristön piirteitä ja muutoksia, korostettiin pitkälti tilan avoimuutta sekä yhteistä kuulumista kaikille. Kommenttien oikeutuksissa painotettiin usein, että kaupunkitilan tulisi palvella laaja-alaisesti yhteisiä tarpeita, ja tarjota mahdollisuuksia eri käyttäjäryhmille, olivat nämä sitten alueen asukkaita tai muita kaupunkilaisia. Etenkin alueen muuttuvia liikennejärjestelyitä ja kulkuväyliä koskevissa kommentteissa painotettiin usein konkreettisten ympäristön muutosten toteuttamista niin, että se palvelisi laaja-alaisesti eri käyttäjäryhmiä, kuten kevyttä liikennettä ja liikuntarajoitteisia. Muutosten haluttiin ottavan huomioon eri käyttäjäryhmät tarpeineen, jotta uudistettu tila vastaisi laajalla tasolla sitä hyödyntävien ihmisten tarpeita ja vaatimuksia. Tältä osin yhteyttä ilmeni paikoin kansalaisuuden ja teollisuuden maailman arvojen kanssa, mistä alla oleva sitaatti toimii esimerkkinä.

Autottomien on helppo kulkea, kun verkostot ovat kunnossa. Yritetään hyvien väylien avulla saada palvelut lähelle ja palvelut kaikille. Kankaan alueelle on suunnitelmissa rakentaa iso kaupunginosa tuhatpäisine asukasjoukkoineen sekä lisäksi merkittävä määrä yritystoimintaa. Luulemme, että tulemme aikanaan olemaan ihmeissään, jos kevyen liikkumisen väylät eivät ole kunnossa kaikille meille. (31.5.2013)

Vastaavasti kansalaisuuden maailman kohdalla myös erilaisia konkreettisia tilaratkaisuja ja -suunnitelmia kohtaan esitetty kritiikki ilmeni usein vetoamisena kollektiivisena ja yhteisiä tarpeita palvelevana koettuun julkiseen tilaan. Erilaisten ympäristön muutosten aikaansaamat haasteet koettiin tärkeäksi ratkaista niin, että yhteinen etu ei liikaa kärsisi. Paikoin kaupungin hankkeiden nähtiin rajoittavan tai heikentävän näitä yhteistä etua ilmentäviä julkisia tiloja, minkä vuoksi niiden vastustaminen nähtiin kansalaisuuden maailman arvopiirteiden osalta perustelluksi.

Mikäli tietyn alueen koettiin jo ennestään palvelevan laaja-alaisesti yhteisiä tarpeita, ei siihen kohdistuvia muokkauksia nähty yleisesti tarpeellisina tai kannatettavina.

Tourukadun varrella oleva puisto on suosittu ulkoilualue, jota käyttävät sekä lähialueen asukkaat että muutkin kaupunkilaiset ja eläimet. Suunniteltu silta pienentäisi oleellisesti suositun puiston alaa. (3.11.2015)

Tietyt alueelle kaavailut muutokset koettiin myös tarpeettomina ja yhteisiä varoja haaskaavina projekteina, jotka saavat aikaan kansalaisuuden maailman näkökulmasta enemmän haittaa kuin hyötyä. Asioiden priorisointi ja eräänlainen tärkeysjärjestykseen laittaminen nousi esiin, kun keskustelussa sivuttiin kaupungin varojen suuntaamista alueen konkreettiseen muokkaamiseen. Tämänkaltaisissa kommentteissa ilmeni myös yhteyttä markkinoiden ja kansalaisuuden maailmojen välille, yleisesti niin että markkinoiden maailman oikeutuksista käsin kohdennettiin kritiikkiä kansalaisuuden maailmaa kohtaan. Jo ennestään toimivaa, yhteisiä tarpeita palvelevaa tilaa ei koettu muokkaamisen arvoisena, etenkin jos tämä muutos nähtiin yhteisten verovarojen haaskaamisena:

Samantyyppistä liikennejärjestelyä suunnitellaan nytkin Kankaan alueelta ydinkeskustaan. Meidän kaikkien olisi syytä tiedostaa, että tämä betoninen 3,5 miljoonaa (pelkät rakenteet) maksava kaavoittajan lempilapsi on piilotettu tuohon Kankaan asukkailla maksettavien kohteiden joukkoon. Jyväskylällä ei olisi varaa tällaiseen. (20.10.2015)

Yleisellä tasolla kansalaisuuden maailmaa kohtaan ilmeni kirjoituksissa aktiivisesti kritiikkiä verrattuna muihin oikeuttamisen maailmoihin, mutta sen arvoihin vedoten myös esitettiin aktiivista kritiikkiä. Siinä missä alueen muutoksen alkuvaiheessa kansalaisuuden maailman kautta oli pääosin positiivisesti peräänkuulutettu kansalaisten mahdollisuuksia osallistua alueen suunnitteluun, ilmeni myöhemmässä vaiheessa aktiivista kritiikkiä kansalaisuuden maailman arvoista käsin, kun yleisesti koettiin, että kaupunkilaisten mielipiteitä ei puheista huolimatta otettu riittävän hyvin huomioon. Tämä ilmeni etenkin keskustelussa alueen luontoarvoista ja Tourujoen uoman muokkaamista koskevista suunnitelmista, mikä oli vilkkainta keskustelua alueen muutoksen osalta aikaan saanut yksittäinen aihepiiri. Kaupunkilaisten mielipiteitä ja toiveita oli kartoitettu ennen joen muokkaamisesta tehtyjä päätöksiä, mutta tunne siitä, että näitä toiveita ei kunnolla huomioitu oli keskustelussa varsin yleinen.

Kankaan kaavoituksessa hehkutetaan avointa, osallistavaa ja vuorovaikutteista suunnittelutapaa. Pikkuasioissa joustot kyllä onnistuvat mutta suurissa linjakysymyksissä ei. Kaavoittajan mainostama "suunnitellaan yhdessä" -ideologia horjuu. Uomatiedusteluun vastanneista 95 prosenttia ja monet vaikuttajat ovat asettaneet joen välittömän rakentamisen mielekkäimmäksi ratkaisuksi ilman vastakaikua. (8.6.2013)

Kirjoituksissa kaupunginvaltuustoon ja poliittisten päättäjien joukkoon suhtauduttiin usein kansalaisuuden maailman arvoista käsin toimijoina, joiden

tehtävä on ajaa yhteistä etua ja huomioida kollektiiviset tarpeet ja mielipiteet. Kokemus päättäjien epäonnistumisesta ja kansalaisuuden maailman arvojen toteutumattomuudesta tiettyjen alueen muutoksen osa-alueiden suhteen sai paikoin aikaan oikeuttamista, jossa kansalaisuuden maailmasta käsin kohdistettiin kritiikkiä näitä toimijoita kohtaan, joiden tehtäväksi kansalaisuuden arvojen huomioiminen päätöksenteossa koettiin. Tältä osin Kankaan alueen ympärillä käydyn keskustelun voi nähdä ilmentävän kansalaisuuden maailman asemaa eräänlaisena oikeuttamisen maailmojen "kattokäsitteenä". Kun esimerkiksi erilainen yhteiseen päätöksentekoon tai kollektiiviseen etuun viittaaminen on ollut osin itsestään selvästikin kirjoituksissa toistuvana piirteenä, on sen johdosta myös kansalaisuuden maailma ilmennyt aineistossa muita oikeuttamisen maailmoja aktiivisemmin, etenkin kritiikin kohteena. Kokonaisuudessaan iso osa kansalaisuuden maailmaan kohtaan esitetystä kritiikistä kohdistui nimenomaan kritiikkinä kunnallista päätöksentekoa ja sen ongelmia kohtaan:

KAUPUNKI JÄRJESTÄÄ ennen merkittäviä ympäristöhankkeita kuulemistilaisuuksia ja kyselyitä, joissa asukkaat saavat esittää mielipiteensä. Käytännössä asiat on kuitenkin jo pitkälle päätetty, ja kuulemistilaisuuksilla onkin enemmän mielikuva-arvoa. Voidaan sanoa, että mielipiteitä on kuunneltu. (27.6.2018)

Kansalaisuuden maailman kritiikissä näkemys siitä, että kaupunkilaisten osallistaminen ja kuunteleminen olivat vain kauniita sanoja vailla konkreettista vaikutusta, oli usein toistuva. Kritiikeissä toistui jokseenkin turhautunut mielipide päätöksenteon yksipuolisuudesta, jossa kaupunkilaisten ehdotukset eivät olleet tosiasiasa vaikuttaneet juurikaan projektin etenemiseen. Kritiikissä korostui erityisesti kokemus, että aluetta kehitettiin erillään asukkaista, jonkinlaisessa kaupunkisuunnittelun ylätasossa, kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Helsingin kaupunkikehitystä tutkinut Matti Kortteinen (2005, 129) toteaa, kuinka tämän kaltainen kaupunkikehitys on ongelmallista, sillä se ikään kuin suhtautuu "sosiaaliseen" valmiiksi rakennetun ympäristön lopputulemana, joka tapahtuu sitten kun alue on rakentunut ja valmis, eikä niinkään sen rakentumisvaiheen keskeisenä osana ja vaikuttimena, joka osaltaan olisi luomassa aluetta ja puuttumassa mahdollisiin ongelmiin ja erityispiirteisiin jo rakentumisvaiheessa. Lopputulemana voi olla, että suunnittelijoiden ja rakennuttajien, sekä varsinaisten alueen käyttäjien ja asukkaiden väliset näkemyserot hahmotetaan vasta rakentumisen jo valmistuttua, jolloin näitä epäkohtia ja ongelmia joudutaan paikkaamaan esimerkiksi täydennysrakentamisen keinoin. Mikäli kaupunkisuunnittelussa asennoidutaan niin, että toimivia kaupunkiympäristöjä ja -alueita kyetään suunnittelemaan ja luomaan niin että "häiriötekijät", esimerkiksi suunnittelun linjauksia kritisovat kaupunkilaiset, pyritään sulkemaan prosessin

ulkopuolelle, aiheuttaa tämä todennäköisesti haasteita alueen rakentumisprosessin eri vaiheissa. (Kortteinen, Tuominen, Vaattovaara 2005, 129.)

Kankaan aluetta kehitetään Jyväskylän tulevaisuuden helmenä. Luulisi tällaisen tavoitteen edellyttävän avointa mieltä.

Toisin näyttää olevan. Kaavoitus on edennyt kumman asenteellisesti ikään kuin joku olisi jo valmiiksi päättänyt, millaisen lopputuloksen kaupunkilaiset ansaitsevat. Tämä näkyy erityisesti kyvyttömyytenä hyväksyä tosiasioita, jotka liittyvät Tourujoen tulevaisuuteen. Virkamiesten muutosvastarinta Tourujoen uuden uoman rakentamista vastaan on vahvaa. (17.5.2014)

Kankaan alueen muutosprosessin kohdalla kansalaisia ja tulevia asukkaita on osallistettu esimerkiksi erilaisten mielipidekyselyiden ja osallistumiskanavien avulla, jolla on etenkin suunnittelun alkuvaiheessa pyritty kuuntelemaan kaupunkilaisten mielipiteitä alueen teemojen laatimisen suhteen (Jyväskylä.fi/kangas). Osallistamisesta huolimatta Keskisuomalaisen sivuilla käydyssä julkisessa keskustelussa tyytymättömyys kaupunkilaisten ulkopuolelle jättämisessä osana alueen kehittämistä on joka tapauksessa ollut yksi selkeä ja toistuva piirre.

5.3.2 Kodin maailma: Kangas perinteitä ilmentävänä kaupunkialueena

Kodin maailman arvopiirteet voivat ilmetä kaupunkitilan kontekstissa esimerkiksi perinteisen rakennuskannan ja kulttuurihistorian korostamisena, alueellisen identiteetin vaalimisena tai vaihtoehtoisesti esimerkiksi muutosvastaisuutena. Kankaan alue on ollut Jyväskylässä pitkään merkittävä teollisuuden keskittymä, minkä lisäksi se on sijainnut keskeisellä alueella ja Jyväskylän kaupunkialueelle merkittävän luontoelementin Tourujoen vieressä. Paikallisten ihmisten mielikuvissa alueeseen on siis suurella todennäköisyydellä liitetty sen historiaan ja teolliseen menneisyyteen liittyviä merkityksiä, jo ennen kuin aluetta on varsinaisesti ryhdytty uudistamaan ja muokkaamaan. Myös kaupungin taholta on korostettu alueen historiallisten kerrostumien ilmenemistä osana uudistunutta aluetta (Jyväskylä kaupungin verkkosivut, 2021). Kodin maailma ilmeni säännöllisesti käydyssä keskustelussa, jääden kuitenkin vähäisemmälle esiintyvyydelle neljään yleisimpään maailmaan verrattuna.

Keskustelussa kodin maailmasta käsin tapahtunut oikeuttaminen ilmeni ennen kaikkea varsin konkreettisina alueen arkkitehtuuristen suunnitelmien ja ratkaisujen kommentoimisena, sekä niihin liittyvinä ehdotuksina. Kodin maailmaan vedoten korostettiin erityisesti alueen kulttuurihistoriallista perintöä, sekä tietynlaista teollisen kaupunginosan identiteettiä, mikä yleisesti koettiin huomioimisen arvoisena

piirteinä, ja teemana joka kaupunginosan muokkaamisessa tulisi ottaa huomioon. Alla olevassa sitaatissa on yhteyttä myös inspiraation maailman arvoihin, omaleimaisuuden korostamisen osalta.

Alueen omaleimaisuus ja identiteetti muodostuvat parhaiten siten, että täydennysrakentaminen asetetaan vuoropuheluun historiallisten elementtien kanssa. Minusta vanhan paperitehtaan ohella myös rata muodostaa säilytettävän arvoisen kokonaisuuden. (17.6.2014)

Usein konkreettiset kaupunkiympäristön kohteet, esimerkiksi tietyt rakennukset tai tehdasmiljöön osat, toimivat alueen perinteestä ja kulttuurihistoriasta viestivinä elementteinä, jotka nähtiin ainakin osittain suojelemisen arvoisina muuten muuttuvassa ympäristössä. Perinteisen, historiaa ilmentävän rakennuskannan asettaminen vuoropuheluun uuden infrastruktuurin kanssa nousi esille konkreettisten tilaa kommentoivien kirjoitusten osalta. Kodin maailman oikeutuksissa pidettiin yleisesti tärkeänä, että alueella säilyisi ainakin jotain vanhasta ajasta muistuttavaa infrastruktuuria, eikä alue menisi kokonaan uusiksi.

Vanhoja punatiilisiä tehdasrakennuksia ei pitäisi purkaa, vaan ne olisi muutettava uuteen käyttöön. Rakennusten tulisi säilyä ulospäin mahdollisimman paljon aikaansa kuvastavina, siis ei mitään modernisointia. (21.4.2011)

Kodin maailmalle tyypillisinä piirteinä kaupunkiympäristön muutoksen kohdalla voisi pitää muutosvastaisuutta ja negatiivista suhtautumista uudistuvaan ympäristöön. Keskustelussa muutosvastarinta ei kuitenkaan ilmennyt kovinkaan merkittävästi osana käytyä keskustelua, mikä jossain määrin korostaa alueen koettua positiivista potentiaalia koko kaupunkikehityksen kannalta. Pääasiassa kodin maailman arvopiirteistä laaditut kriittiset kommentit kohdistuivat juuri yksittäisiin konkreettisiin kohteisiin, joihin kaupunki oli suunnittelemassa uudistuksia tai muutoin muokkaamassa. Muutokset totuttuihin ja muistoja herättäviin ympäristöön kohteisiin saivat aikaan kommentointia kodin maailman pysyvyyttä sekä tuttuutta korostavista arvoista käsin. Pääasiassa oikeutukset kohdistuivat juuri konkreettisen ympäristön piirteiden kommentointiin, eivätkä esimerkiksi henkilökohtaisten intressien kautta laadittuja oikeutuksia juurikaan ilmennyt osana keskustelua. Kärkkäimpien kritiikkien kohdalla alueen perinteisenä ja merkittävänä pidettyihin kohteisiin kohdistetut muutoshankkeet nähtiin kulttuurihistoriallisen ympäristön häpäisynä, johon ei tulisi lainkaan ryhtyä.

"Tuonelan sillaksi" kutsuttu silta lisäisi toteutuessaan sekä Puistokadun että Vanhan hautausmaan kupeessa olevan puiston liikennettä ja osaltaan rikkoisi sekä hautausmaan että sankarihautojen hautarauhaa. (3.11.2015)

Kodin maailman kohdalla ilmeni jossain määrin yhteyttä ekologian maailman kanssa, mikä alleviivaa alueen luontoarvojen, erityisesti Tourujoen, keskeiseksi

koettua merkitystä koko alueen identiteetin ja kokonaisuuden kannalta. Muutokset, jotka edes potentiaalisesti olisivat kohdistuneet ja muokanneet alueen halkovaa jokea, keräsivät herkästi kommentteja ja vastustusta osakseen. Useissa kommentteissa esiintyi yhdessä kodin maailman perinteiseen ympäristöön viittaaminen, sekä ekologian maailman ympäristöarvojen suojelemiseen viittaaminen, kun haettiin oikeutusta luontoarvoihin liittyvissä aihepiireissä. Kodin maailman kohdalla alueen ympäristölliset arvot ilmenivät hieman useammin kodin maailman oikeutusten kohteena, kuin alueen rakennettu ympäristö ja rakennuskanta.

Suunniteltu silta rikkoisi kulttuurihistoriallista maisemaa ja tuhoaisi herkkää Tourujokilaakson suojelussa olevaa luontoa ja lisäisi rantojen eroosiouhkaa. (15.12.2017)

Antti Wallinin mukaan (2018, 14) kaupunki rakentuu sen asukkaille erityisesti elettyjen kokemusten ja kaupunkiympäristöön liitettyjen muistojen ja merkitysten kautta. Kaupunkiympäristöön kohdennetut muutokset osuvat usein näihin elettyihin tiloihin ja merkitysympäristöihin, jonka johdosta muutos voi saada aikaan vastarintaa ja kokemusta siitä, että alueen identiteetti ja merkitykset ovat muutoksen kohdalla uhattuna. Kankaan alueen muutokset ovat vaikuttaneet merkittävästi pitkäaikaiseen, varsin muuttumattomana pysyneeseen kaupunkialueeseen, ja lisäksi myös uudistuvan alueen vieressä oleva Tourulan asuinalue on kohdannut tiettyjä paikallisia muutoksia Kankaan alueen rakentumisen johdosta. Mielipidekirjoituksissa Kankaan alueen nähtiin sisältävän useita perinteikkyyttä ilmentäviä tilallisia kohteita, niin rakennuskannan kuin myös kaupunkiluontokohteidensa osalta. Kaupunkitilaan liitettyjen kokemusten kokonaisuus on vaikeasti ennakoitavissa ja huomioon otettavissa, etenkin Kankaan alueen kaltaisen suuren tilallisen muutosprosessin kohdalla, mikä osaltaan saa aikaan muun muassa kodin maailman arvojärjestyksestä kumpuavaa kommentointia julkisessa keskustelussa.

Kokonaisuudessaan keskustelussa ilmennyt kodin maailman oikeuttaminen ei kuitenkaan ilmennyt vain negatiivisena ennakkoluuloisuutena muutosten suhteen, vaan iso osa sen kautta tapahtuneista mielipiteiden oikeutuksista ilmeni erilaisten tilallisten kohteiden kohtaamien muutosten kommentoimisena, jossa tärkeäksi nähtiin, että muutoksen alla olevat kohteet säilyttävät joitain piirteitä vanhasta ilmeestään, jolloin alue kokonaisuutenakin viestisi jotain vanhasta identiteetistään. Kodin maailman arvoista käsin laaditut kommentit kiinnittyivät rakennetun ympäristön perinteitä ilmentäviin kohteisiin, ja oikeutusten sisällöissä toistui huoli näihin kohteisiin kohdistuneista potentiaalisista muutoksista.

5.3.3 Teollisuuden maailma: käytännöllinen ja tehokas kaupunkitila

Teollisuuden maailma oli aineistossa yleisimmin eri kirjoituksissa esiintynyt oikeuttamisen maailma. Sen perusteisiin vedoten luotiin oikeutuksia aktiivisesti ja erilaisista näkökulmista käsin, sekä yleisissä mielipiteen ilmaisuissa että myös kritiikkiä sisältäneissä kirjoituksissa. Kun aineistossa argumentoinnin ja oikeuttamisen kontekstina on ollut kaupunkitilan muutos, on kirjoitusten kohdealueena jo lähtökohtaisesti monia teollisuuden maailman piirteitä sisältävä ja ilmentävä projekti, mihin maailman tyypilliset piirteet vahvasti asettuvat. Alueen muutokselle on asetettu suunnitelmat, kaavoitukset, aikataulut ja tavoitteet hankkeen toteuttamisen osalta, ja näihin lähtökohtiin peilaten projektin konkreettisen toteutumisen kommentointi julkisessa keskustelussa sisälsi varsin odotetusti aktiivista oikeuttamista juuri teollisuuden maailman arvojen kautta.

Alueen muutosprosessin ollessa alkuvaiheessaan, painotettiin teollisuuden maailmaan pohjautuvissa kommentteissa erityisesti alueen perusteellisen ja huolellisen suunnittelun keskeisyyttä muutoksen toteuttamisen kannalta. Ennen kuin alueelle kohdistetut rakentamis- ja muutossuunnitelmat oli lyöty täysin lukkoon, toistui kirjoituksissa varsin laajasti näkemys siitä, että kaupungin kehittämisen ja tulevaisuuden kannalta käsillä oleva alueellinen muutos on poikkeuksellisen merkittävä, jolloin sen perusteellinen suunnittelu ja erilaisten näkökulmien ja hyötyjen punnitseminen on erityisen tärkeää. Kommentteissa korostettiin monin paikoin suunnittelun tehokkuuden ja rivakan toteuttamisen merkitystä, jotta aluetta päästään hyödyntämään mahdollisimman pian.

On tärkeää että, alueen kaavoitus aloitetaan ripeästi. Paperitehtaan alue on niin ainutlaatuinen, että sen rakentamisen siirtäminen tulevaisuuteen olisi virhe. Ensimmäisten asukkaiden on suunniteltu muuttavan alueelle jo vuonna 2015. Koko alueen rakentamisen arvioidaan vievän lähes 20 vuotta. Kankaan alue rytmittyy hyvin maakuntakeskuksen muun rakentamisen aikatauluun. Lutakko on pian valmis, joten Kankaan alue on seuraava suuri rakennustyömaa Jyväskylän ydinkeskustan välittömässä läheisyydessä. (3.12.2102)

Kangas koettiin yleisesti kaupungille merkittävänä mahdollisuutena, joka ikään kuin maksaa siihen kohdistetut panostukset ajan kanssa takaisin, kunhan nämä panostukset vain laaditaan perusteellisen pohdinnan ja erilaisten vaihtoehtojen kartoituksen pohjalta. Alueen muutoksen alkuvaiheessa teollisuuden maailman oikeutuksissa viitattiin usein työpaikkojen lisääntymiseen ja säilyttämiseen, mikä koettiin kaupungin elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn säilyttämisen kannalta perusteltuna ja tärkeänä huomioon otettavana seikkana. Panostukset uuteen alueeseen nähtiin rationaalisesti perustelluiksi, mikäli ne edesauttoivat esimerkiksi uusien työpaikkojen syntymistä, tai toimivat muuten tuottavina ja kaupungin

tulevaisuuden elinvoimaisuutta ja toimintakykyä parantavina toimenpiteinä. Teollisuuden maailmalle tyypillinen suunnitelmallisuus, ja kokonaisvaikutuksiltaan parhaimpaan vaihtoehtoon pyrkiminen ilmeni keskustelun alkuvaiheessa usein juuri muutoksen mahdollistamien työpaikkojen korostamisena.

Kun alueen muutosprosessin alkuvaiheessa teollisuuden maailman kautta oli painotettu erityisesti huolellisen suunnitelmallisuuden ja ennakkoinnin keskeisyyttä, korostui myöhemmässä vaiheessa erilaisten tilallisten ja konkreettisten kohteiden merkityksen kommentointi. Tilan tehostaminen, ja sen laatiminen tehokkaasti erilaisia tarpeita vastaavaksi olivat yleisiä sisällöllisiä piirteitä, kun kommenteissa viitattiin rakentuvan ympäristön konkreettisiin piirteisiin. Kun kaupungin erilaiset suunnitelmat alueelle alkoivat hahmottua, viitattiin kirjoituksissa usein näiden suunnitelmien kohdealueisiin ja niiden merkitykseen osana laadittuja suunnitelmia. Kommenteissa erilaisia konkreettisia kaupunkitilan kohteita tarkasteltiin osana muuttuvaa ympäristöä, ja niihin kohdistettiin monin paikoin erilaisia ehdotuksia ja odotuksia, jotta nämä konkreettiset rakennetun ympäristön muutokset voitaisiin laatia käytännöllisemmin ja tehokkaammin, ja paremmin eri tarpeita huomioivasti. Alla olevassa sitaatissa kirjoittaja ehdottaa alueen kevyen liikenteen väylien tehostamista muuttamalla käytöstä poistettu junarata pyöräilybaanaksi:

Aina on kuitenkin parantamisen varaa. Merkittävä parannus saataisiin tekemällä pyöräilyreitti Kankaan entisen paperitehtaan ja Seppälänkankaan tien välisen käytöstä poistetun junaradan pohjalle. (22.4.2013)

Aktiivista keskustelua konkreettisen tilan ja siinä tapahtuvien muutosten suhteen herättivät esimerkiksi alueen muuttuvat liikennejärjestelyt, sekä alueen halki virtaavaa Tourujokea kohtaan esitetyt suunnitelmat, missä joen uomaa kaavailtiin muokattavaksi. Molempien aihepiirien kohdalla ilmeni teollisuuden maailmalle ominaista vetoamista muun muassa asiantuntijatietoon ja erilaisiin mittareihin, joiden pohjalta kokonaisvaikutuksiltaan järkevin ja perustelluin ratkaisu saataisiin aikaan. Jokikeskustelussa muun muassa erilaisiin jokiympäristöjen asiantuntijoihin viitattiin auktoriteetteina, joiden sanalle ja mielipiteille tulisi antaa enemmän painoarvoa, koska heillä on erityisosaamista ja tietoa, joiden pohjalta kaavailtu hanke voidaan toteuttaa kaikkein parhaiten ja kattavimmin asetettuja tavoitteita vastaaviksi. Alla olevissa sitaateissa korostetaan asiantuntijatietoon vetoamisen osalta myös kustannuksia ja kokonaistaloudelliseen ratkaisuun pyrkimistä, mikä luo yhteyttä markkinoiden ja teollisuuden maailman välille:

Jyväskylän kaupungin virkahenkilöt eivät ole uoma-asiaassa halunneet käyttää hyväkseen Suomen parasta virtavesiasiantuntemusta, joka sattuu sijaitsemaan Jyväskylässä! Ehkä olisi jo aika pyytää apua Keski-Suomen ely-keskukselta, jotta uoman kustannuksista saataisiin realistinen arvio. (22.4.2014)

Vastaavasti alueen muuttuvista liikenneväylien järjestelyistä käydyssä keskustelussa vedottiin argumentoinnissa usein esimerkiksi erilaisiin hyödyllisyyttä sekä käytännöllisyyttä ilmentäviin mittareihin ja lukumääriin, joiden pohjalta haettiin perustelua omalle näkökannalle. Konkreettisista tilaa muokkaavista suunnitelmista esimerkiksi alueelle Tourujoen ylittäväksi kaavailtu uusi kevyen liikenteen silta herätti aktiivista keskustelua puolesta ja vastaan. Siltaa vastustavissa argumenteissa oikeutusten perustana käytettiin usein siltojen jo ennestään suurta lukumäärää alueella, jolloin uutta kaavailtua siltaa ei nähty tarpeellisena vaan pikemminkin häiritsevänä ja turhana elementtinä:

Kaavantekijöiden mukaan uusi uoma pakottaa rakentamaan ainakin 10 siltaa; hintalappu 3,6 miljoonaa euroa. Miksi siltoja tarvitaan 130 metrin välein? Mihin tarvitaan viisi ajoneuvosiltaa alueella, jota mainostetaan autoriippumattomana? (22.4.2014)

Toisaalta siltaa puoltaneissa kirjoituksissa viitattiin usein siltaa käyttävien kansalaisten lukumääriin, joka ilmensi eräänlaisena mittarina suunnitellun sillan tarpeellisuutta. Viittaukset siltaa potentiaalisesti hyödyntävien ihmisten määriin toimivat oikeutusten perustana, jolloin koko siltahanke saatiin kirjoituksissa näyttämään alueen liikennettä tehostavana ja parantavana hankkeena, mikä olisi perusteltua toteuttaa osana alueen kokonaisuudesta. Oikeutusten perustana tässä tapauksessa käytettiin myös usein alueella tulevaisuudessa asuvien ja työskentelevien ihmisten määrää, jolloin silta nähtiin välttämättömänä keskustan ja Kankaan alueen yhdistävänä hankkeena:

Kankaanrannan silta liittyy yhteen Kankaan ja keskustan alueen. Kankaan alueelle on tulossa noin 2 000 uutta asukasta ja 5 000 työpaikkaa, jolloin kulkuyhteyksien tulee olla erityisen sujuvat kävellen ja pyörällä. (7.6.2018)

Kun teollisuuden maailman arvoilla laadittiin kritiikkiä sisältäneitä kommentteja, kohdistuivat ne pääsääntöisesti juuri materiaaliin kohteisiin, ja konkreettiseen ympäristöön. Kritiikkiä kohdistettiin usein yksittäisten kaupunkiympäristöä muokkaavien rakenneratkaisujen epäkäytännöllisyyteen, ja heikosti koettuja tarpeita huomioon ottaviin päätöksiin, jolloin kritiikin pohjana oli esimerkiksi kokemus siitä, että ratkaisujen osalta ei pohdittu tarpeeksi kattavasti niiden erilaisia vaikutuksia alueen kokonaisuuden kannalta. Kritiikissä toistui siis jokseenkin yleisesti näkemys, että päätöksenteon taustalla ei ollut riittävästi teollisuuden maailmalle ominaista suunnitelmallisuutta ja järjestelmällistä kokonaisvaikutusten pohdintaa, mikä sai aikaan epäkäytännöllisiksi ja turhiksikin koettuja päätöksiä alueen infrastruktuurin muokkaamisen osalta.

Vastaavasti myös teollisuuden maailmaa kohtaan kohdistettu kritiikki ilmeni pitkälti kirjoituksissa, jotka kohdistuivat jonkin ympäristön konkreettisen kohteen

kommentointiin. Teollisuuden maailmaan kohdistuneet kritiikit ilmensivät usein kokemusta, että kaupungin ja viranomaisistahojen laatiman aluesuunnittelun ja ympäristön muokkaamisen osalta jyrätään liiallisen tehokkuuden ja käytännöllisyyden tavoittelulla muut tärkeäksi koetut arvot, esimerkiksi ympäristötekijöiden tai yhteisen edun toteutumisen suhteen. Tämä ilmeni etenkin osana Tourujoen muutossuunnitelmien ympärillä käytyä voimalaitoskeskustelua, missä vähäisellä käytöllä olleen vanhan voimalaitoksen nähtiin haittaavan joen ennallistamista ja luonnollisempaan tilaan saattamista. Voimalaitoksen koettiin useissa kirjoituksissa ilmentävän teolliseen tehokkuuteen ja tuotannollisen hyödyn tavoitteluun pohjautuvaa näkökulmaa jokikeskustelussa, mikä sai aikaan kriittisiä ja eriäviä mielipiteitä erityisesti luontoarvoja korostaneissa kirjoituksissa. Ekologisten arvojen huomioiminen ja teollista tehokkuutta korostanut ajatusmaailma eivät aihepiirin osalta löytäneet juurikaan yhteistä säveltä, minkä johdosta ekologian maailman oikeutuksista käsin kohdistui aktiivisesti kritiikkiä teollisuuden maailmaa kohtaan.

5.3.3 Maineen maailma: positiivisesti erottuva kaupunkialue

Maineen maailma oli varsin säännöllisesti keskustelussa esiintynyt tapa oikeuttaa argumentointia. Sen kautta korostettiin erityisesti alueen potentiaalia koko Jyväskylän kaupungin imagon ja vetovoiman kannalta, ja alue nähtiinkin monin paikoin suurena mahdollisuutena koko kaupungin kehityksen kannalta, joka voi herättää reaktioita ja positiivista huomiota myös Jyväskylän ulkopuolella. Maineen maailmasta käsin laadituissa oikeutuksissa korostui näkemys, jonka mukaan alueen kehittäminen ei ole tärkeää vain paikallisesti rakentuvan alueen osalta, vaan että sillä on merkittävä vaikutus myös koko kaupungin elinvoimaisuudelle ja imagolle. Alue koettiin maineen maailman oikeutuksissa erityislaatuisena kohteena, joka on jotain merkittävämpää kuin vain yksittäinen uudistuva kaupunkialue, ja joka potentiaalisesti voisi toimia tulevaisuudessa Jyväskylän huomiota herättävänä erityispiirteenä. Alueen merkittävyyttä korostivat oikeutuksissa erityisesti sen tietyt erityislaatuisina pidetyt kohteet, ja tärkeä kulttuurihistoria.

Jossain määrin suhtautuminen Kankaan alueeseen heijasteli maineen maailman oikeutuksissa kaupunkitilan markkinoinnille ominaisia piirteitä, kuten esimerkiksi kaupunki-imagon tietoista tuottamista, mikä ilmeni kirjoituksissa alusta alkaen osana maineen maailman oikeutuksia. Kaupunkialueiden imagon tai brändin tietoisella rakentamisella tavoitellaan kaupunkien vetovoiman parantamista, ja usein tämä imagotyö kiinnittyy kaupunkien toimintaan, ja pyrkimykseen positiivisen

julkisuuskuvan tuottamiseen, sekä toivotunlaisen asujakunnan houkuttelemiseen alueelle. Alueellisen kulttuuriperinnön painottaminen on yhä useammin läsnä alueellisten mielikuvien luomisessa, usein jopa sellaistenkin alueiden kohdalla, joiden historia on lyhyt ja jotka eivät ole vakiinnuttaneet mainettaan. (Leino & Bamberg 2007, 108.) Vaikka alueellisen imagon tuottaminen tapahtuu usein kaupunkien hallinnolliselta tasolta, voi vastaavanlaista imagotekijöiden korostamista nähdä ilmenneen myös yksilöiden tasolla Kankaan alueesta käydyssä keskustelussa. Uudistuvalla alueella on haluttu luoda omanlaista identiteettiä, ja positiivisten mielikuvien synnyttäminen osana uudistuvaa aluetta on koettu alusta alkaen tärkeänä huomioon otettavana seikkana.

Kankaan alueesta tulee uusi kaupungin sydän. Sillä on merkitystä kaupunkikuvalle, asukkaiden virkistäytymiselle ja Jyväskylän imagolle. (27.11.2012)

Suunnitellut toimet vaikuttavan alueen asumisviihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön, mutta myös koko Jyväskylän imagoon. (22.3.2013)

Alueen rakentuvan asuntokannan osalta myös esimerkiksi laajamittaisesti toteutettu yhteisöasuminen, ja erilaiset jakamistalouden muodot ilmensivät osassa kirjoituksia alueen luonnetta nykyaikaisena ja modernin kaupunkiasumisen mallialueena. Maineen maailman näkökulmasta kaupungin suunnitelmiin alueen asumisrakennusten ja niihin liittyvien tilaratkaisujen suhteen oltiin kokonaisuudessaan varsin tyytyväisiä, ja ratkaisujen nähtiin ilmentävän alueen erityislaatuisuutta, ja vastaavan hyvin nykyaikaisen kaupunkikehityksen trendejä.

Keskustelussa oikeutukset jakaantuivat varsin tasaisesti niin, että noin puolet oikeutuksista käsitelivät aluetta kokonaisuutena, myönteistä julkisuutta tuottavana mahdollisuutena. Toiset kommentit taas keskittyivät enemmän tarkempien, konkreettisten kohteiden kommentointiin ja ehdotuksiin, joiden kautta alueesta voisi laatia entistä vetovoimaisemman ja huomioita herättävämmän. Alla olevassa sitaatissa kirjoittaja painottaa Tourujoen ennallistamista koskevassa keskustelussa joen merkitystä Kankaan alueen kehittämisen kannalta, luoden myös yhteyttä markkinoiden maailman arvopiirteiden kanssa:

Suunnitelmien mukaan Tourujoki voisi virrata vapaana jo tämän vuosikymmenen lopulla. Kunnostamisen kustannusarvio on 3,4–4,8 miljoonaa euroa. Se on sievoinen summa kaupungin tiukassa taloudessa, mutta sen voi nähdä investointina kaupungin vetovoiman, asukkaiden viihtyisyyden ja jopa matkailun hyväksi. (1.4.2015)

Maineen maailman oikeutukset esiintyivät melko usein yhdessä jonkin toisen oikeuttamisen maailman oikeutusten kanssa. Kun maineen maailman osalta korostettiin esimerkiksi alueen ympäristö- ja kulttuurihistoriallisia arvoja, sekä positiivisen julkisuuden tuottamia hyötyjä, linkittyivät oikeutusten aihepiirit usein

aiheisiin, jotka olivat yhteydessä myös muihin oikeuttamisen maailmoihin. Aktiivisinta yhteyttä ilmeni etenkin ekologian ja teollisuuden maailmojen kanssa. Yhteys ekologian maailmaan ilmeni erityisesti Tourujoki-aihepiirin osalta, kun koettiin että huomioimalla joen tuottamat positiiviset maisema- ja luontoarvot, voidaan samalla luoda positiivista mielikuvaa ja mainetta kokoa alueelle. Joki koettiin alueen erityispiirteenä, jonka avulla alue voi positiivisesti erottua muista "tavallisemmista" alueista. Teollisuuden maailma ilmeni puolestaan joissakin kommentteissa yhdessä maineen maailman kanssa, kun painotettiin alueen suunnitelmallista ja tehokasta rakennuttamista, jonka lopputulemana voi olla positiivista huomiota ja julkisuutta osakseen saava uusi kaupunkialue.

Suunnittelun lähtökohdissa on tärkeää luoda edellytykset sille, että kaupungille keskeisellä alueella on tulevaisuudessa asuntojen lisäksi työpaikkoja. Hyvin suunniteltu Kankaan alue voi olla tulevaisuudessa Jyväskylän vetovoiman keskeinen tekijä. (21.9.2010)

Kokonaisuudessaan Kankaan alue koettiin maineen maailman oikeutusperusteista käsin mahdollisuutena saavuttaa positiivista huomiota uudella alueella, joka sisältää tavallisesta poikkeavia piirteitä. Maineen maailman oikeutuksissa korostui positiivinen ja tulevaisuuden suhteen optimistinen suhtautuminen alueeseen ja sen rakentumiseen. Alueen muutoksen osalta tietyt ympäristön kohteet koettiin poikkeuksellisen erityislaatuina alueen osina, joiden huomioiminen osana alueen suunnittelua ja muutosta olisi erityisen tärkeää. Mahdollisuus kansallisen tai jopa kansainvälisen huomion saavuttamiseen nähtiin yleisesti mahdolliseksi, mikäli alueen erityispiirteet, Tourujoki ja perinteitä ilmentävä teollinen ympäristö, huomioitaisiin keskeisesti osana alueen muutosta. Alueen muokkauksen ja suunnittelun osalta peräänkuulutettiin siis monin paikoin huolellisia toimia niin, että tämä mainehyöty alueesta saataisiin maksimoitua tai realisoitua, ja laajemmassa kuvassa muutoksen nähtiin tuottavan potentiaalisia hyötyjä koko kaupungin elinvoiman ja houkuttelevuuden osalta.

5.3.4 Ekologian maailma: Tourujoki ja alueen kaupunkiluontoarvot

Ekologian maailmassa luonto- ja ympäristöarvojen huomioiminen ovat itseisarvo, joka tulisi toiminnassa ottaa huomioon (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 37). Kaupunkitilan kontekstissa luontoarvot voivat paikoin jäädä sivuosaan rakennetun ympäristön korostamisen johdosta, mutta usein kaupunkimiljöökin sisältää alueita ja osia, jotka nähdään ympäristöarvojen osalta merkittäviksi, ja alueen kokonaisilmeen kannalta tärkeiksi viheralueiksi. Kaupunkiluontoa on määritelty muun muassa rakennetun, eletyn ja ekologisen tilan yhteisvaikutuksesta syntyvänä kokonaisuutena,

jolloin sen tilalliset merkitykset rakentuvat tapauskohtaisesti näiden osatekijöiden yhteisvaikutuksesta (Jokinen, Viljanen, Willman 2011, 47). Käydyssä keskustelussa ekologian maailma ilmeni aktiivisena pitkälti koko keskustelun ajanjakson ajan, ja sen perusteista käsin luotiin myös aktiivisesti yhteyttä muihin oikeuttamisen maailmoihin.

Kankaan alueen muutoksen ympärillä käydyn julkisen keskustelun yhtenä keskeisenä piirteenä voikin pitää ekologian maailman oikeutusten erityisen aktiivista roolia ja esiintyvyyttä keskustelussa. Ympäristötekijöihin ja -arvoihin vedoten tapahtunut mielipiteiden oikeuttaminen oli aineistossa yksi yleisimmistä oikeuttamisen perusteista, mikä heijastelee erityisesti alueen kokonaisuuden kannalta merkittäviksi koettuja ympäristötekijöitä, jotka käydyn keskustelun perusteella haluttiin otettavan keskeisesti huomioon osana alueen suunnittelua ja konkreettista toteutusta. Mielipidekirjoituksissa toistui näkemys erityislaatuista kaupunkiluontoarvoista, joita alueeseen sisältyy, ja erityisen vahvasti tämä ilmeni Kankaan alueen läpi virtaavan Tourujoen osalta, johon useissa kirjoituksissa viitattiin kaupungin keskeisenä luonto- ja maisemaelementtinä. Tourujoen ohella myös sen ympärillä kulkeva pieni luonnonsuojelualue Kankaan alueen kupeeseen ulottuvine metsineen oli odotetusti aktiivisesti läsnä ekologian maailman oikeutusten kohdalla. Tourujoen suureen esiintyvyyteen mielipidekirjoitusten aihepiirinä vaikutti osana alueen kaavoitusta ja muutosta käyty keskustelu joen uoman mahdollisesta muokkaamisesta, mikä sai aikaan runsaasti keskustelua suunnitelmien puolesta ja vastaan.

Nyt olisi Jyväskylän kaupungilla mahdollisuus samanlaiseen mittavaan ympäristö- ja kulttuuritekoon. Tämä tapahtuisi kehittämällä Kankaan alueen käyttösuunnitelman yhteydessä Tourujoesta oikea elävä kaupunkijoki. Tämä ei tarkoita joen palauttamista alkuperäiseen uomaansa, mikä ei ole mahdollista, vaan rakentamalla uusi luonnonmukainen uoma koskineen ja suvantoineen. (13.11.2012)

Tourujoen osalta keskustelussa korostui sekä joen itsessään merkittäväksi koetut ympäristöarvot, että joen uoman mahdollisen muokkaamisen toteuttaminen niin, että se ei liikaa kajoaisi näihin merkittäviksi koettuihin piirteisiin. Pääasiassa keskustelussa hyväksyttiin, että muuttuvan alueen ja rakentuvan ympäristön yhteydessä myös Tourujoki tulee kohtaamaan paikallisia ja konkreettisia toimenpiteitä, mutta samalla pidettiin tärkeänä, että nämä toimet kunnioittaisivat joen perinteistä ja luonnollista ilmettä, eivätkä muokkaisi tärkeänä pidettyä ympäristöelementtiä liian rajulla kädellä.

Keskustelu Tourujoen ympäristöarvoista ja siihen kohdennetuista suunnitelmista oli varsin aktiivista läpi alueen muutosprosessin, ja yksittäisenä aihealueena Tourujoelle kohdennetut suunnitelmat keräsivätkin suurimman määrän

kommentteja koko Kankaan alueen ympärillä käydyssä keskustelussa. Alkuvaiheessa, kun keskustelu kohdistui pitkälti kaupungin kaavoituksen ja suunnitelmien kommentointiin, peräänkuulutettiin joen merkitystä alueen kokonaisuudelle ja yleisilmeelle, ja se koettiin erityisen tärkeäksi huomioon otettavaksi seikaksi, kun aluetta lähdetään suunnittelemaan ja konkreettisesti uudistamaan. Paikoin kirjoituksissa nousi esiin yhteyttä ekologian ja maineen maailman oikeutusten välille, kun joen muokkaamista koskevassa keskustelussa ympäristöarvojen huomioimisella ja hankkeen huolellisella toteuttamisella ennakoitiin olevan koko kaupunkikuvaa ja kaupungin imagoa kohottavaa vaikutusta. Alkuvaiheen suunnitelmia koskevassa kommentoinnissa ilmeni usein yhteyttä myös ekologian ja kansalaisuuden maailman välillä, kun hyvään tilaan saatetut luontoarvot nähtiin yhteisenä, ja kaikkia kaupunkilaisia hyödyttävänä ympäristön piirteenä:

On selvää, että Palokkajärven ja Jyväsjärven yhdistävä Tourujoki hyödynnetään alueen rakentamisessa. Tourujoen laakso on luonnonkaunis ja vehmas alue kaupungin laajenevassa keskustassa. Sen säilyttäminen ulkoilu- ja virkistysalueena on suunnittelun yksi tärkeä lähtökohta. (8.4.2011)

Tourujoen ympärillä käydyssä keskustelussa ei viitattu vain yleisen tason ympäristö- ja kaupunkikuvallisiin vaikutuksiin, vaan keskustelussa ekologian maailmaan pohjautuvissa oikeutuksissa ilmeni myös usein spesifimpää ympäristöarvojen perustelua, muun muassa jokiekosysteemin tilaan viitattaessa. Erilaiset ympäristöarvojen asiantuntijat toimivat näissä tarkennetuissa ympäristöarvoja korostavissa puheenvuoroissa auktoriteetteina, joiden näkemyksiin viitattiin ja joiden kautta haettiin oikeutusta mielipiteille. Argumentoinnin osalta kommentoissa jaettiin huoli siitä, että liialliset muokkaukset voisivat heikentää Tourujoen ja sitä ympäröivän luonnonsuojelualueen ekologista tilaa, ja vaikeuttaa näissä ekosysteemeissä elävien lajien selviytymistä. Esimerkiksi joen kalakantaan ja alueen metsissä pesiviin liito-oraviin viitattiin useita kertoja kirjoituksissa, kun haettiin perustelua maltillisille toimille joen muokkaamisen suhteen. Luontoarvoiltaan ja lajistoltaan Tourujoki nähtiin kokonaisuudessaan poikkeuksellisen viheralueena ja ekosysteeminä kaupunkialueen keskellä, mikä osaltaan vahvisti yleisesti jaettua näkemystä siitä, että alueeseen kohdistuvien toimenpiteiden täytyy olla erityisen tarkoin suunniteltuja ja alueen luontoarvot huomioivia. Suunnitelmallisuuden korostaminen loi kirjoituksissa paikoin yhteyttä ekologian ja teollisuuden maailman välille.

Tourujoen vedenlaatu on nykyään riittävää lohikalojen luontaiseen lisääntymiseen, mutta säännöstely ja sopivien kutualueiden puute estävät käytännössä lisääntymisen. Kaloille ja vesiluonnolle parasta olisi, jos vesivoimala ajetaan alas ja jokijatkumo eheytetään mahdollisimman pikaisesti rakentamalla ja kunnostamalla jokiuoma pitkäksi. (6.6.2013)

Kaupunkiluonnon ja siihen kohdistuvien muutosten osalta suunnittelussa on perinteisesti korostunut taloudellinen ja tekninen informaatio, kuten selvitykset ympäristöhankkeiden kustannuksista tai esimerkiksi vesi- ja maaperävaikutuksista, sekä toisaalta myös ekologinen informaatio, esimerkiksi uhanalaisten lajien tai ekosysteemien kokonaisuuden osalta. Sen sijaan kaupunkiluontoon liitetyt kokemukselliset arvot ja merkitykset ovat usein jääneet sivuosaan, eikä niitä ole koettu samalla tavoin hyödynnettävänä ja pätevänä tietovarantona osana kaupunkiluontoon kohdistuvia hankkeita. (Sipilä, Bäcklund, Tyrväinen 2009, 40.) Kaupunkilaisten ympäristökohteisiin liittämien merkitysten huomioiminen osana kaupunkiluontokohteisiin kohdistuvia muutoksia voi vähentää ristiriitaa toiveiden ja lopputuloksen välillä, ja saada aikaan paremmin tarpeita ja eletyn tilan merkityksiä huomioivan ympäristön. Julkinen keskustelu Tourujoen ja Kankaan alueen kaupunkiluontokohteiden ympärillä avasi jossain määrin myös kokemuksellisia ympäristöarvoja, joita alueisiin liitettiin. Julkisessa keskustelussa argumentoinnissa pyritään usein nousemaan henkilökohtaisten kokemuksellisten arvojen yläpuolelle, esimerkiksi juuri taloudellis-teknisiin tai ekologiisiin arvoihin vetoamalla, mutta Kankaan alueen ympäristöaiheita käsitelleissä kirjoituksissa myös henkilökohtaiset kokemukset ja eletyn tilan merkitykset heijastuivat jossain määrin käytettyihin oikeutuksiin.

Ekologian maailma oli yksi aktiivisimmin kritiikin perustana käytetty oikeuttamisen maailma, ja siihen vedoten kohdennettiin kriittisiä argumentteja kansalaisuuden, teollisuuden sekä markkinoiden maailmaa kohtaan. Ekologian maailman piirteistä käsin laadituissa kriittisissä kommentteissa suurin kritiikki kohdistui näkemykseen siitä, että kaupunkisuunnittelun ja aluetta koskevien päätösten taustalla ei ollut riittävää avoimuutta ja mielipiteiden huomioimista ekologian maailman piirteiden osalta. Kritiikki kohdentui siis ennen kaikkea päätöksentekoprosessin avoimuutta, ja sen heikosti luontoarvoja huomioivia toimintatapoja kohtaan.

Kokonaisuudessaan alueen luontoarvoja pidettiin jossain määrin poikkeuksellisinakin kaupunkiympäristön kohteina, ja nämä kohteet yleisesti koettiin yhtenä tärkeimmistä huomioitavista osa-alueista alueen kokonaisuuden suunnittelussa ja muokkaamisessa. Tämä sai aikaan tyytymättömyyttä tilanteissa, joissa koettiin, että kaupungin taholta nämä erityisarvot on sivuutettu osana alueen suunnittelua ja muokkausta. Paikoin kirjoituksissa oli läsnä pelko siitä, että alueen muokkaus saa aikaan jotain peruuttamattomia vaikutuksia alueen ympäristökohteisiin. Päätöksentekoprosessiin kohdistuvan kritiikin lisäksi ekologian maailman oikeutuksista käsin kohdennettiin jokseenkin aktiivisesti kritiikkiä myös

teollisuuden maailman arvoja kohtaan. Tämä ilmeni kritiikkinä muun muassa liiallisen tehostettuna ja yksipuolisena pidettyä kaupunkiympäristön muokkausta kohtaan, kun osana muokkausprosessia koettiin, että alueen herkäät ympäristöarvot ja sen erityispiirteet jäävät liian vähäisen huomion kohteeksi, ja tulevat ikään kuin jyrätyksi tehokkuutta korostavan aluesuunnittelun toimesta.

Tältä osin myös Kankaan alueen kaupunkiluontoa käsitelleessä keskustelussa nousi esiin ekologisen sekä toisaalta taloudellisen ja teknisen informaation rooli, mikä on kaupunkiluontohankkeiden kohdalla ollut varsin yleistä (Sipilä, Bäcklund, Tyrväinen 2009, 40). Etenkin Tourujoen osalta ekologinen informaatio merkityksineen korotettiin taloudellisteknisten merkitysten yläpuolelle ja osittain vastakkaiseen asemaan, mikä korostaa osaltaan herkän luontoalueen koettua arvoa koko Kankaan alueen osalta. Kuitenkin myös kokemukselliset merkitykset kaupunkiluonnon suhteen olivat keskustelussa läsnä, ja toimivat useiden mielipidekirjoitusten oikeutusten perustana. Kirjoituksissa ei kuitenkaan juurikaan viitattu vain henkilökohtaiseen etuun, vaan useissa kokemuksellista puolta korostaneissa oikeutuksissa tausta-ajatuksena oli, että nämä kokemukselliset piirteet alueen luontoarvojen osalta ovat laajemmin ymmärretty ja jaettu kaupunkilaisten keskuudessa. Joen historiallinen ja kollektiivista hyötyä tuottava merkitys loi paikoin yhteyttä niin kodin, kansalaisuuden kuin ekologiaankin maailmojen välille.

Tourujoki on antanut Jyväskylälle elämisen eväitä lähes 150 vuotta. Nyt se ei enää ole jätevesiviemäri. Eikö meidän viimeinkin olisi aika tehdä Tourujoelle vastapalvelus ja auttaa se ansaitsemaansa arvoon? Annammeko joen edelleen ennemmin turbiineille ja symboliselle vesivoimalle kuin taimenelle? (6.6.2013)

Konkreettisten ympäristön piirteiden osalta Tourujoella sijainnut vanha ja merkitykseltään vähäinen voimalaitos nähtiin ongelmallisena, ja sai aikaan runsasta kritiikkiä ekologian maailman oikeutuksista käsin. Suurin osa ekologian maailman oikeutuksista käsitteli Tourujokea ja siihen kohdistuneita vaikutuksia, mutta paikoin kirjoituksissa nostettiin esiin myös tuotetun kaupunkiluonnon merkitys uudistuvalla alueella. Tärkeänä pidettiin, että alueella olisi myös viheralueita sekä kaupunkiluontoa rakennusten sekä infrastruktuurin ohessa.

5.3.4 Markkinoiden maailma: taloudellisesti hyödynnettävä kaupunkitila

Markkinoiden maailmalle ominainen taloudellisen hyödyn tavoittelu on usein esillä julkisten hankkeiden, kuten kaupunkitilan muutoksen yhteydessä. Myös Kankaan alueen kohdalla muutosta on toteutettu isoilta osin julkisin varoin, ja erilaiset

taloudelliset tavoitteet ja niihin pyrkiminen ovat olleet aiheesta käydyssä keskustelussa läsnä alusta alkaen. Kankaan alueen muutos sisälsikin odotetusti aktiivista oikeuttamista markkinoiden maailman perusteista käsin. Kun alueen muutos kokonaisuudessaan on ollut suuri, on sen ympärillä käyty aktiivista keskustelua talous- ja tuottavuus- näkökulman osalta. Uudistuvasta alueesta ei yleisesti haluttu vain menoerää kaupungin jo ennestään haasteellisessa taloustilanteessa, vaan yleisesti tärkeänä pidettiin myös, että alue toimisi myös tuottavana kohteena kaupungille:

Uuden kaupunginosan rakentamisella on tulevina vuosina huomattava merkitys Jyväskylän ja koko Keski-Suomen taloudessa. Siitä tulee rakennusalan suuri työllistäjä ja sen lisäksi hanke heijastelee myönteistä virettä laajemmin aluetalouteen. (3.12.2012)

Markkinoiden maailman kohdalla oikeuttaminen ilmeni usein yleisinä viittauksina kokonaisvaikutuksiltaan taloudellisimpaan ratkaisuun, jolloin kaikissa kommentteissa ei ilmennyt suoranaista rahallisen tuoton aikaansaamisen mainitsemista. Useissa kommentteissa korostettiin rahallisen tuottavuuden lisäksi myös ratkaisusta koituvia säästöjä, ja taloudellisen kokonaiskuvan hahmottamista osana päätöksentekoa ja konkreettisia toimia. Tältä osin keskustelussa ilmeni samankaltaisuutta ja yhteyttä markkinoiden ja teollisuuden maailman oikeutusperusteiden osalta, ja paikoin rajanveto sen suhteen, kumman maailman perusteisiin tietty kommentti enemmän asettuu, oli haastavaa. Taloudellisilta vaikutuksiltaan parhaan lopputuloksen tavoittelu sisälsi kommentteissa runsaasti teollisuuden maailman piirteitä, kuten suunnitelmallisuutta ja tehokasta kokonaisvaikutusten arviointia, ja usein nämä maailmat esiintyivät myös yhdessä. Kuitenkin kommentit, joissa korostettiin tiettyjen toimien kokonaistaloudellisia vaikutuksia, ilmensivät usein markkinoiden maailmalle tyypillistä kokonaishyödyn ja tuoton tavoittelua, jolloin ne olivat tulkittavissa markkinoiden maailman piiriin.

Konkreettisten ehdotusten osalta markkinoiden maailman kohdalla ilmeni viittauksia muun muassa alueelle nousevan rakennuskannan toteuttamisesta taloudellisesti tuottavaksi, esimerkiksi asuntojen hintasäätelyn kautta. Etenkin keskustelun alkuaikoina painotettiin asuntokannan toteuttamista niin, että kaupunki voisi hyötyä taloudellisesti mittavasta projektista. Muuttuva kaupunkitila nähtiin ympäristönä, joka on mahdollista optimoida tuottavaksi ympäristöksi oikeita ratkaisuja tekemällä:

Omistamalla itse Kankaan alueen kaupungilla olisi hallussaan valtaa vaikuttaa myös asumisen hinnan kehitykseen Jyväskylässä. Tämän seikan myöntänevät myös ne, joiden mielestä kaupunkimiljöön kehittäminen merkitsee vain rahamenoa. (8.9.2010)

Osana alueen ympäristöarvoista ja etenkin Tourujoesta käytyä keskustelua, markkinoiden maailman kautta esitettiin erilaisia vaihtoehtoja, joiden nähtiin kokonaistaloudellisilta vaikutuksiltaan olevan kaikkein sopivimpia. Tourujokeen kohdistuneisiin muutossuunnitelmiin viitattiin useissa kirjoituksissa ympäristöarvojen lisäksi myös markkinoiden maailman kautta, ja painotettiin mahdollisen muutoksen toteuttamista kokonaistaloudellisesti järkevien ja perusteltujen toimien kautta. Joki mainittiin myös potentiaalisena tuottavana kohteena, joka voisi saada aikaan taloudellista tuottoa ja lisäarvoa kaupungille, esimerkiksi imagohyödyn tai turismin kautta. Tältä osin oikeutukset heijastivat markkinavetoisen jälkimodernin kaupunkisuunnittelun yleispiirteitä, joissa muun muassa erilaiset imagohankkeet ja maisemaresurssit, sekä näiden taloudellinen hyödyntäminen, ovat nousseet tärkeään asemaan alueita suunniteltaessa ja uudistettaessa (Vuolteenaho 2005, 95).

”Uusi” Tourujoki kaikille ennen kokemattomana maisemaelementtinä vaikuttaisi kaupunkisuunnitteluun paljon Kankaan aluetta laajemmalti. Alueen tehdasmiljöökeskusta jäisi varmaan paljon esitettyjen suunnitelmien näköiseksi, mutta joki toisi ympäröiville asuinalueille ja niitä ympäröiville palveluille erityistä lisäarvoa ja rahaa kaupungin kassaan. (13.11.2012)

Markkinoiden maailmasta kohdistettu kritiikki ilmeni ennen kaikkea kritiikkinä kansalaisuuden ja teollisuuden maailmoja kohtaan. Kritiikit kohdistuivat usein alueen muutoksen osalta tehtyihin päätöksiin, ja erilaisten tilallisten kohteiden ympärillä käytyyn keskusteluun. Toistuva kaava markkinoiden maailman kritiikeissä oli näkemys siitä, että jokin tietty päätös tai alueen rakennetun ympäristön muutos olisi voitu laatia taloudellisilta vaikutuksiltaan paremmaksi ja tuottavammaksi. Rahan haaskaaminen talousvaikutuksiltaan heikoiksi koettuihin päätöksiin ja ratkaisuihin herätti negatiivisia reaktioita ja kritiikkiä markkinoiden maailmasta käsin. Kritiikit ilmensivät pitkälti markkinoiden maailman keskeistä piirrettä, jossa toiminta tulisi optimoida ja laatia parhaiten taloudellista hyötyä tuottavaksi.

Vastaavasti aina alueen muutoksesta koituvia tuloja tai rahallista hyötyä ei otettu positiivisin mielin vastaan. Kritiikin kohdentuessa markkinoiden maailmaan, ilmeni kommenttien sisällöllisissä piirteissä erityisesti tyytymättömyyttä taloudellista tuottavuutta liikaa korostavaa päätöksentekoa kohtaan. Kokemus siitä, että päätöksenteossa bisnesajattelu jyrää kaupunkilaisten kollektiiviset tarpeet tai esimerkiksi alueen luontoarvot, toistui aineistossa useampaan otteeseen. Suurin kritiikki markkinoiden maailman oikeutuksia kohtaan ilmenikin juuri kansalaisuuden ja ekologian maailman arvoista käsin:

Kankaan alue voisi olla tulevan Jyväskylän helmi, mutta alueen kehittämisessä on päädytty perinteiseen kulttuurin ja luonnon vastakkainasetteluun: ympäristö otetaan huomioon vain,

jos siitä on välitöntä hyötyä taloudelle. Kankaan osayleiskaava sisältää outoa asenteellisuutta luontoarvojen osalta. (24.9.2013)

Tourujokea on siis käsitelty ja niin tehdään yhä pelkästään bisneksen, ei ihmisten eikä asukkaiden ehdoilla. Kuitenkin meidän tulisi jo nyt tiedostaa, että kun Kankaan alue on täysin valmiiksi rakennettu vuonna 2040, joki kulkee ydinkeskustamme halki. (2.10.2013)

Kaupunkitilan markkinavetoinen kehittäminen ja taloudellisten arvojen maksimointi sai siis osakseen sekä puoltavia, positiivisia talousvaikutuksia korostaneita kommentteja, että myös kritiikkiä muiden oikeuttamisen maailmojen arvopiirteistä käsin. Kriittisissä oikeutuksissa Kankaan alueen kehittämisen nähtiin paikoin tapahtuvan liaksi uusliberaalin kaupunkipolitiikan perusteiden pohjalta, missä kaupunkialuetta kehitetään yritysmaailman periaatteiden pohjalta, painottaen esimerkiksi kaupunkien välisessä kilpailussa menestymistä ja uusien investoijatahojen houkuttelemista alueelle (Tasan-Kok, Baeten 2012, 25). Kritiikeissä tämän markkinavetoisuuden nähtiin jättävän varjoonsa tavallisten kaupunkilaisten mieltymykset ja toiveet.

Kokonaisuudessaan markkinoiden maailman voi nähdä ilmenneen käydyssä keskustelussa pitkälti maailman yleisten piirteiden mukaisesti, taloudellisesti hyödyllisten ratkaisujen painottamisena sekä talousnäkökulmasta käsin huonoina ja rahaa haaskaavina nähtyjen hankkeiden kritiikkinä. Myös markkinoihin kohdistunutta kritiikkiä etenkin kansalaisuuden maailmasta voi pitää jossain määrin odotettuna. Kokemus siitä, että taloudellisen hyödyn tavoittelu ajaa ihmisten tarpeiden ja yhteisen hyvän edelle herättää helposti kriittisiä reaktioita, joiden esiintuomisessa mielipidekirjoitukset julkisuutensa puolesta ovat yleinen ja näkyvä kanava.

5.3.5 Inspiraation maailma: omaperäiset kaupunkitilan kohteet

Inspiraation maailma oli esiintyvyydeltään kaikkein vähäisin oikeuttamisen tapa Kankaan muutoksen ympärillä käydyssä keskustelussa. Pääasiassa inspiraation maailmasta käsin tapahtunut oikeuttaminen ilmeni viittauksina konkreettisen ympäristön tyylikkääksi tai inspiroiviksi koettuihin piirteisiin, tai konkreettisina ehdotuksina, joiden avulla rakentuvasta ympäristöstä voisi saada aikaan omalaatuisemman, ja enemmän mielenkiintoisia tilallisia piirteitä sisältävän. Yksittäisenä aihepiirinä Tourujoen yli suunnitellut uudet kevyen liikenteen sillat saivat joitakin inspiraation maailman perusteista käsin laadittuja kommentteja osakseen, kun siltojen nähtiin mahdollistavan omalaatuisen ja inspiroivan elementin rakennuttamisen osaksi uudistuvaa aluetta. Kokonaisuudessaan inspiraation

maailma oli käydyssä keskustelussa kuitenkin merkitykseltään vähäinen, eikä sen kautta laadituista oikeutuksista muodostunut mitään erityistä teemaa tai kokonaisuutta, joihin oikeuttaminen olisi merkittävässä määrin kohdistunut. Pääasiassa oikeutukset ilmenivät vain yksittäisten ja irrallisten kommenttien tasolla.

Sitä paitsi sillalta aukeaa huikea näköala luonnonsuojelualueelle sekä jokivarren jyrkkärinteiseen rotkoon, jonka olemassaolosta vain pieni osa jyvaskyläläisiä on edes tietoinen. (28.10.2013)

6 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu Kankaan alueen muutoksen ja rakentumisen ympärillä sanomalehti Keskisuomalaisessa käytyä julkista keskustelua, ja keskustelussa ilmenneitä argumentoinnin oikeutuksia. Boltanskin ja Thévenot'n (1991; 2006) oikeuttamisteorian ajatuksia hyödyntäen voi Kankaan alueen keskustelusta nähdä muodostuneen useita erilaisia, mutta myös toisiinsa limittyviä tapoja, joilla mielipiteiden ja argumenttien taustalle on muodostettu yhteisiin arvoihin vetoava oikeutusta. Alueen muutoksen ympärillä käydyssä keskustelussa argumentteja on kokonaisuudessaan oikeutettu varsin monipuolisesti eri oikeuttamisen maailmojen kautta, painottuen kuitenkin neljään keskeisimpään oikeuttamisen maailmaan. Jos lähtee pohtimaan, mitä tämä oikeuttamisten esiintyminen ja niiden väliset suhteet kertovat Kankaan alueeseen liitetyistä arvoista ja alueen ympärillä käydystä julkisesta keskustelusta, voi aineiston perusteella muodostaa tiettyjä huomioita ja johtopäätöksiä.

Kaupunkiympäristön muutos on tilanne, jossa totutut olosuhteet ja ympäristön käytänteet muuttuvat. Tilan muutos kohdataan väkisinkin erilaisista asemista ja näkökannoista käsin, mikä ilmenee erilaisina suhtautumistapoina muutokseen, ja tältä osin muutoksen ympärillä ilmenee myös vaihtelevaa arvottamista itse tilan suhteen. Kankaan alueen muutoksesta käyty julkinen keskustelu on avannut näitä arvotuksia ja moraalisia oikeutuksia, joita tilaa kohtaan on liitetty. Alueen osalta kaupunkitilaa on arvotettu erityisesti kollektiivisen edun ja yhteisen hyvän, tehokkuuden ja käytännöllisyyden, ekologian ja ympäristöarvojen, sekä taloudellisten hyötyarvojen kautta. Vaikka keskustelussa korostuivat melko selkeästi neljä yleisintä oikeuttamisen maailmaa, laadittiin kirjoituksissa kokonaisuudessaan kuitenkin oikeutuksia melko monipuolisesti, eri oikeutusperusteisiin ja maailmoihin viittaamalla.

Suomalaisessa oikeuttamisteoriaan pohjautuvassa kaupunkitilan muutoksen tutkimuksessa on havaittu, kuinka muuttuvan tilan osalta on korostettu etenkin talousarvoja, sekä toisaalta myös tilan järjestelyn tehokkuutta ja avoimuutta yhteisen edun näkökulmasta (ks. Salminen 2016, Eranti 2014). Pääpiirteittäin Kankaan alueen muutos vastaa painotuksiltaan näitä aikaisemmassa tutkimuksessa havaittuja yleispiirteitä. Kansalaisuuden ja teollisuuden maailmojen arvot korostuivat keskustelussa, ja myös markkinoiden talousarvoihin vetoaminen oli muuttuvan tilan osalta aktiivista. Teollisuuden maailman on nähty korostuvan suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa, jossa tehokkuuden painottaminen usein korostuu validina arvona oikeutusten perustaksi (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 44–45). Myös Kankaan alueen osalta tilallisen muutoksen tehokas ja käytännöllinen toteuttaminen toistui yleisenä oikeutusperustana, ja tältä osin keskustelu antaa tukea aikaisemmille havainnoille teollisuuden maailman korostuneesta merkityksestä suomalaisessa kulttuurissa.

Kaupunkialueilla on kuitenkin aina koettuja erityispiirteitä, jotka luovat alueen spesifin kokonaisuuden, ja vaikuttavat ihmisten suhtautumistapoihin sekä arvottamisiin alueen suhteen. Yhtenä ominaispiirteenä Kankaan osalta voi pitää ympäristöarvojen merkittävää roolia keskustelussa. Ekologisiin arvoihin viittaaminen ilmeni myös vahvasti yhteydessä muihin arvoperusteisiin, kuten yhteisen hyvän ja kaupunkitilan markkinoimisen suhteen. Tähän vaikutti Kankaan alueen rakentuminen Tourujoen välittömään läheisyyteen, ja muutoksen tuottamat vaikutukset jokiympäristöön. Herkkään ja tärkeäksi koettuun kaupunkiluonnon kohteeseen kohdistuneet suunnitelmat saivat osakseen aktiivista oikeuttamista, ja saivat myös yleisesti aikaan monipuolista julkista keskustelua muutoksen ympärillä.

Aikaisemmassa tutkimuksessa (Salminen 2016, Eranti 2014) on myös havaittu, kuinka muuttuvan kaupunkitilan ympärillä käydyssä keskustelussa viitataan usein vähintäänkin epäsuorasti omaan etuun ja henkilökohtaisiin intresseihin. Kankaan alueen ympärillä käyty keskustelu poikkeaa kuitenkin osaltaan tästä, sillä keskustelussa ei juurikaan oikeutettu kommentteja suoraan henkilökohtaiseen etuun viittaamalla, vaan pääasiassa yhteisen ja kollektiivista näkökantaa korostavan lähestymisen kautta. Myös suoranainen muutosvastaisuus oli kirjoituksissa vähäistä, minkä johdosta esimerkiksi kodin maailman kautta laaditut oikeutukset kohdistuivat enemmänkin kaupunkiympäristön ulkoisten piirteiden kommentointiin suoranaisen uudistusten vastustamisen sijaan. Alueen teollinen menneisyys selittää osittain henkilökohtaisten intressien vähäistä merkitystä keskustelussa; kun alue on ollut pitkälti teollisessa käytössä aikaisemmin, ei kaupunkilaisilla ole siihen juurikaan henkilökohtaiseen tilaan ja omistukseen perustuvia intressejä, vaan tila on muutoksen

myötä koettu pitkälti jaettuna, kaupunkilaisten yhteisenä kohteena ja projektina. Myös mielipidekirjoitusten rooli julkisen keskustelun välineenä on sen luonteinen, että perustelluin tapa viestiä oma näkökanta tapahtuu usein yhteiseen etuun viittaamalla, jolloin laajempiin jaettuihin arvoihin vetoamalla on näkemyksille mahdollista saada laajempaa kannatuspohjaa.

6.1 Tilan arvotusten huomioiminen kaupunkisuunnittelussa

Tässä tutkimuksessa Kangas on toiminut esimerkkitapauksena, jonka kautta on pyritty hahmottamaan ihmisten kaupunkitilaan liittämiä merkityksiä ja arvottamisen tapoja, sekä julkisessa keskustelussa ilmenevää mielipiteiden oikeuttamista. Yhtenä piirteenä Kankaan ympärillä käydyssä keskustelussa on ilmennyt tilaan liitettyjen muistojen ja merkitysten suurehko rooli, siis eletyn tilan korostuminen oikeutusten perusteiden taustalla. Vaikka alue on aikaisemmin ollut isoilta osin teollisessa käytössä ja kaupunkilaisilta pitkälti suljettuakin aluetta, on siihen liitetty laajasti erilaisia muistoja ja alueellisesta identiteetistä viestiviä merkityksiä, jotka on koettu tärkeäksi huomioitavaksi seikaksi alueen muutoksen toteuttamisen eri vaiheissa. Erityisen vahvasti tämä on ilmennyt osana Tourujoen ympärillä käytyä keskustelua, kun joki on koettu keskeiseksi piirteeksi uudistuvalla alueella, ja tämä on vaikuttanut reaktioihin ja toiveisiin, joita alueen muutoksen ympärillä on ilmennyt. Myös alueen teollinen identiteetti, ja historiallinen merkitys kaupungin teollisessa toiminnassa toistui aineistossa, ja toimi osaltaan tiettyjen oikeutusten perustana. Aineiston perusteella voi todeta, että ihmisten tilaan liittämät merkitykset ja tuntemukset kohdistuvat ja materialisoituvat usein johonkin tiettyyn tilalliseen kohteeseen, kuten esimerkiksi jokeen tai teollisuushistoriaa ilmentävään tehdasrakennukseen. Kankaan alueen kohdalla nämä merkitykset eivät juurikaan ole kiinnittyneet alueeseen kokonaisuutenaan, vaan enemmänkin yksittäisiin tehdasrakennusten kaltaisiin piirteisiin, joiden kautta on ilmennetty merkityksellisinä pidettyjä piirteitä alueen osalta. Alueen historian ja perinteiden korostaminen on luonut yhteyttä myös alueen imagon ja julkisuuskuvan painottamiseen. Nykyaikaisen ja menneen ympäristön välinen vuoropuhelu koettiin useissa kirjoituksissa alueen yleisilmettä ja mainetta parantavana teemana, mitä tuotiin esille niin maineen, kodin kuin ekologiankin oikeutusmaailmojen kautta

Kuten jo aikaisemmin on tuotu esille, kaupunkitila merkityksineen muodostuu pitkälti tilassa toimivien ja sitä kokevien ihmisten jokapäiväisen elämisen tuloksena, ja on merkittävässä määrin yhteydessä laajempaan sosiaaliseen kontekstiin.

Esimerkiksi taloudellisten ja poliittisten kontekstien on nähty vaikuttavan tilan sosiaalisen luonteen ja merkityksien muodostumiseen ja jäsentymiseen ihmisille, johon ihmisten konkreettinen tilassa toimiminen vielä osaltaan muokkaa. (Sen & Silverman 2014, 3.) Tila on täten sosiaalisten merkitystensä osalta myös muutoksessa. Kankaan alueen osalta vanha teollisesta miljööstä kumpuava merkitysympäristö on alkanut uusiutumaan, ja tätä muutosta myös mielipidekirjoitukset omalta osaltaan heijastelevat. Kaupunkialueeseen liitetyt merkitykset ovat moninaistuneet, ja esimerkiksi alueen ulkoinen näyttävyys ja edustavuus ovat nousseet kirjoituksissa merkittäväksi aluetta määrittäviksi tekijöiksi. Alueeseen ei ole uudistuksen myötä suhtauduttu vain kaupunkilaisten arkisena elinympäristönä, vaan kohteena joka osaltaan toimii eräänlaisena uudistuneen kantakaupungin keskeisenä maisemakohteena ja imagopiirteenä. Tilaan kohdistetut odotukset ja maineen maailman arvopiirteet monipuolistivat Kankaan alueen ympärillä käytyä keskustelua kokonaisuutena. Muutoksen alla ollut kaupunkiympäristö kohdattiin myös esteettisenä ja imagohyötyä tuottavana kohteena, eikä vain tehokkuuden ja taloudellisten arvojen kautta jäsennettynä hyödynnettävänä tilana.

6.1.1 Koettu tyytymättömyys kaupungin aluesuunnittelua kohtaan

Kokonaisuudessaan kansalaisuuden maailma nousi kirjoituksissa esiin aktiivisena oikeutusten perustana. Yksi korostunut piirre käydyssä keskustelussa oli koettu tyytymättömyys kaupunkilaisten mielipiteiden ja toiveiden huomiotta jättämisestä. Kaupungin poliittisia toimijoita sekä muita alueen muutoksesta vastuussa olevia tahoja kohtaan osoitettiin kritiikkiä heikosta kaupunkilaisten kuuntelusta sekä osallistamisesta, useiden oikeuttamisen maailmojen kautta. Erityisesti tyytymättömyyttä ilmennettiin ekologian ja kansalaisuuden maailmojen oikeutuksiin pohjautuen. Koettu tyytymättömyys kaupunkilaisten osallisuuden laiminlyömisestä voi viestiä epäonnistumisesta huomioida kaupunkilaisten näkemykset osana uudistuvaa aluetta, vaikka etenkin muutosprosessin alkuvaiheessa kaupunkilaisten mielipiteitä oli tiedusteltu muun muassa erilaisten palautekanavien avulla. Toki on syytä muistaa, että osaltaan koettua tyytymättömyyttä kaupungin toimia kohtaan selittää myös mielipidekirjoitusten luonne vahvasti kantaaottavana ilmaisumuotona, jossa usein puututaan juuri tiettyyn koettuun epäkohtaan ja osoitetaan sen osalta kritiikkiä.

Kaupunkisuunnittelun haasteena on usein suunnittelusta vastaavien tahojen ja itse alueella elävien asukkaiden erilaiset tavat jäsentää kaupunkitilaa. Siinä missä kaupunkisuunnittelijat ja arkkitehdit usein jäsentävät tilan visuaalisena ja konkreettisiin rakennettuihin käytänteisiin pohjaavana, saattavat asukkaat kokea

tilan erityisesti tunnesisältöjen, sosiaalisen toiminnan sekä kulttuuristen merkitysten kautta. Asukkaiden ja kaupunkilaisten tavassa hahmottaa tila korostuu siis fyysisen ympäristön lisäksi sosiaaliset ja kulttuuriset aspektit, usein vahvemmin mitä alueellisia muutoksia laativilla suunnittelijoilla. (Hentilä & Wiik 2003, 8.) Tämä ristiriita voi osaltaan selittää myös Kankaan alueen tiimoilta keskustelussa ilmennyttä kokemusta kaupunkisuunnittelun heikosta osallistavuudesta ja mielipiteiden huomioimisesta. Kaupunkiympäristön fyysisten piirteiden vaikutus monimutkaiseen sosiaalisen elämän kokonaisuuteen on vaikeasti ennakoitavissa.

Kaupunkisuunnittelussa olisi monin paikoin hyödyllistä pyrkiä joustavien ja kaupunkilaisten tarpeisiin mukautuvien ratkaisujen ja rakenteiden luomiseen, sen sijaan että ainoastaan reagoidaan kaupunkilaisten hetkellisiin tarpeisiin ja muutoksiin (Hult & Bradley 2017, 612). Tilaan liitetyt vaihtelevat merkitykset ja identiteetit huomioiva kaupunkisuunnittelu tulee modernien kaupunkien kulttuurisen diversiteetin lisääntyessä todennäköisesti kasvattamaan merkitystään. Kaupunkisuunnittelussa voidaan jo toteuttamisvaiheessa huomioida paikkaidentiteetin ja tilaan liitettyjen merkitysten luonne, ja luoda tilaa, joka saa aikaan ihmisissä paikkaan kuuluvuuden tunnetta ja positiivisia merkityksenantoja tilaa kohtaan. (Pløger 2006, 215.) Tätä kautta voitaisiin jo lähtökohtaisesti parantaa kaupunkialueiden sosiaalisia oloja, ja luoda merkityksellistä kaupunkitilaa sen piirissä eläville ihmisille. Kankaan alueen ympärillä käydyn julkisen keskustelun osalta kokemus kaupunkilaisten sekä kaupunkisuunnittelua laativien tahojen eriytymisestä muutosprosessissa oli yksi negatiivisena koettu piirre, jonka voi aineiston perusteella nähdä viestivän haasteista kaupunkilaisten mielipiteiden huomioimisen suhteen.

Kaupunkia kohtaan kohdistetusta kritiikistä huolimatta alueeseen on isoilta osin suhtauduttu positiivisen optimistisesti, ja se on muutosprosessin ja tarkastellun ajanjakson aikana nähty suurena mahdollisuutena kaupungin kannalta. Ainoastaan aivan yksittäisissä kirjoituksissa vastustettiin, tai suhtauduttiin kokonaisuudessaan alueen muutokseen negatiivisesti, eli suurilta osin alueen muuttuminen uudeksi asuinalueeksi on otettu erittäin positiivisesti ja odottavaisesti vastaan. Alueen potentiaali ja sitä kohtaan kohdistetut odotukset ovat nousseet esille useiden eri oikeuttamisen maailmojen kautta argumentoidessa. Esimerkiksi maineen maailman osalta painotettiin alueen imagohyötyjä, teollisuuden kautta suunnitelmallisen ja hyvin toteutetun muutoksen aikaansaamaa toimivaa kaupunkialuetta, ekologian kautta Tourujoen ja sen ympäristön merkitystä uuden alueen poikkeuksellisen erityispiirteenä ja markkinoiden maailman kautta mahdollisuuksia saada uusi alue kaupungille tuottavaksi kohteeksi. Alueen muutos on ollut kokonaisuudessaan niin

suuri, että se on mahdollistanut useista eri oikeutusperusteista ja aihepiireistä käsin kohdistuvia odotuksia aluetta kohtaan. Suuresti muuttunut alue on sisältänyt lukuisia erilaisia mahdollisuuksia ja ominaispiirteitä muutoksen toteuttamisen ja ympäristön muokkaamisen osalta, mikä on heijastunut mielipidekirjoituksiin ideoina ja odotuksina alueen osalta, sekä monipuolisina ja vaihtelevina tapoina arvottaa muutoksen alla olevaa kaupunkitilaa.

Oma kysymyksensä on, missä määrin nämä odotukset ja alueen koettu potentiaali on ollut yhteydessä koettuun tyytymättömyyteen kaupungin toimien ja muutosprosessin osalta. Kaikkia intressejä ja toiveita ei voida toteuttaa tai huomioida, ja kenties kokemus kaupunkilaisten äänen unohtamisesta tai heikosta huomioimisesta on ollut yhteydessä isoihin odotuksiin ja toiveikkouteen, jota aluetta kohtaan on eri vaiheissa ilmennyt.

6.2 Aihepiirin tutkiminen jatkossa

Oikeuttamisteoria soveltuu erityisesti vertailevaan tutkimukseen (Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011, 39). Jatkossa tutkimusaihetta voisi syventää ottamalla vertailukohdaksi esimerkiksi jonkin tyystin toisenlaisen kaupunkialueen muutoksen ympärillä käydyin julkisen keskustelun. Tämä voisi avata konkreettisemmin sekä Kankaan alueen erityispiirteitä, että yleisemmin arvotuksia ja moraalisia kohdistuksia, joita kaupunkiympäristöä kohtaan liitämme. Tässä tutkimuksessa käytetty aineisto tarjosi mahdollisuuden yhden median saralla käydyin keskustelun tarkasteluun. Aineisto oli kuitenkin loppujen lopuksi pienehkö, ja tarjosi yleisen tason näkökulman kaupunkilaisten tavoista kokea ja arvottaa ympäristöänsä. Alueella asuvien henkilöiden omakohtaista ääntä aineisto ei kuitenkaan tuonut juurikaan esiin, ja tutkimusaiheen tarkastelua voisikin jatkaa täydentämällä aineistoa esimerkiksi Kankaalle muuttaneiden asukkaiden haastatteluilla tai kyselyillä. Esimerkiksi tilaan liitetyt arvotukset ennen alueen rakentamista ja rakennusvaiheessa, ja tilaan liitetyt arvotukset valmiin tilan suhteen tarjoaisi mielenkiintoisen lähestymiskulman kaupunkialueen tutkimiseen jatkossa, ja voisi avata tarkemmin tilassa elävien kaupunkilaisten näkemysten huomioimisen, sekä konkreettisen kaupunkialueen laatimisen välistä prosessia. Oikeuttamisteoria tarjoaisi tämänkaltaiseen vertailuasetelmaan myös toimivan tarkastelukehikon.

Vaikka oikeuttamisteorian avulla on tässä tutkimuksessa avattu ihmisten tilaan liittämiä merkityksiä ja arvotuksia, ei tarkastelun pohjalta voi kuitenkaan muodostaa

selkeää näkemystä näiden arvotusten ja mielipiteiden konkreettisesta vaikuttavuudesta. Mielipidekirjoitusten osalta oikeuttamisteoria avaa perusteita ja arvoja, mutta ei valtaa ja vaikutusta, joka näillä merkityksenannoilla käytännön tasolla on. Julkinen keskustelu esimerkiksi kaupunkitilan muutoksen ympärillä muokkaa ihmisten käsitystä tilasta, ja täten sillä voi nähdä olevan myös ainakin pienessä määrin konkreettista vaikutusta ja valtaakin. Tämän asetelman tarkastelu olisi niin ikään mielenkiintoinen tarkastelukulma kaupunkitilasta käytyyn keskusteluun, mutta tämän tutkimuksen laajuudessa ja käytettyjen menetelmien puitteissa sen kattava avaaminen oli liian haastavaa.

Tutkimusta kaupunkitilasta, ja siihen liitetyistä arvotuksista sekä moraalisisista painotuksista kuitenkin tarvitaan jatkossakin. Oikeuttamisteoria tulkintakehyksenä tarjoaa mahdollisuuden päästä käsiksi tavallisten ihmisten, kaupunkilaisten, tuottamiin merkityksenantoihin ja tilan arvottamisiin, joiden kautta kokonaisuudessaan ihmisten suhde kaupunkitilaan ja elinympäristöönsäkin tulee ilmi. Kaupunkitilan merkitysten avaaminen tilassa elävien ihmisten, eli kaupunkilaisten, näkökulmasta on tärkeää myös jatkossa. Kaupungit muuttuvat jatkuvasti, uutta rakennetaan ja vanhaa poistuu. Mikäli tilaa lähestytään vain erilaisten auktoriteettien ja ylätason toimijoiden, kuten kaupunkisuunnittelijoiden tai viranomaisten määritelmien kautta, voi tavallisten ihmisten ääni jäädä huomiotta. Kaupunkisuunnitteluprosessien kohdalla erilaiset näkökulmat ja tavat arvottaa yhteistä ympäristöä tulisi ottaa huomioon, kun muutosta lähdetään suunnittelemaan ja laatimaan. Tästä näkökulmasta käsin tarvetta aihepiirin tutkimukselle on myös jatkossa.

7 KIRJALLISUUS

Ameel, Lieven (2014): Kohti kerronnallista käännettä yhdyskuntasuunnittelussa. *Yhdyskuntasuunnittelu* 52:2, 62-67.

Boltanski, Luc & Laurent Thévenot (2006): *On Justification: Economies of Worth*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Eranti, Veikko (2014): Oma etu ja yhteinen hyvä paikallisessa kiistassa tilasta. *Sosiologia* 51:1, 21-38.

Fuller, Crispian (2012): 'Worlds of Justification' in the Politics and Practices of Urban Regeneration. *Environment and Planning D: Society and Space* 30:5, 913-929.

Hast, Sanna (2013): Taistelu tuulimyllyjä vastaan. Tieto ja oikeuttaminen kahden Länsi-Lapin luonnonvarakiistan hallinnassa. *Sosiologia* 50:4, 342-357.

Hentilä, Helka-Liisa & Maarit Wiik (2003): Kaupunkikuva asukkaiden kokemana. Vantaan kokeiluprojektin kuvaus. Ympäristöministeriö.

Holden, Meg & Andy Scerri (2015): Justification, compromise and test: Developing a pragmatic sociology of critique to understand the outcomes of urban redevelopment. *Planning Theory* 14:4, 360-383.

Honneth, Axel (2010): Dissolutions of the social: On the social theory of Luc Boltanski and Laurent Thévenot. *Constellations* 17:3, 376-389.

Huikuri, Suvi (2011): Kiista ilmastosta: Uuden ilmastopimuksen oikeutukset Helsingin Sanomissa ja The Times of Indiassa vuosina 2005-2008. *Sosiologia* 48:1, 52-66.

Hult, Anna & Karin Bradley (2017): Planning for sharing-providing infrastructure for citizens to be makers and sharers. *Planning theory & practice* 18:4, 597-615.

Jokinen, Ari, Ville Viljanen & Krista Willman (2011): Kaupunkiluonto käsin tehtynä: Pispalan ryytimaa ja tiheän paikan synty. *Alue ja Ympäristö* 40:2, 35-48.

Kankaan historia ja aikajana, 2021. Saatavilla:

<https://jyvaskyla.fi/kangas/kangas/kankaan-historia-ja-aikajana>, luettu 13.11.2021.

Kankaan teemat, 2021. Saatavilla:

<https://www.jyvaskyla.fi/kangas/kangas/kankaan-teemat>, luettu 13.11.2021.

Kantola, Ismo, Risto Haverinen & Timo Peuhkuri (1993): Energiatietämys julkisessa keskustelussa: Raportti suomalaisen sanomalehdistön energiakirjoittelusta. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Kastikainen, I. (2021). Jyväskylän Kankaan yhteisjärjestelyt: Kannattavuus ja koettu taloudellisuus. University of Oulu.

Kortteinen, Matti, Martti Tuominen & Mari Vaattovaara (2005): Asumistoiveet, sosiaalinen epäjärjestys ja kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla. *Yhteiskuntapolitiikka* 70:2, 121-131.

Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa & Sirpa Tani (2009): Hengailun maantiede: Arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. *Alue ja Ympäristö* 38:1, 51-58.

Lähdesmäki, Tuuli (2016): Kaupunkien elämyksellinen kehittäminen ja imagotyö. Teoksessa Karkulehto, Sanna, Tuuli Lähdesmäki & Juhana Venäläinen (toim.): *Elämykset kulttuurina ja kulttuuri elämyksinä: kulttuurintutkimuksen näkökulmia elämystalouteen*. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.

Lappi, Tiina-Riitta (2007): Neuvottelu tilan tulkinnoista: Etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa. Jyväskylän Yliopisto.

Lefèbvre, Henri & Donald Nicholson-Smith (1991): *The Production of Space*. Oxford: Blackwell.

Leino, Helena & Jarkko Bamberg (2007): Paikkamielikuvien ja osallistumisen kohtaaminen kaupunkisuunnittelussa: Kaksi tapausta Tampereella. Helsinki: Suomen maantieteellinen seura.

Linko, Maaria (2013): Guggenheim Helsinki: Toimijatahot vastakkain. *Yhdyskuntasuunnittelu* 51:4, 30-56.

Luhtakallio, Eeva (2012): Practicing democracy: Local activism and politics in France and Finland. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Luhtakallio, Eeva & Tuomas Ylä-Anttila (2011): Julkisen oikeuttamisen analyysi sosiologisena tutkimusmenetelmänä. *Sosiologia* 48:1, 34-51.

Massey, Doreen, Mikko Lehtonen, Pekka Rantanen, Jarno Valkonen & Janne Rovio (2008): Samanaikainen tila. Tampere: Vastapaino.

Nevalainen, Jaana (2004): Kaupungista puhumisen tavat vallankäytön välineenä. *Yhdyskuntasuunnittelu* 42:3, 13-29.

Paananen, Samu (2016): Kerroksia kaupunkitilassa: Tapaustutkimus Tampereen keskusta-alueen tilankäytön narratiiveista. Itä-Suomen yliopisto.

Pietilä, Veikko (2001): Yleisönosasto ja Internet keskusteluareenoina. *Tiedotustutkimus* 24:2, 18-33.

Pietilä, Veikko: Siltasotaa Tampereella – julkinen keskustelu Koskenniskan siltahankkeesta. Teoksessa Kylmä, Timo P., ym. (2010): Julkisot, yleisöt ja media: Suomennoksia ja kirjoituksia julkisista vuorovaikutus- ja toimintamuodoista. Tampere: Tampere University Press, 447-476.

Pløger, John (2006): Urban planning and urban life: Problems and challenges. *Planning, Practice & Research* 21:2, 201-222.

Pyykkönen, Miikka & Ilkka Kauppinen (2015): 1900-luvun ranskalainen yhteiskuntateoria. Helsinki: Gaudeamus.

Virtanen, Mikko T., Toini Rahtu & Susanna Shore: Kirjoitetun vuorovaikutuksen moninaisuus ja erityisyys. Teoksessa Rahtu, Toini, Susanna Shore, Mikko T. Virtanen & Pirjo Hiidenmaa (toim.) (2018): Kirjoitettu vuorovaikutus. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9-40.

Saarikangas, Kirsi (2006): Eletyt tilat ja sukupuoli: Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Salminen, Jarkko (2014): Julkisen oikeuttamisen maailmat kaupunkitilassa - tapaus yksityisautoton Hämeenkatu. Tampereen yliopisto.

Salminen, Jarkko (2016): Poliittiset ja moraaliset ulottuvuudet kaupunkitilassa Oikeuttaminen yksityisautotonta Tampereen Hämeenkatua koskevassa kiistassa. *Alue ja Ympäristö* 45:1, 15-26.

- Semi, Jussi (2010): Sisäiset sijainnit: Tutkimus sukupolvien paikkakokemuksista. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- Sen, Arijit & Lisa Silverman (2014): Making place: Space and embodiment in the city. Indiana University Press.
- Silvasti, Tiina (2014): Sisällönanalyysi. Teoksessa: Massa, Ilmo et al. (toim.): Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus.
- Sipilä, Maija, Pia Bäcklund & Liisa Tyrväinen (2009): Vaikuttamisen rajoilla: Onko koetulla luonnolla sijaa kaupungin suunnittelussa ja päätöksenteossa? Alue ja Ympäristö 38:1, 39-50.
- Staffans, Aija (2004): Vaikuttavat asukkaat: Vuorovaikutus ja paikallinen tieto kaupunkisuunnittelun haasteina. Espoo: Teknillinen korkeakoulu.
- Suopajarvi, Tiina (2014): Kävelyssä rakentuva paikka: Oulun kaupunkikeskusta seniorikaupunkilaisten sosiomateriaalisena ympäristönä. Sosiologia 51:4, 332-346.
- Tasan-Kok, Tuna & Guy Baeten (toim.) (2012): Contradictions of Neoliberal Planning: Cities, Policies, and Politics. Dordrecht: Springer Netherlands.
- Tuan, Yi-fu (1977): Space and place: The perspective of experience. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajarvi (2009): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Van Aerschot, Lina & Jarkko Salminen (2018): Hyvä, paha lähiö - nuoret ja asuinalueella syntyvä sosiaalinen pääoma. Sosiologia 55:3, 248-262.
- Vuolteenaho, Jani (2005): Kaupunkitilan elävöittäminen: Jälkimodernin muutoksen megatrendeistä Oulun kävelykadulle. Terra: Suomen maantieteellisen seuran aikakauskirja 117:2, 91-108.
- Wallin, Antti (2018): Katsantoja kaupungin muutokseen. Yhdyskuntasuunnittelu 56:4, 11-27.
- Eallin, Antti (2019): Eläkeläisten tila: Kaupunkitilan ja eläkeläisten sosiaalisen toiminnan tarkastelua. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Ylä-Anttila, Tuukka (2014): Perussuomalaisten sisäiset poliittiset suuntaukset: Julkisen oikeuttamisen analyysi. Poliittikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu 56:3, 191-209.

